

LİSE ÖĞRENCİLERİ İÇİN

KARİYER GELİŞİMİ VE PLANLAMA PSİKO EĞİTİM PROGRAMI (K A G E P)

‘Kariyer Yolculuğum’

**Özel Eğitim ve
Rehberlik Hizmetleri**
Genel Müdürlüğü

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Cemal ÖZDEMİR

YAYIN YÖNETMENİ

Mecit Ramazan BARIN

YAZARLAR

Prof. Dr. Metin PİŞKİN

Doç. Dr. Özlem ULAŞ

YAYINA HAZIRLAYAN

Uzm. Psk. Dan. Adem YILDIRIM

TAHSİS

Uğur KERİMOĞLU

GÖRSEL TASARIM

Sabri AKKERMAN | *Dikte Yayıncılık Ltd. Şti.*

GENEL YAYIN NUMARASI

82478

TANITICI YAYINLAR DİZİ
NUMARASI

2170

ISBN

978-975-11-6528-2

BASIM YILI

2023

İÇİNDEKİLER

Ön Söz	5
KARİYER GELİŞİMİ VE PLANLAMA PSİKO- EĞİTİM PROGRAMI (KAGEP)	6
Programın Kapsamı	6
Lise Öğrencilerinin Kariyer Gelişim Görevleri	7
Programın Kuramsal Temeli	9
Programın Genel Hedefleri	14
Uygulayıcı İçin Öneriler	15
9 VE 10. SINIFLAR İÇİN KARİYER GELİŞİMİ VE PLANLAMA PSİKOEĞİTİM PROGRAMI (KAGEP)	17
11 VE 12. SINIFLAR İÇİN KARİYER GELİŞİMİ VE PLANLAMA PSİKOEĞİTİM PROGRAMI (KAGEP)	97
YARARLANILAN KAYNAKLAR	188

ÖN SÖZ

Bireyin sağlıklı ve mutlu olması, kendilerine ve işgücü piyasasının ihtiyaçlarına uygun eğitim ve kariyer kararları alabilmelerine bağlıdır. Lisede öğrenim gören öğrencilerimizin kariyer beklentilerinin, gerçek kariyer seçimlerinin üniversite ve iş hayatına hazırlık süreci ile karşımıza çıkmaktadır. Bu süreçte öğrencilerimizin çevrelerini tanımaları, iş dünyası ve gelecek hakkında bilgi toplaması önemlidir. Bu bilgiler ışığında öğrencilerimiz içinde bulunduğu büyüme ve keşfetme dönemine uygun olarak ilgi yetenek ve değerleri doğrultusunda kararlar vermeleri beklenmektedir.

Bu çerçevede öğrencilerimizin bir üst eğitim öğretim kurumlarını tercih etme süreçlerinde bütüncül bir bakış açısıyla onları desteklemek ve ihtiyaç duydukları kariyer rehberlik hizmetlerinin sunulması asli görevlerimizden biridir.

Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri içinde yer alan kariyer rehberlik hizmetleri; öğrencilerimizi ilgi yetenek ve amaçları doğrultusunda iş dünyasına hazırlamayı ve onların kendilerine, ailelerine ve içinde bulunduğu topluma faydalı bireyler olarak yetişmelerini sağlamaktadır. Okullarımızda bu hizmeti sunan rehber öğretmen/psikolojik danışmanlar öğrencileri eğitim ve mesleki çeşitlilik hakkında bilgilendirme yapmakla beraber, onların kendi kariyer yönetim becerilerini geliştirmesini sağlamaktadır.

Bu hizmetlerin daha da güçlendirilmesin için oluşturulan kariyer rehberlik programları kültürümüz ve temel değerlerimiz çerçevesinde hazırlanmıştır. Bu programın okullarımızda görev yapmakta olan rehber öğretmen/psikolojik danışmanlarımızın kullanımına sunarak öğrencilerimize faydalı olmasını diler; emeği geçen akademisyenlerimize ve öğretmenlerimize teşekkür ederim.

Cemal ÖZDEMİR
Genel Müdür

KARIYER GELİŞİMİ VE PLANLAMA PSİKOEĞİTİM PROGRAMI (KAGEP)

Bu bölümde lise öğrencilerinin kariyer gelişimi, planlama ve karar verme becerilerini geliştirmeye yönelik hazırlanan psikoeğitim programının kapsamı, kuramsal temeli, dezavantajlı gruplara sunulabilecek olası hizmetler, genel hedefler ve programın içeriği açıklanmıştır.

Programın Kapsamı

Kariyer Gelişimi ve Planlama Psikoeğitim Programı (KAGEP) ile kariyer uyum düzeyi düşük, kendisi ve kariyer seçenekleri ile ilgili sınırlı bilgiye ve kaynağa erişimi olan lise öğrencilerinin kariyer karar verme sürecinde ihtiyaç duyacağı kaynaklara ulaşması ve kariyer uyum becerilerini geliştirmesi hedeflenmektedir. Programın geliştirilmesinde Savickas (2011, 2015) tarafından geliştirilen Kariyer Yapılandırma Kuramı, John Holland (1997) tarafından geliştirilen Tipoloji Kuramı, Niles, In ve Amundson (2014) tarafından geliştirilen Umut Odaklı Kariyer Danışması Modeli ve Lapan (2004) tarafından geliştirilen Bütünleştirici Bağlamsal Kariyer Gelişim Modeli temel alınmıştır. Bununla birlikte program dezavantajlı gruplar ile çalışmalar yapan ve birtakım müdahaleler öneren Pope (2011), Betz ve Fitzgerald (1995) ve Ward ve Bingham'ın (1993) önerileri de ele alınmış ve eklektik bir yaklaşım ile hazırlanmıştır. Buna göre kendini tanıma, üst eğitim programları, meslekler ve iş dünyası hakkında gerçekçi bilgiye sahip olma, gerçekçi hedefler belirleme ve bu hedeflerin önündeki engelleri kavrama, olası stratejiler geliştirme ve eylem planı hazırlama boyutlarına değinilmiştir.

Program 6 oturumdan oluşan, haftada bir kez ve her oturum 80 dakika olacak şekilde tasarlanmıştır. Her oturum için oturum sonunda gerçek-

leşmesi beklenen hedef ve alt hedefler belirlenmiş ve her bir oturumda uygulayıcının ön hazırlığının ve kullanılacak materyallerin ne olabileceği belirtilmiştir. Bununla birlikte grup üyelerinin kariyer uyum düzeylerini değerlendirebilmek amacıyla Kuzgun ve Bacanlı (2005) tarafından geliştirilen Mesleki Olgunluk Envanteri'nin ön test ve son test olarak katılımcılara uygulanması önerilmektedir. Aynı zamanda kanıta dayalı psikolojik danışma yaklaşımından hareketle grup üyelerinin ve grup liderinin süreci değerlendirebilmeleri amacıyla Grup Üyeleri İçin Grup Yaşantıları Değerlendirme Formu ve Grup Lideri İçin Grup Yaşantıları Değerlendirme Formu hazırlanmıştır. Gruba katılacak üyelerin sınırlı kaynaklara erişiminin olması ve mesleki olgunluk düzeylerinin düşük ve orta düzeyde olanlara öncelik verilmesi önerilmektedir.

Lise Öğrencilerinin Kariyer Gelişim Görevleri

Lise yılları, bireylerin "ben kimim?" sorusuna cevaplar aradıkları, kendilerini keşfettikleri, çocukluktan yetişkinliğe geçtikleri, benlik duygusunu oluşturmaya başladıkları ve farklı roller, etkinlikler ve davranışlar denedikleri yıllardır. Bu anlamda bu yılların güçlü bir kimlik oluşturma ve yaşamda bir yön duygusu geliştirme süreci için önemli olduğu söylenebilir (Erickson, 1968; Havighurst, 1956). Bununla birlikte ergenler bu dönemde değişen fiziksel görünümlerine uyum sağlama, kendilerine özgü değerler, etik ve inançlar sistemi oluşturma, ebeveynlerinden ve diğer yetişkinlerden duygusal olarak bağımsızlığını elde etme, her iki cinsiyetten yaşlılarıyla yeni ve daha olgun ilişkiler geliştirme, uygun bir sosyal rol üstlenme ve bir meslek seçme gibi gelişimsel görevleri yerine getirme çabasıındadırlar (Havighurst, 1956). Araştırmalar, ergenler geliştikçe, çevresindeki önemli bireylerden daha soyut karakterler geliştirdiğini, benlik kavramlarının daha farklılaştığını ve daha iyi organize olduğunu doğrulamıştır (Steinberg ve Morris, 2001). Tüm bu gelişimsel görevlerin yerine getirilmesi ergenlerin genel yaşamları için önemli olduğu kadar kariyer gelişimleri için de son derece önemlidir.

Lise yıllarındaki öğrencilerin kariyer gelişimleri konusunda yapılan çalışmalar incelendiğinde, bireylerin kendilerine uygun kariyer gelişimi ve seçimlerinde ergenlik yıllarının önemli olduğu görülmektedir (ör. Gushue, Clarke, Pantzer ve Scanlan, 2006; Super, Savickas ve Super, 1996). Bu dönem ergenlerin ilgilerini, yetenek ve değerlerini fark etmeye başladıkları dönemdir (Ginzberg, Ginsburg, Axelrad ve Herma, 1951). Super (1980; 1990); bu dönemde bireyin hem kendisi ile ilgili hem de seçenekleri ile ilgili farkındalığının en yüksek olması gereken dönem olduğunu belirtmiştir. Bu dönemde birey farklı kariyer seçeneklerini deneyerek neye ihtiyacı olduğunu, neyi sevdiğini, neleri yapabildiğini öğrenmeye başlar. Kendisine uygun bir alan belirler ve lise sonrası seçeneklerin neler olabileceği ve hangisinin kendisine uygun olabileceği ile ilgili bir anlayış kazanır (Super, 1963; Super ve Bohn, 1970). Soyut düşüncenin gelişmeye başladığı bu dönemde, kendi değerleri ile toplumun değerleri arasında paralellik kurmaya ve kendini keşfettikçe çalışma alanları ile ilgili birtakım fikirler edinmeye başlar (Gottfredson, 2005).

Görüldüğü üzere lise yılları kişisel ve kariyer kimlik duygusunun oluşmaya başladığı ve buna yönelik hedeflerin belirlenmeye çalışıldığı, bununla birlikte bireylerin geleceği ile ilgili önemli kararları almaya başladıkları bir dönemdir. Bu dönemde gençler hem fiziksel değişimlerine hem de psikolojik, ahlak, bilişsel gibi gelişimin diğer alanlarına ilişkin değişimlere ayak uydurmaya çalışırken, aynı zamanda kendileri için en uygun alanı bulmaya çalışırlar (Gushue ve arkadaşları, 2006). Özetle bu dönemde kendilerini keşfetmeleri, iş gücü piyasası hakkında gerçekçi ve doğru bilgilere ulaşmaları, aynı zamanda kendilerine uygun, gerçekçi ve ulaşılabilir hedefler belirleyebilmeleri beklenir (Lapan, 2004). Bu nedenle lise yıllarındaki gençlerin kendilerini ve çevrelerini araştırmaları, kariyer uyum düzeylerinin yüksek olması, doyum sağlayabilecekleri ve başarılı olabilecekleri kariyer kararları almaları ile doğrudan ilişkilidir (Super ve arkadaşları, 1996). Özellikle bu yıllarda kendilerine uygun olmayan kariyer hedefleri belirleyen ergenlerin; sonraki yıllarda pişmanlık yaşadıkları (Ueichi, Kuriyama, Saito ve Kusumi,

2012), işsizlik sorunu ile karşı karşıya kaldıkları (Sabates, Harris ve Staff, 2011), hem kariyer memnuniyetlerinin hem de genel yaşam doyumlarının (Kasperzack, Ernst ve Pinquart, 2013) ve öznel iyi oluş düzeylerinin (Brunstein, 1993) düşük olduğu görülmektedir. Bu nedenle kariyer uyum düzeyleri düşük olan ergenler için önleme ve müdahale programlarının geliştirilmesi oldukça önemlidir.

Özellikle dezavantajlı ergenlerin kariyer gelişimleri incelendiğinde, kariyer ilerlemesi konusunda daha savunmasız oldukları bilinmektedir. Bu gençlerin gelecekteki fırsatları görme açısından daha stresli oldukları, bu anlamda daha çok engelle karşı karşıya kalabildikleri, daha az iş arama kanallarını kullandıkları ve iletişim ağlarının sınırlı olduğu görülmektedir (Kneebone ve Holmes, 2016). Bulgular ayrıca bu gençlerin kariyer bilgisi ile kariyer gelişimi konusunda destek kaynaklarının yetersiz olduğunu ortaya koymaktadır (Turner ve Conkel, 2010). Bu nedenle bu gruplara sunulacak kariyer danışması çatısı altındaki hizmetlerin oldukça elzem olduğu söylenebilir.

Programın Kuramsal Temeli

21. yüzyılda meydana gelen hızlı teknolojik ilerlemelerin etkisi ile çalışma dünyasındaki ilişki biçimleri, iş bulma olanakları ve işlerin gereklilikleri de büyük bir değişime uğramıştır (Bauman, 2005). Bu anlamda daha esnek, iyimser ve değişen çalışma dünyasına uyum sağlayabilecek nitelikte bireyler yetiştirmek amacıyla kariyer psikolojik danışmanlığı alanında da birtakım yeni yaklaşımlar ortaya çıkmıştır. Bağlama odaklanmanın önemini vurgulayan ve kariyer psikolojik danışmanlığı alanında üçüncü dalga olarak anılan bu kuramlar (Hartung ve Santilli, 2018) ile bireylerin bu belirsiz, değişken, muğlak ve karmaşa içeren çalışma dünyasına uyum sağlamaları hedeflenmektedir (Savickas, 2015). Bu nedenle okullarda sunulacak hizmetlerin bu gelişmelere uyum sağlayacak şekilde güncellenmesi gerekli görülmektedir (Bauman, 2005). Buradan hareketle KAGEP'in geliştirilme-

sinde bağlama daha fazla odaklanan ve yeni dünyada bireylere uyum sağlama becerilerini kazandıracak kuramlara yer verilmesinin uygun olduğu düşünülmüştür. KAGEP geliştirilirken Savickas (2011, 2015) tarafından geliştirilen Kariyer Yapılandırma Kuramı, Niles, In ve Amundson (2014) tarafından geliştirilen Umut Odaklı Kariyer Danışması Modeli, Holland (1997) tarafından geliştirilen Tipoloji Kuramı ve Lapan (2004) tarafından geliştirilen Bütünleştirici Bağlamsal Kariyer Gelişim Modeli baz alınarak, eklettik bir yaklaşım ortaya çıkarılmıştır. Bununla birlikte program dezavantajlı gruplara sunulabilecek hizmetler ve bu kapsamda uygulayıcı psikolojik danışmanın dikkat etmesi gereken unsurlar da temel alınarak geliştirilmiştir.

Kariyer Yapılandırma Kuramı: Kariyer Yapılandırma Kuramı, bireylerin kariyer gelişimlerini incelemek ve sosyal ve kültürel bağlamlarını ele almak amacıyla bireylerin hikâyelerinin ele alınmasını hedeflemektedir (Savickas, 2015). Kuram danışanların kariyer uyum düzeylerini yükseltmek için, geleceklerini önemsemeleri, kararları üzerinde kontrolün kendilerinde olduğuna inanmaları, kendilerine açık seçenekleri merak edip araştırmaları ve kendi yeteneklerine güvenmeleri gerektiğini vurgulamakta ve bunu gerçekleştirmek için kariyer rehberliği, kariyer eğitimi ve kariyer yapılandırma danışmasını önermektedir. Savickas (2013) kariyer psikolojik danışmanlığı çatısı altında sunulacak müdahalelerin hem bireylerin öznel kimliklerini oluşturmalarında hem de kariyer uyum yeteneklerini geliştirmelerinde önemli olduğu belirtmektedir. Bu kuramda bireylerin hem seçenekleri ile ilgili bilgi sahibi olmaları hem de öyküsel yaklaşımlar kullanılarak bireyin hikâyesindeki örüntüler ile ilgili farkındalık kazanması hedeflenmektedir. Özellikle eğitsel ve kariyer seçimlerinde yaşamlarında hayran oldukları kişilerden yola çıkarak kişilik özellikleri; izledikleri ya da takip ettikleri dergilerden ve derslerdeki durumundan yola çıkarak ilgileri; onları etkileyen senaryolardan yola çıkarak şu an devam eden sorununu nasıl betimlediği; favori mottosundan yola çıkarak kendine verdiği öneri ve tavsiyeler ve son olarak ilk anılarından yola çıkarak geçmişten beri devam eden ve onu takip eden temel kaygı ve sorunları ile ilgili farkındalık kazanması sağlanmaya

çalışılır. Bu unsurlara ilişkin bilgi toplamak amacıyla belirtilen sorulardan oluşan Kariyer Stili Değerlendirmesi kullanılır. Böylelikle danışanların hikâyesi oluşturulur, bu hikâyeye birlikte analiz edilir, danışanı geriye çeken hususlar belirlenir ve değiştirilir. Temel amaç danışanın yaşamını anlamlandırması için yaşam portresinin oluşturulmasıdır (Savickas, 1997; 2005; 2015). Kariyer danışmanlığı süreçlerinde gençlerin kendi niteliklerini anlamlandırmalarının önemi nedeniyle KAGEP kapsamında etkinlikler geliştirilirken bu kuramın bazı tekniklerinden de yararlanılması önemli görülmüştür.

Umut Odaklı Kariyer Danışması Modeli: Niles ve arkadaşları (2014), belirsiz ve hızlı değişen çalışma dünyasına uyum sağlamak için bireylerin umut düzeylerinin yüksek olmasının altını çizmişlerdir. Bu çerçevede bireyin kendini ortaya koyması, kendi nitelikleri ile ilgili daha net bilgiler edinmesi, kariyer seçeneklerini öngörebilmesi, seçeneklerine ulaşmada hangi adımları atabileceğini kestirebilmesi, uzak ve yakın hedeflerini belirleyebilmesi önemli görülmüştür (Niles, 2011; Niles, Amundson ve Nealt, 2011). Kariyer psikolojik danışmanlığı çalışmalarında gençlerin umut düzeylerini yükseltmenin önemi nedeniyle, KAGEP kapsamında geliştirilen etkinliklerde bu modelin tekniklerinden yararlanılmıştır.

John Holland'ın Tipoloji Kuramı: John Holland tarafından geliştirilen tipoloji kuramı, meslek seçimi ve kariyer gelişimi konusunda üzerinde en fazla araştırma yapılan kuramlardan biridir. Kuram, bireyleri iki veya üç baskın kişilik tipi açısından değerlendirmeyi ve ardından bu tipleri potansiyel iş veya mesleklerle eşleştirmeyi içerir. Kurama göre kişi ve meslek çevresinin özellikleri arasındaki uyum derecesi ne kadar yüksek olursa, muhtemelen başarı ve iş tatmini de o kadar yüksek olur (1997). Holland bireylerin çevrelerine kişilikleri nedeniyle girdiklerini ve bu çevrelerdeki pekiştiriciler ve doyumlar nedeniyle bu ortamlarda kaldıklarını öne sürer. Genel olarak, kuramı test eden araştırmalar, bireylerin kişilik tiplerine uygun üniversite programı ve meslek seçme eğiliminde olduklarını ortaya koymaktadır (Walsh, 2006).

Kuramın en temel varsayımları şunlardır:

- İnsanlar Gerçekçi, Araştırmacı, Sanatçı, Sosyal, Girişimci ve Gelenekçi olmak üzere altı tipin iki veya daha fazla kombinasyonu ile tanımlanabilirler.
- Çevreler (iş, meslek, çalışma alanı, hobiler, okunan programlar vb.) de bu altı tipin kombinasyonundan oluşur.
- İnsanlar kendi tipinde veya benzer tipte çevreler (meslek, iş vb.) ararlar.
- Eğer bireyler kendi tipinde bir çevre (eğitim, meslek, iş vb.) bulurlarsa başarılı olur ve daha fazla doyum sağlarlar.

Günümüzde, kurama yönelik pek çok eleştiri yapılmış olsa da, pratik öneriler sunması nedeniyle kuram günümüzde hâlâ pek çok ülkede yaygın bir biçimde kullanılmaktadır. Bu nedenle KAGEP kapsamında geliştirilen bazı etkinliklerde bu kuramdan yararlanılmıştır.

Bütünleştirici Bağlamsal Kariyer Gelişim Modeli: Bütünleştirici Bağlamsal Kariyer Gelişim Modelini (Lapan, 2004) temel alan psikososyal müdahale programlarının dezavantajlı grupların kariyer gelişimleri üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Bu modele göre (Lapan, 2004), uygulanabilir kariyer seçimi hedefleri belirleme yeteneği, kariyer keşfi ve planlamayı da içeren birbiriyle ilişkili bir dizi beceriden (birey-çevre uyumu; topluma/işe hazır olma; öz düzenleme; akranlardan, ebeveynlerden, öğretmenlerden ve diğer okul temelli personelden ve toplumdan duygusal ve araçsal destek alma) oluşmaktadır. Bu becerilerin her biri birbirinden bağımsız gibi gözüke de hepsi "optimum kariyer gelişimi için gerekli olan birbirine bağlı faktörler olarak bütünleştirici ve bağlamsal olarak" ilişkilidir. Yapılan çalışmalarda (ör. Conkel- Ziebell, Turner ve Gushue, 2018; Turner, 2007; Turner, Trotter, Lapan, Czajka, Yang ve Brissett, 2006) bu becerilerin kariyer kararı

verme yetkinliği, kariyer ilgilerinin netleşmesi, karar verme becerileri açısından dezavantajlı gruplarda oldukça etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Bu nedenle KAGEP kapsamında geliştirilen etkinliklerde bu modelin önerdiği tekniklere yer verilmiştir.

Dezavantajlı Gruplara Sunulabilecek Hizmetler ve Dikkat Edilmesi Gereken Unsurlar: Özellikle zorlu yaşam olayları yaşayan ve dezavantajlı gruplar içerisinde yer alan bireylere sunulacak hizmetlerde dikkat edilmesi gereken birtakım unsurlar vardır. Pope (2011) kariyer psikolojik danışmanlığından yeterli düzeyde yararlanamayan bireylere hizmet sunulurken sistemsel engellerin farkına varılması ve bu engellerin dikkatli bir şekilde ele alınması gerektiğini vurgulamıştır. Buna ek olarak Pope (2011), kariyer psikolojik danışmanının dezavantajlı gruplara ilişkin kendi ön yargılarının, bu grupların kültürel süreçlerinin ve karşılaşılabilecekleri olası problemlerin, aile ve beklentilerinin, değerlendirme süreçlerinde etkili olabilecek kültürel unsurların, kendilerine ya da dünyaya ilişkin olumsuz varsayımlarının ve kaygılarının farkında olması gerektiğini vurgulamıştır. Bununla birlikte dezavantajlı grupların destek kaynaklarını arttırmak, engel ve desteklerini gerçekçi bir şekilde algılayabilmesi için rol modelleri ya da olmak istediği kariyer alanından bireyler ile görüştürmek bu grupların kariyer gelişimi açısından geliştirici bir süreç olarak görölmüştür (Pope, 2011). İlgili literatürde dezavantajlı gruplarla çalışırken aile ve beklentileri, kendini tanıma, iş dünyası hakkında bilgi sahibi olma, hedeflerin ve olası engellerin belirlenmesi, karar verme becerilerinin öğretilmesi, yetkinlik inançlarının incelenmesi ve danışanın hayallerinin ve kariyerine ilişkin inançlarının saptanmasının faydalı olacağı belirtilmektedir (Betz ve Fitzgerald, 1995; Ward ve Bingham, 1993). Benzer bir şekilde Byars- Winston ve Fouad (2006) dezavantajlı gruplarla çalışırken, gruba en uygun yaklaşımın proaktif bir şekilde belirlenmesinin, çalışılan grubun iyi tanınmasının ve ihtiyaçlarının bilinmesinin önemli olduğunu belirtmektedir. Yine azınlık gruplarda yer alan lise öğrencileri ile çalışılırken umut aşılamanın, sosyal destek kaynaklarını arttırmanın, rol modeller sunmanın kariyer gelişiminde etkili olabileceği öne

sürülmektedir (Kağnıcı, 2020). Bu anlamda psikolojik danışmanların danışanlarının kariyer gelişimlerinde politik, ekonomik faktörler gibi sistemik faktörlerin etkisinin farkında olması ve bu faktörler ile birlikte yeteneklerini, ilgilerini, değerleri, güçlü yanları gibi bireysel niteliklerini keşfetmelerine yardımcı olmaları gerekmektedir (NCDA, t.y.).

Özellikle Türkiye gibi ülkelerde dezavantajlı gruplarda yer alsın ya da yer almasın lise öğrencilerinin oldukça sınırlı düzeyde deneyime sahip oldukları düşünüldüğünde (Krumboltz, 2009), onlara kendileri ve seçenekler hakkında farkındalıklarını artıracak yaşantısal süreçlere yer veren psikoeğitim programlarını uygulamak oldukça yararlı olabilir. Ayrıca öğrenim gördüğü okulda da birtakım erişim problemleri yaşayabilen ve ailesinden sınırlı destek alabilen bireylerin hem ailelerine hem de kendilerine okullarda sunulacak kariyer psikolojik danışmanlığı çatısı altındaki çalışmaların önemli olduğu söylenebilir.

Programın Genel Hedefleri

Programın temel amacı programa katılan lise öğrencilerinin kariyer uyum becerilerini geliştirmektir. Bu temel amacı gerçekleştirmek için ulaşılmaması gereken alt hedefler aşağıda sıralanmıştır.

- Kariyer gelişimi ile ilgili temel kavramlar hakkında farkındalık kazanma
- Kariyer seçiminin önemine ilişkin farkındalık kazanma
- Kariyer seçimlerinde önemli olan niteliklere ilişkin farkındalık kazanma
- Kendi ilgi, yetenek, güçlü yönlerine ilişkin farkındalık kazanma
- Kariyer seçiminde meslekler, üniversiteler ve yükseköğretim programları hakkında doğru bilgi sahibi olmanın önemine yönelik farkındalık kazanma

- Kariyer seçeneklerine ilişkin hedef belirleyebilme becerisinin geliştirilmesi
- Kariyer seçeneklerine ilişkin hedeflerinin önündeki engellere ilişkin farkındalık kazanma
- Hedeflerini uygulamaya koyabilmek için eylem planı hazırlayabilme becerisinin geliştirilmesi

Uygulayıcı İçin Öneriler

- Psikoeğitim programına katılmayı talep eden gönüllü öğrenciler ile Ön görüşme oturumu yapılmalıdır. Bu görüşme esnasında öğrenci bilgileri alınmalı, öğrencinin amaçları ve gruba uygunluğu değerlendirilmelidir.
- Psikoeğitim programının uygulanacağı öğrenci sayısı 8-15 arasında değişebilir. 15 öğrencinin üzerine çıkılmaması tavsiye edilir.
- Uygulayıcının psikoeğitim oturumlarına ön hazırlık yaparak gelmesi tavsiye edilir.
- Oturumlar kazanım odaklı hazırlanmıştır. İhtiyaç görülmesi hâlinde grubun dinamiğine uygun ısınma etkinlikleri önerilir.
- Uygulayıcının her öğrenci için etkinliklerde kullanılacak formların yer aldığı bireysel kariyer gelişim dosyası hazırlaması, bu dosyayı her oturumda yanında bulundurması ve gelişime göre güncellemesi tavsiye edilir.
- Oturumlar esnasında okulun ve öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda süre ve araç-gereç kullanımı esneklik gösterebilir.
- Öğrencilerin ihtiyaçları göz önünde bulundurularak, gerek duyulduğunda oturumların uygun bir yerinde ara verilebilir.

- Psikoeğitim oturumlarının gerçekleştirileceği mekâna bağlı olarak oturma düzeni esneklik gösterir. Tavsiye edilen oturma biçimi akvaryum düzenidir.
- Etkinliklerde yer alan çerçevelenmiş açıklamaları olduğu gibi okumak şart değildir. Önemli olan etkinlikle ilgili açıklama yapmaktır, bu nedenle uygulayıcı gerek duyduğunda çerçevenin içinde yer alan bilgi veya açıklamalarda değişiklik yapabilir.

**KARİYER GELİŞİMİ VE
P L A N L A M A
P S İ K O E Ğ İ T İ M
P R O G R A M I
(K A G E P)**

9 ve 10. Sınıf Modülü

Etkinlik No: 1

Etkinlik Adı:

AMACIMIZ NE?

Kazanımlar

- Grup süreci ve kurallarını bilir.
- Grubun amacını kavrar.

Süre

→ 5 dakika

Araç Gereç

–

Süreç

(Uygulama Basamakları)

1. Öncelikle grup liderinin, oturumun gerçekleşeceği mekanı grup üyelerinin birbirlerini rahatça görebileceği ve oturumlar uygulamaları esnasında grupça çalışılacak etkinlikler olduğunda grupların birbirinden etkilenmemeleri için birbirlerinden yeterince uzak olacak şekilde düzenlemesi önerilir. Gerekli düzenlemeler yapılması koşuluyla herhangi bir sınıf ortamı oturumlar için uygundur. Daha sonra tüm üyelere hoş geldiniz diyerek oturum başlatılır.

2. Grup lideri tarafından bu programın amacının grup üyelerinin kendi niteliklerine uygun alan/dal/ders seçimine yardımcı olmak olduğu belirtilir. Program boyunca, grup üyelerinin kendi niteliklerini belirlemek, alan/dal/ders seçenekleri ile ilgili bilgi sahibi olmak, hedef belirlemek ve kariyer planlama becerilerini geliştirmek ile kendilerine en uygun alan/dal/ders seçiminin gerçekleşmesi için gereken bilgi ve becerilerin kazandırılması hedeflenmektedir.
3. Programın 6 oturumdan oluştuğu, oturumlarda o haftanın kazanımına uygun etkinliklerin yapılacağı ve ev ödevleri verilebileceği ifade edilmelidir. Ev ödevleri konusunda hassasiyet göstermenin sürece olan katkısı üzerinde durulur.
4. Bu süreç ve amaç ile ilgili grup üyelerinin sormak istedikleri noktalar olup olmadığı incelenerek bir sonraki etkinliğe geçilir.

Etkinlik No: 2

Etkinlik Adı:

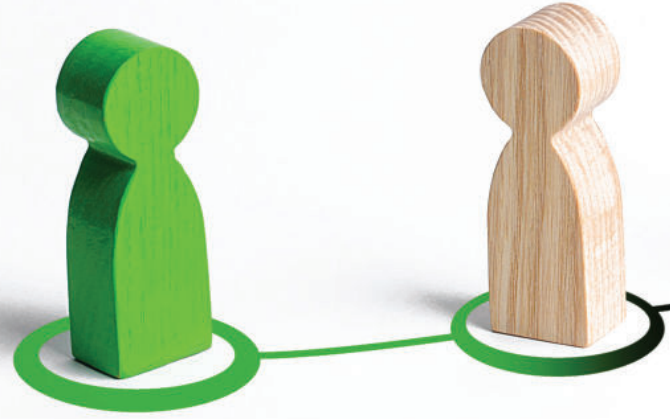
HAYDİ TANIŞALIM

Kazanımlar

- Gruptaki diğer üyelerle etkileşim kurar.

Süre

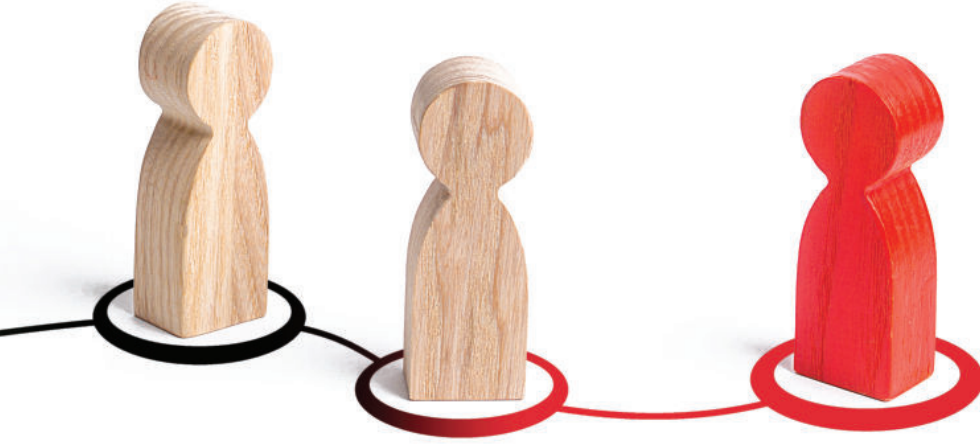
→ 10 dakika

Süreç

(Uygulama Basamakları)

1. Grubun amacı ve süreç ile ilgili verilen bilginin ardından, grup üyelerinin birbirini daha iyi tanımaları için tanışma etkinliğine geçilir.
2. Öncelikle grup üyelerinden ayağa kalkmaları ve önlerinde herhangi bir eşya olmadan çember olmaları istenir.

3. Grup lideri, herkesten kendilerini ifade ettiğini düşündüğü bir sıfat ile ismini söylemesini ve kendinden önceki gelen sıfat ve isimleri hatırlaması gerektiğini açıklar. Grup lideri örnek olması açısından başlar. Örneğin, Sabırlı Özlem diyerek başlar ve birinci grup üyesinin onun sıfat ve ismi ile birlikte kendisini ifade ettiğini düşündüğü bir sıfat ve ismini söylemesini ister. Örneğin, Sabırlı Özlem, Sosyal Muhsin'e gibi.
4. Son grup üyesine kadar tüm grup üyelerinin kendisinden önceki grup üyelerinin adlarını ve önündeki sıfatları doğru söylediğinde etkinlik sonlandırılır.

Etkinlik No: 3

Etkinlik Adı:

BEKLENTİLER VE KURALLAR

Kazanımlar

- Grubun kurallarını kavrar.
- Gruptaki diğer üyelerle etkileşim kurar.

Süre

➔ 30 dakika

Araç Gereç

- ➔ Renkli post-it kartları
- ➔ Mantar pano
- ➔ A3 boyutunda basılmış Grubumuzun Kuralları (Form-1)
- ➔ Danışan sayısı kadar yapıştırma etiketi
- ➔ Danışan sayısı kadar dosya
- ➔ Danışan sayısı kadar kalem

Süreç

(Uygulama Basamakları)

1. Tanışma etkinliğinden sonra grup kurallarının gerekliliğinden bahsedilir ve Form 1 grup üyelerinin görebileceği bir yere asılır.

2. Grup üyelerine grubun uyumunu bozacak etmenlerin neler olabileceği sorulur. Gelen cevaplar tahtaya asılan Form 1'e yazılır. Her bir kural yazıldıktan sonra bu kuralın neden önemli olduğu grup üyeleri ile birlikte tartışılır.
3. Her bir grup üyesi hazırlanmış olan grup kuralları afişine imzasını atar. Bu şekilde grup içerisinde uyulması gereken kurallar birlikte belirlenir ve not edilmiş olunur.

4. Eğer grup üyelerinden aşağıdaki grupla psikolojik danışma sürecinde gerekli olan kurallardan bazıları belirtilmemiş ise, o zaman grup lideri kendisinin de grup üyesi olarak eklemek istediği grup kuralları olduğunu belirterek eksik olanları Form 1'e yazar. Grupla psikolojik danışma sürecinde belirtilmesi gereken kurallar aşağıda verilmiştir:
 - a. Gruba katılım ve grup sürecindeki paylaşımlarda gönüllülük esastır.
 - b. Grup üyelerinin oturumlara zamanında ve eksiksiz olarak katılmaları çok önemlidir. Zamanında katılamayacak olan katılımcıların grup liderine önceden haber vermesi gerekmektedir.
 - c. Gizlilik esastır. Konuşulan ve paylaşılan her şey grup sürecinde kalacaktır.
 - d. Her üyenin birbirine karşı saygılı ve destekleyici olması beklenmektedir. Üyeler birbirinin sözünü kesmemeli ve birbirine karşı suçlayıcı olmamalıdır.
 - e. Grup üyelerinden herkesin kendi adına konuşması ve "biz böyleyiz" gibi genelleme ifadeleri kullanılmamalıdır.
 - f. Grup üyeleri birbiri ile konuşurken göz teması kurması beklenmektedir.
 - g. Grup oturumlarına su dışında yiyecek içecek getirilmemelidir.
 - h. Grup üyeleri verilen grup dışı etkinlikleri zamanında yapmalıdır.
5. Ayrıca her hafta oturumlar esnasında aldıkları notları ve grup içerisinde dağıtılan formları yanlarında bulundurmaları için tüm grup üyelerine birer dosya verilir. Grup üyelerine her hafta oturum sırasında bu dosyayı yanlarında bulundurmaları gerektiği hatırlatılır*.

6. Her bir grup üyesi gruba yönelik olarak beklentilerini paylaşması için cesaretlendirilir. Bu anlamda gruba katılım amacı, beklentiler ve gruptaki yaşantılar sonunda nelerin değişmesinin beklendiği yönünde konuşulur. Grup üyelerinden bu beklentileri post-it kartlarına yazmaları ve mantar panoya yapıştırmaları istenir. Böylelikle grup üyelerinin bu süreçten beklentilerini içerecek beklenti ağaçları oluşturulmuş olur.
7. Her bir grup üyesine dosyanın adını ne koyabilecekleri sorulur ve dosyanın adının ne olabileceği ile ilgili düşünceleri istenir. Dosyalar dağıtılırken "Geleceğinizi inşa etmek için bu dosyaları saklamanızı istiyorum." şeklinde bir açıklama yapılır. Daha sonra grup üyelerine yapıştırma etiketi verilerek, üyelerden bu etiketleri dosyaya yapıştırmaları ve dosyalarına verdikleri isimleri de etikete yazmaları istenir.

Uygulayıcıya Bilgi Notu: *Uygulayıcıya Bilgi Notu: Eğer süreç içerisinde grup üyelerinin dosyalarını sık sık getirmeyi unuttuğu fark ediliyorsa, dosyalar Rehberlik Servisi'nde kilitli bir çekmecede muhafız edilebilir.*

Etkinlik No: 4
Etkinlik Adı:
KARIYER
SEÇİMLERİMDE
NELERE DİKKAT
ETMELİYİM?

Kazanımlar

- Alan/dal/ders seçiminde dikkat edilmesi gereken unsurları açıklar.

Süre

- ➔ 30 dakika

Araç Gereç

- ➔ Grup sayısı kadar A3 kâğıt
- ➔ Grup sayısı kadar kuru boya seti
- ➔ Laptop
- ➔ Projeksiyon
- ➔ Ne Fark Ettim? (Form 2)
- ➔ Poşet ya da fanus

Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık:

- ➔ Kariyer seçimini etkileyen faktörler ile ilgili yeterli bilgiye sahip olması gerekmektedir. Ek 1'de yer alan sunumun kullanılması tamamıyla isteğe bağlıdır. Eğer grup lideri yeterli zamanı olmadığını düşünüyorsa ya da daha önce o okulda detaylı bir şekilde bu konu ile ilgili çalışmalar yaptıysa (sınıf rehberliği etkinlikleri gibi), kariyer seçimlerini etkileyen etmenler ile ilgili kısa bir bilgilendirme yeterli olacaktır.

Süreç

(Uygulama Basamakları)

1. Grup sürecinin sonlarına doğru, grup üyelerinin dört gruba ayrılması için bir kâğıdı üye sayısı kadar küçük parçalara bölerek, kâğıtlar üzerine a, b, c ve d yazılır. Grup lideri a, b, c ve d yazan kâğıtları poşete ya da fanusa koyar ve her bir grup üyesinin bir kâğıt çekmesi istenir. A yazan kâğıdı çekenlerin odanın bir tarafında bir araya gelmesi istenir. Aynı işlem b, c ve d yazan kâğıtlar içinde tekrarlanır, böylelikle gruplar dörde ayrılmış olur. Her bir gruba birer A3 boyutunda kâğıt ve kuru boya seti verilir.

2. Her bir gruptan önlerindeki malzemeleri kullanarak birbirleriyle işbirliği içerisinde çalışarak bir yaş pasta çizmeleri istenir ve bu yaş pastayı dilediği gibi süslemeleri ve diledikleri bir şekilde keki hazırlayabilecekleri belirtilir. Bunun için grup üyelerine en fazla 15 dakika verilir. İstedikleri meyveleri, sosları ve çerezleri kullanarak, her bir grup üyesinin katkısı ile bu yaş pastayı süsleyebilecekleri belirtilir. Seçimin tamamen onlara ait olduğu ama grupça kararların alınmasının önemli olacağı belirtilir. Bu etkinlik ile üyelerin birbirine saygı duymaları, birbirleriyle kaynaşması ve birbirlerinden farklı yanlarını görmeleri istenmektedir. Her bir grup üyesinden kendi yaş pastalarına bir isim vermeleri istenir. Daha sonra grup üyeleri kendi yerlerine geçtiklerinde neler yaşadıklarını paylaşmaları istenir. Bu anlamda aşağıdaki sorular yöneltilebilir:
- a. Yaş pastayı hangi süslemeler ile süsleyeceğinize karar verirken neler yaşadınız?

- b. Etkinlik süresince gruba ilişkin gözlemlerinizi nelerdir?
- c. Bu etkinliğe ilişkin düşüncelerinizi neler?
- d. Farklı görüşleri ve arkadaşlarınızın farklı süsleme önerilerini duyduğunuzda neler hissettiniz?

Her grubun ortaya koyduğu ürünün ve adın farklı olabileceği, herkesin farklı niteliklere sahip olabileceği ve farklı kariyer seçimlerinin olabileceği, bu farklılıkların bizlerin ufkunu açabileceği vurgulanır.

- 3. Yaş pasta örneğinde de değinildiği gibi kariyer seçimlerimizde etkili olabilecek faktörler üzerinde durulur. Yaş pastada nasıl herkesin birbirinden farklı görüşleri olabildiği gibi kariyer seçimlerinde de herkesin seçimlerini etkileyen faktörlerin ve niteliklerin farklı olabileceği vurgulanır.

4. Kariyer seçimlerini etkileyen etmenler adlı bir sunum (Ek 1) gerçekleştirilir. Bunun için dizüstü bilgisayar ve projeksiyon kullanılabileceği gibi akıllı tahta da kullanılabilir. Sunum sırasında dağıtılan Form 2 üzerinde notlar alabilecekleri vurgulanır. Sunumdan sonra grup üyelerinin neleri fark ettikleri üzerinde durulur ve Form 2'de yer alan ifadeleri büyük grup ile paylaşmak isteyenlerin paylaşımları ele alınır.

Değerlendirme

Sürecin değerlendirilmesine geçmeden önce tüm üyelerin katılımıyla ortak bir "grup adı" belirlenir. Etkinlik sonunda grup üyelerinden o günkü oturumla alakalı değerlendirme yapmaları istenir. Bu anlamda üyelerin oturuma ilişkin duygu ve düşüncelerini grupta paylaşmaları istenir. Grup lideri, ilk oturuma ilişkin kendi duygu ve düşüncelerini paylaştıktan sonra süreci özetler ve grup oturumu sonlandırılır.

FORM 1

GRUBUMUZUN KURALLARI

Yukarıda açıklanan grubun kurallarına uymayı kabul ediyorum.

FORM 2

NE FARK ETTİM?

NE FARK ETTİM?

Bu oturum sırasında kendimin
özelliklerini fark ettim.

Bu oturum sırasında benim dışındaki grup arkadaşlarımla
.....
.....
olduğunu fark ettim.

Bugün yapılan çalışmada
.....
.....
.....öğrendim.

Etkinlik No: 5

Etkinlik Adı:

NELERDEN HOŞLANIYORUM?

Kazanımlar

- Kendi ilgilerinin neler olabileceğini tanımlar.
- İş dünyasında kariyer ilgilerinin önemini kavrar.

Süre

→ 20 dakika

Araç Gereç

- Grup üyesi sayısı kadar Hoşlandıkları Formu (Form 3)
- Grup üyesi sayısı kadar kalem

Süreç

(Uygulama Basamakları)

1. Hoşgeldiniz denilerek oturuma başlanır. Önce grup üyelerine geçen oturumdan beri nasıl bir hafta geçirdikleri sorulur. Daha sonra ise geçen haftanın özeti yapılır.
2. Grup üyelerine Form 3 dağıtılır.
3. Öncelikle grup üyelerine "en sevdiği ve düzenli olarak takip ettiği üç youtuber/dizi/dergi/televizyon programı/blogger" olup olmadığı sorulur. Daha sonra her bir grup üyesinden isimlerini Form 3'e yazmaları istenir.
4. Grup üyelerine her bir düzenli takip ettikleri youtuber/dizi/dergi/televizyon programı/bloggerda nelerden hoşlandıkları, tam olarak dikkatlerini çeken şeyin neler olduğu sorulur. Olası şu sorular sorabilir*:
 - a. Bu programlarda sizi çeken neler oldu?
 - b. Bu programların en çok hangi özelliklerinden hoşlandınız?

5. Üyelerin buna ilişkin farkındalıklarını Form 3'e yazmaları istenir. Bu anlamda en çok tekrar eden ilgilerin neler olduğu üzerine konuşma başlatılır ve grup üyelerinden sık tekrar eden ilgileri formun altına yazmaları istenir.
6. Gönüllü olan grup üyelerinden düzenli olarak takip ettikleri ve Form 3'e yazdıkları youtuber/dizi/dergi/televizyon programı/bloggeri canlandırmaları ve diğer grup üyelerinin tahminde bulunmaları istenir. **

***Uygulayıcıya Bilgi Notu:**

- *En az üç örnek alınacaktır. Bu sorular ile üyelerin ilgilerinden bahsetmesi amaçlanmaktadır. Düzenli olarak takip ettikleri youtuber/dizi/dergi/televizyon programı/bloggeri, bireylerin çevresi ve dolaylı çevresinde nelerin dikkatini çektiği ile ilgili bilgiler sunar (Savickas, 2015). Bu üç örnekte tekrar eden örüntüler, bireylerin ilgi alanları ile ilişkilidir. Bu anlamda Holland'ın Tipolojisi'nden faydalanılabilir. Üç isimde belirtilen ve en çok tekrar eden ifadelerin Holland'ın tipolojisinde yer alan altı tip açısından hangileri içerisinde değerlendirilebileceği vurgulanabilir. Eğer öğrenciler bu soruya cevap vermekte zorlanıyor ise "Boş zamanlarınızda ne yapmaktan hoşlanırsınız?" sorusu da sorulabilir. Daha detaylı bilgi için Kariyer Gelişiminde Yeni Yaklaşımlar: Örnek Vaka İncelemeleri ile Planlanmış Şans Kuramı ve Kariyer Yapılandırma Kuramı (Ulaş-Kılıç, 2019) başlıklı çalışma incelenebilir.*

****Uygulayıcıya Bilgi Notu:**

- *Grup üyeleri canlandırma ve rol oynama konusunda isteksizlerse, oyun o kişinin özelliklerini söylemesi ve diğer grup üyelerinin tahmin etmesi şeklinde düzenlenebilir. Örneğin, ortaya çıkan grup üyesi Barış Özcan'ın özelliklerini belirtir ve diğer grup üyeleri Barış Özcan'ı bilene kadar tahminde bulunurlar.*

Etkinlik No: 6

Etkinlik Adı:

HANGİ İLĞİ BULUTCUĞUYUM?

Kazanımlar

- Kendi ilgilerinin neler olabileceğini tanımlar.
- İş dünyasında kariyer ilgilerinin önemini kavrar.
- Birbirlerinden farklı nitelikler ortaya koyabileceğini kavrar.

Süre

➔ 15 dakika

Araç Gereç

- ➔ Grup üyesi sayısı kadar kalem
- ➔ Grup üyesi sayısı kadar Altı İlgi Bulutcuğu Formu (Form 4)

Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık

- ➔ Holland'ın Tipolojisi ile ilgili teorik ve uygulama bilgisine sahip olması gerekmektedir.

Süreç

(Uygulama Basamakları)

1. Grup üyelerine Form 4 dağıtılır. Form 4'de Holland'ın Tipolojisi'nde yer alan altı kişilik tipi ve bu kişilik tiplerine uygun bazı meslek örneklerine yer verilmektedir. Form 4'ü incelemeleri istenir.
2. Grup üyeleri Form 4'ü incelerken, Holland'ın Tipolojisinde yer alan kişilik tipleri ile ilgili varsayımları ile ilgili gerekli açıklamalar yapılır ve örnekler verilir. Ayrıca her bir paragrafın hangi kişilik tipine denk geldiği de belirtilir. Form 4'ü doldurmaları istenir.*

3. Form 4'de benzer cevapları alan öğrencilerin bir araya gelmesi istenir. Birbirlerine o paragrafın neden kendilerine uygun olduğunu sormaları ve bu konu üzerine tartışmaları istenir.
4. Daha sonra öğrencilerin sağındaki üye ile ikili grup olup, Form 3 ve Form 4 arasındaki benzerlikleri tartışmaları istenir.
5. Grup üyelerine "Daha önce farkına varmadığınız bir özellik ortaya çıktı mı?", "Form 3 ile Form 4 de derecelendirmeleriniz arasında nasıl bir benzerlik görüyorsunuz?", "Farklılıklar görüyorsanız, hangi yaşantılarınızın bu farklılığa neden olabileceğini söyleyebilirsiniz?", "Bu benzerlikler ve hoşlandıklarınızı serbest zaman etkinliklerinizde nasıl gözlemliyorsunuz?" gibi sorular sorularak grup paylaşımı gerçekleştirilir.

***Uygulayıcıya Bilgi Notu:**

- Grup lideri, üyelerin Form 4'ü okumadıklarını anladığında, kişilik tiplerini ve özelliklerini tahtaya yazarak kavram haritası şeklinde tartışmaları da sağlanabilir.

Etkinlik No: 7

Etkinlik Adı:

HANGİ İLGİ BULUTCUĞUYUM?

Kazanımlar

- Kendi ilgilerinin neler olabileceğini tanımlar.
- İş dünyasında kariyer ilgilerinin önemini kavrar.
- Birbirlerinden farklı nitelikler ortaya koyabileceğini kavrar.

Süre

➔ 30 dakika

Araç Gereç

- ➔ Grup üyesi sayısı kadar kalem
- ➔ Grup üyesi sayısı kadar Severim Sevmem, Gerisini Bilemem Forumu'ndaki (Form 5) ifadelerin yer aldığı küçük kâğıtlar
- ➔ Bir adet fanus
- ➔ Farklı renklerde zarflar
- ➔ Akıllı tahta ya da dizüstü bilgisayar ve projeksiyon

Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık

- ➔ Holland'ın Tipolojisi ile ilgili teorik ve uygulama bilgisine sahip olması gerekmektedir.

Süreç

(Uygulama Basamakları)

1. Grup üyelerinin articulate programı ile hazırlanmış olan İlgi Çarkı dizüstü bilgisayarı ve projeksiyon ya da akıllı tahta aracılığıyla tüm grup üyelerinin görebileceği şekilde tahtaya yansıtılır. Bunun için aşağıdaki linkten faydalanabilirsiniz. Bunun için linki kopyalayıp arama çubuğuna yapıştırınız.
<http://meb.ai/UwqY55Q>
2. Form 5'de yer alan ifadeler küçük kâğıtlara yazılır. İlgi çarkında yer alan 8 adet renkte zarfların içerisine bu küçük kâğıtlar yerleştirilir ve bir fanusun içerisine atılır.
3. Gönüllülerden başlanarak her bir grup üyesinden akıllı tahtada yer alan çarkı çevirmesi için "Başla" butonuna basması istenir.
4. Daha sonra grup üyesinden çarkın durduğu renkteki küçük zarfı açması ve okuduktan sonra o kartta yer alan ifade ile ilgili paylaşım yapılması istenir. Bu paylaşım ile ilgili şu yönerge verilebilir: "Lütfen şu zamana

kadar konuştuklarımızı düşünerek cümleleri tamamlayınız. Bazı arkadaşlarınızın yapmaktan hoşlandığını siz yapmayı sevmiyor olabilirsiniz. Sizin de yapmaktan hoşlandığınız etkinlikleri arkadaşlarınız sevmiyor olabilir. Farklı kişileri takip ediyor olabilirsiniz. Bu sebeple ifadeleri yazarken 'Akın bir şeyleri tamir etmeyi seviyor, ona saygı duyuyorum ama ben bunun bana uygun olmadığını düşünüyorum; ben de insanların yaşam hikâyelerini izlemekten hoşlanıyorum' şeklinde paylaşımda bulunabilirsiniz. Hepimizin farklı şekillerde bir yaş pasta olduğunu ve farklı tatlar barındırdığımızı unutmayınız."

5. Her bir renk çarkta bir puana denk gelmektedir. Eğer grup üyesi bir önceki etkinliklerde arkadaşlarının paylaşımları ile ilgili doğru bilgi verirse puan kazanır. Örneğin mor rengi seçtiyse, 2000 puan kazanması için, mor kartta yer alan ifade ile ilgili grup üyelerinin paylaşımlarını doğru aktarması gerekmektedir. Bunun için grup lideri çarkı çeviren grup üyesinin doğru paylaşımda bulunup bulunmadığını paylaşımda bulunduğu grup üyesine sorarak öğrenebilir. Eğer eksi puan, sıfır puan ya da iflas seçenekleri denk gelirse doğru bilgi verdiğinde bu seçenekleri pas geçme hakkı vardır. Toplam puanı en yüksek olan grup üyesi kazanır. Örneğin, Akın çarkı çevirdiğinde mor renk geldi. Mor renkteki zarfı açar. Mor renkteki zarfta "bana uygun değil" ifadesi çıktı. "Büşra makineler ile uğraşmayı seviyor, ona saygı duyuyorum ama bana uygun değil" şeklinde bir paylaşımda bulunarak kendi ilgileri ile ilgili açıklamalar yapar. Bunun üzerine eğer bu ifade doğru ise (bunun için grup lideri Büşra'ya ifadenin kendisini yansıtıp yansıtmadığını sorabilir) Akın 2000 puan alır. 0 puan, negatif puanlar ve iflas seçenekleri ise Büşra ifadenin kendisine uygun olmadığını söylediğinde geçerli olur.
6. Grup lideri tahtaya grup üyelerinin puanlarını yazar. *
7. Son olarak ilgilerimizin değişebileceği, bu sebeple önemli olan şeyin hiç hoşlanmadığımız şeyleri denemek olduğu vurgulanır. Bu etkinlikten sonra "Ne fark ettiniz?" gibi sorular ile paylaşım başlatılır.

***Uygulayıcıya Bilgi Notu:**

- Eğer akıllı tahta ya da tahtaya yansıtma gibi seçenekler yok ise Form 5'de yer alan tüm ifadeler bir fanusun içerisine konularak her bir grup üyesinden bir adet zarf çekmeleri istenir. Form 5'de sekiz ifade yer almaktadır. Grupta yer alan üye sayısına göre bazı ifadeler iki defa yazılabilir.

Etkinlik No: 8

Etkinlik Adı:

ROL MODELLERİM

Kazanımlar

- Kendi kişilik özelliklerinin neler olabileceğini tanımlar.
- İş dünyasında kişilik özelliklerinin önemini kavrar.
- Birbirlerinden farklı nitelikler ortaya koyabileceğini kavrar.

Süre

➔ 10 dakika

Araç Gereç

- ➔ Grup üyesi sayısı kadar kalem
- ➔ Grup üyesi sayısı kadar Rol Modelim Kim? Formu (Form 6)

Süreç

(Uygulama Basamakları)

1. Öğrencilerin ilgileri ve kesinlikle hoşlanmadıkları ile ilgili geri bildirimler hakkında konuşulduktan sonra kişilik özellikleri ile ilgili bilgi toplamak amacıyla "Büyürken yaşamınızı en çok etkilediğini ve iyi tanıdığınızı düşündüğünüz rol modellerinizden üç tanesini paylaşmısınız?" sorusu sorulur.*

Uygulayıcıya Bilgi Notu:

- *Kişinin rol modelleri, bireyin olmak istedikleri ile doğrudan ilişkilidir. Bundan dolayı kişinin rol modellerinin hangi özelliklerinden hoşlandığı, hangi özelliklerine vurgu yaptığı onun ego ideallerini yansıtır. Bu sebeple bu noktada üç rol model değerlendirilirken en çok tekrar eden sıfatlar belirlenir. Burada önemli olan nokta eğer ebeveynler rol model olarak gösteriliyorsa, heteronolojik etkilerinden dolayı farklı rol modellerinin sorulması gerektirir (Savickas, 2015). Daha detaylı bilgi için Kariyer Gelişiminde Yeni Yaklaşımlar: Örnek Vaka İncelemeleri ile Planlanmış Şans Kuramı ve Kariyer Yapılandırma Kuramı (Ulaş-Kılıç, 2019) başlıklı çalışma incelenebilir.*

Uygulayıcıya Bilgi Notu:

- *Etkinlik 8 ilgi alanları ile ilgilidir. Bu etkinlikte belirtilen isimlerin bireylerin büyürken çevrelerinde yer alan isimlerden olması gerekmektedir. Dolayısıyla Etkinlik 1 ve Etkinlik 4'de yer alan isimlerin birbirinde farklı olması beklenmektedir.*
2. Her üyeden hayran olduğunu düşündüğü ya da sevdiği yaşamındaki tanıdığı kişilerin adını Form 6'ya yazması istenir. Daha sonra, lider "Bu rol model kimdir?, Bu rol modeli seçmendeki düşüncen ve duyguların nelerdir?, "Bu rol modelin hangi nitelikleri sana benziyor?", "Hangi nitelikleri senden farklı?" şeklinde sorular yöneltilerek grup paylaşımını başlatır. Bu süreç üyelerin kendi ile ilgili kişisel niteliklerini fark etmesi ile sonlandırılır. Özellikle kendi kişilik özellikleri üzerinde durulur.

Değerlendirme

1. Etkinlik sonunda gruptan o günkü paylaşıma ilişkin değerlendirme yapılması istenir. Bu anlamda üyelerin oturuma ilişkin duygu ve düşüncelerini grupta paylaşmaları istenir. Grup lideri, bu oturuma ilişkin kendi duygu ve düşüncelerini paylaştıktan sonra yapılanları özetler ve grup oturumu sonlandırılır. Son olarak grup üyelerine bugünkü yapılan tüm çalışmalarını dosyalarına koymalarının önemli olduğu vurgulanır.

Grup Dışı Etkinlik

Lider tarafından 3. oturum öncesinde üyelere hazırlık yapabilmeleri için "Yaşamdaki Başarılar" konusunun işleneceği ifade edilir. Oturum ile ilgili şu açıklama yapılır: "Tüm öğrenim ve okul dışı deneyimlerinizi düşünmenizi istiyorum. Özellikle bu başarıların neler olduğunu ebeveynlerinize ya da arkadaşlarınıza sorabilirsiniz. Sizin için bir şey başardığınızı düşündüğünüz herhangi bir an üzerine odaklanmanız önemli. Bu anlamda haftaya oturum saatimize kadar üç başarı ve üç de yapmakta zorlandığınızı hissettiğiniz yaşantı ile gelmenizi istiyorum. Bu etkinliklere ilişkin fotoğraflar bulabilirsiniz. Kendinizi başarısız hissettiğiniz etkinliklerin de sizinle ilgili önemli ipuçları barındırdığını unutmayınız."

FORM 3

HOŞLANDIKLARIM

En sevdiği ve düzenli olarak takip ettiği youtuber/dizi/dergi/televizyon programı/blogger kimdir? Lütfen en az üç adet yazınız.

İLGİLER

FORM 4

ALTI İLGİ BULUTCUĞU

Gerçekçi 	Mekanik, inşaat ve tamir etkinlikleri, doğada ve dışarıda çalışma, fiziksel aktiviteler ile ilgilidir. Araç ve makineler ile çalışmaktan hoşlanır. Düşünmektense eyleme geçmeyi tercih eder. Problemlere pratik ve problem çözme bakış açısından yaklaşır. Sevdiği iş aktiviteleri ve bulunmak istediği iş çevreleri; elle tutulur somut sonuçlar içeren işler, ağır teçhizat gerektiren faaliyetleri yürütme, araçlar kullanma, fiziksel ihtiyaç, onarma, tamir etme, inşa etmedir. Olası meslekler: Marangoz, çiftçi, sporcu
Araştırmacı 	Zihin gücünü kullanabileceği bulmacalardan ve zorluklardan hoşlanır. Sıklıkla bilim ve matematik ile ilgili etkinlikler dikkatini çeker. Bilgi toplama, yeni teorileri ve gerçekleri keşfetme, verileri analiz etme ve yorumlamadan hoşlanır. Bilimsel düşünür ve meraklıdır. Psikolojik problemler de dâhil olmak üzere yaşamdaki tüm problemlere çözüm bulma veya analiz etmekten hoşlanabilir. Sevdiği iş aktiviteleri ve bulunmak istediği iş çevreleri; belirsiz ya da soyut görevler, düşünme yolu ile problem çözme, bağımsız çalışma, bilimsel ve deneysel ayarlamalar, veri toplama ve organize etmedir. Olası meslekler: Kimyager, matematikçi, biyolog
Sanatçı 	Sistematik olmayan ve daha özgür yollarla kendini ifade edebilme fırsatları ilgisini çeker. Görsel sanat, müzik, drama ve yazma aktiviteleri ilgisini çeker. Sanatı gözlemlemeyi ya da sanatsal etkinliklerde yer almayı sever. Çalışırken ve boş zaman etkinliklerinde sanata yönelik ilgisinin birçok örneği görülebilir. Otantiklik ve yaratıcılık onlar için önemlidir. Sevdiği iş aktiviteleri ve bulunmak istediği iş çevreleri; sanat eseri yaratma, bağımsız olarak çalışma, kendini ifadeye izin veren yapılandırılmamış, esnek çalışma koşullarıdır. Olası meslekler: Müzisyen, tasarımcı, heykeltıraş, şair

Sosyal 	Diğer insanlar ile birlikte olmaktan hoşlanır. Gruplar ile çalışmaktan, sorumluluk almaktan ve diğerleriyle iletişim hâlinde olmaktan hoşlanır. Diğer insanlar ile iletişim kurma ve duygularını paylaşma yolları ile problem çözmekten hoşlanır. Sevdiği iş aktiviteleri ve bulunmak istediği iş çevreleri; öğretme, açıklama, rehberlik etme, problemleri çözme, tartışmalara yol gösterme, eğitsel ve sosyal hizmetler ve ruh sağlığı kurumlarıdır. Olası meslekler: Psikolog, psikolojik danışman, öğretmen
Girişimci 	Güç, statü ve liderlik için pozisyonlar arar. İnsanları ikna edebileceği ve liderlik edebileceği ortamları tercih eder. Satış, ikna ve yönlendirmeye dönük sözel becerilerini kullanmaktan hoşlanır. Dışa dönüklük ve popülerlik eğilimi yüksektir. Sevdiği iş aktiviteleri ve bulunmak istediği iş çevreleri; satma, yönetme, insanları ve projeleri yönetme, sunumlar ve söyleşiler yapma, finansal, resmi ve politik organizasyonlardır. Olası meslekler: Avukat, politikacı, şirket yöneticileri
Geleneksel 	Daha bağımlı değerlere sahiptir. Kuralları ve sırayı önemser. Durumlar üzerinde kontrolü olmasından hoşlanır. Organize etme, veri sistemleri ile uğraşma ve ayrıntı gerektiren işlerden hoşlanır. Sevdiği iş aktiviteleri ve bulunmak istediği iş çevreleri; ofis işleyişini sağlama, kayıtlar tutma ve dosyalama, raporlar yazma, tablolar oluşturma, yapılandırılmış organizasyonları yönetme ya da katkıda bulunmadır. Olası meslekler: Sekreter, editör, muhasebeci.

Yukarıdaki paragraflarda size en çok hitap ettiğini düşündüğünüz paragraflar hangisi? 1 ile 6 arasında bu paragrafların size uygunluğunu değerlendirerek sıralayınız.

- Size en çok hitap eden paragraflar hangileriydi?
- Size en az hitap eden paragraflar hangileriydi?
- Hangi paragraflar arasında kaldınız?

Holland, J. L. (1997). Making vocational choices: A theory of vocational personalities and work environments (3rd Edition). Odessa, FL: Psychological Assessment Resources.

FORM 5

SEVERİM, SEVMEM, GERİSİNİ BİLEMEM ÇARKI

FORM 6

ROL MODELİM KİM?

İsimler:

Neden Rol Modelin?:

En Çok Tekrar Eden Sıfatlar:

Etkinlik No: 9
Etkinlik Adı:
HAYDİ BAŞARALIM?
NE YAPABİLİRİM?

Kazanımlar

- Başarıların önemini kavrar.
- Kendi başarı ve başarısızlıklarını değerlendirir.
- Yeteneklerini değerlendirir.

Süre

➔ 25 dakika

Araç Gereç

- ➔ Üye sayısı kadar çoğaltılmış Ne Yapabilirim? Küçük Bir Albüm Formu (Form 7)
- ➔ Renkli kuru kalem
- ➔ Yapıştırıcı (3 adet)

Süreç

(Uygulama Basamakları)

1. Hoşgeldiniz denilerek oturuma başlanır. Önce grup üyelerine geçen oturumdan beri nasıl bir hafta geçirdikleri sorulur. Daha sonra ise geçen haftanın özeti yapılır. Geçen haftanın özeti yapılırken, grup üyelerinin dosyalarında yer alan bilgilerden faydalanılır.
2. Öncelikli olarak grup üyelerinden geçen hafta düşünmeleri istenen üç başarılı ve üç başarısız olduklarını düşündükleri durumlar üzerine odaklanmaları istenir. Tüm grup üyelerine bu anlamda nasıl hazırlıklar yaptıkları sorulur.
- Başarı ya da başarısızlığın göreceli kavramlar olduğu, herkes için tek bir ölçüt olmadığı, başarılar kadar başarısızlıkların da bizimle ilgili bilgiler verebileceği tartışılır.
3. Bu vurgudan sonra grup üyelerine geçmişte herhangi bir dönemde başarılarını ve başarısızlıklarının resimlerini çekecekleri ve bu resim-

leri Form 7’de ifade etmeleri ev ödevi hatırlatılır. “Bu başarılar okuldaki derslerinizi içerebileceği gibi oyun oynarken ya da okul dersleri dışındaki her türlü deneyiminizi de içerebilir” yönergesi belirtilir.

4. Daha sonra grup üyelerinden geçen hafta başarı ya da başarısızlıkları ile ilgili buldukları bir fotoğraf varsa, o fotoğrafı incelemeleri ve o fotoğrafı Form 7’de hangi anı ile ilişkili ise oraya yapıştırmaları istenir. Eğer herhangi bir fotoğraf yoksa o zaman bu anın resmini çizmeleri istenir. Sürece üç adet başarı yaşantısı ile başlanılır. Bu başarılarında neleri yaptıkları ve hangi davranışlarının onları başarıya götürdüğü sorulur. Daha sonra başarısız anlarına odaklanılır. Benzer bir şekilde başarı yaşantısı ile ilgili varsa fotoğraf yapıştırmaları yoksa Form 7’de ilgili yere o anı hatırlatan bir resim çizmeleri istenir. Başarısız yaşantısı ile ilgili neleri fark ettikleri, hangi özellikleri nedeniyle başarısız olduğunu, uyusa uyansa ve bir mucize olsa başarısız resmini değiştirse nasıl bir resim yapardı, başarısız resmin değiştiğini gösteren ilk işaret ne olurdu soruları sorulabilir. Bu sorulara cevapları fotoğrafın ya da resmin altına yazmaları istenir. Bu anlamda onu başarıya götüren beceriler ve becerisi olmayan alanlara ilişkin algısı belirlenmiş olur. Burada Oturum 1’de yapılan sunumda yetenekler kısmını hatırlamaları istenir. Grup üyelerine paylaşımlar için aşağıdaki gibi sorular yöneltilir:

- Başarı ve başarısızlıklarınızı gördüğünüzde ne fark ettiniz?
- Ne tarz yetenekleriniz dikkatinizi çekti?
- Başarı yaşantılarınızda başarılı olabilmek için neler yaptınız?
- Başarısız yaşantılarınızı değiştirmek için gelecekte neler yapabilirsiniz?

Etkinlik No: 10

Etkinlik Adı:

ŞEHİRDE NE YAPABİLİRİM?

Kazanımlar

- Okul derslerinde güçlü ve zayıf yönlerini örneklendirir.
- İş dünyasında akademik ve kariyer becerilerinin önemini anlar.

Süre

→ 30 dakika

Araç Gereç

- Poşet ya da fanus
- Dört adet A3 büyüklüğünde kâğıt ya da karton
- Renkli kuru kalemler
- Üye sayısı kadar çoğaltılmış Form-8 "Şehirde Ne Yaptım?"
- Renkli bir şekilde çıktısı alınmış Resim 1

Süreç

(Uygulama Basamakları)

1. Grup lideri üyelerin rastgele dört gruba ayrılmasını sağlamak için bir kâğıdı üye sayısı kadar böler ve her bir kâğıda sırasıyla a,b,c,d harflerini yazarak tüm kâğıtları doldurur. Üzerinde a, b, c ve d yazan kâğıtları poşete ya da fanusa koyar ve her bir grup üyesinin bir kâğıt çekmesi istenir. A yazan kâğıdı çekenlerin odanın bir tarafında bir araya gelmesi istenir. Aynı işlem b, c ve d yazan kâğıtlar için de tekrarlanır, böylelikle gruplar dörde ayrılmış olur.
2. Resim 1 tüm grup üyelerinin görebileceği bir şekilde tahtaya asılır.
3. Her bir gruba birer adet A3 büyüklüğünde kâğıt ya da karton dağıtılır. Daha sonra her gruptan bir şehir planlayacaklarını ve o şehirde istedikleri temayı seçebilecekleri vurgulanır. Grup üyelerine *"Bir şehir hayal ediniz. Bunun için Şehir Taslağı'na bakabilirsiniz. Unutmayınız bu şehir bomboş ve siz bu şehre insanlar gelip yerleşsin diye bazı etkinlikler düzenlemeyi ve şehri*

mükemmel bir şehir hâline getirmeyi amaçlıyorsunuz. O şehri dilediğiniz gibi dizayn edebilirsiniz. Şehirde istediğiniz değişiklikleri yapabilirsiniz. Bu anlamda şehire hizmet sunacak bir belediyedesiniz. Belediyede yapılabilecek birçok iş var. Örneğin, yiyecek üretimi için çalışmalar yapabilir, festivaller düzenleyebilir, su, lağım gibi alt yapı sorunlarını giderebilir, fabrikalar ve evler kurulması için anlaşmalar yapabilirsiniz. Bunları düşününüz ve grubunuz ile birlikte bir iş bölümü yapınız.” yönergesi verilebilir. Gruplara hazırlanmaları için 15 dakika verilir.

4. Daha sonra grup üyelerine grup olarak bu süreci düşünmeleri istenir ve aşağıdaki sorular ile paylaşım başlatılır.

- Nasıl bir iş dağılımı yaptınız? Kim bu iş dağılımını yaparken daha çok görev üstlendi?
- Her bir grup üyesinin görevleri neydi?
- Nasıl bir süreçti, neler yaşadınız?
- Şehirde grup olarak yaptığınız aktivitelerde nelerden hoşlandınız, nelerden hoşlanmadınız?
- Kim hangi adımları attı?

Paylaşımlar sonucunda, grup üyelerinin paylaşımlarındaki ortak ve farklı yönler vurgulanarak, grup üyeleri arasındaki etkileşim güçlendirilir. Bu paylaşımlardan sonra grup üyelerinin paylaşımlarından yola çıkarak kendileri ile ilgili farkındalıklarını Form 8’e yazmaları istenir.

5. Grup üyelerinden Form 7 ve Form 8’de belirttikleri noktaları bir arada incelemeleri istenir. Form 7 ve Form 8 ile okuldaki aldıkları dersler açısından neler fark ettiklerini tartışmaları istenir. Bu anlamda tüm becerileri bir arada değerlendirdiklerinde ne gördükleri sorulur. Aynı zamanda becerili oldukları alanların hangi derslerle ilişkili olduğunu düşündükleri sorularak, etkileşim başlatılır.

Etkinlik No: 11
Etkinlik Adı:
YÜRÜ, DON,
GÜÇLÜ OL

Kazanımlar

- Kendi güçlü yanlarını değerlendirir.
- Grup üyeleri ile etkileşim kurar.

Süre

→ 20 dakika

Araç Gereç

-

Süreç

(Uygulama Basamakları)

1. Oturumun bu bölümünde tüm grup üyelerinden ayağa kalkmaları ve kendilerini bir sokakta ya da parkta hayal ederek yürümeleri istenir.
 2. Grup lideri "don" komutunu verir ve her bir grup üyesinin kendisine en yakın olan bir üye ile eşleşmesi ve ardından karşılıklı olarak güçlü bir ifadeyi vurgulaması istenir.
 3. Önce grup lideri örnek olması açısından tüm grup üyelerinin paylaşımlarından yola çıkarak güçlü bir ifadeyi her biri için ayrı ayrı belirtir. Örneğin, grup lideri Ayşe insanlarla iletişimin çok iyi, Muhsin'e gemi ve liman yapımındaki düşüncelerin harikaydı diyebilir. Grup lideri don komutu ile grup üyeleri en yakında duran grup üyesi ile eşleşirken, el çırpma komutu ile grup üyeleri yürümeye devam eder.
- Oyunda size söylenen güçlü ifadelerde dikkatinizi çeken ne oldu?
 - Hangi ifadeler sizi nasıl etkiledi?

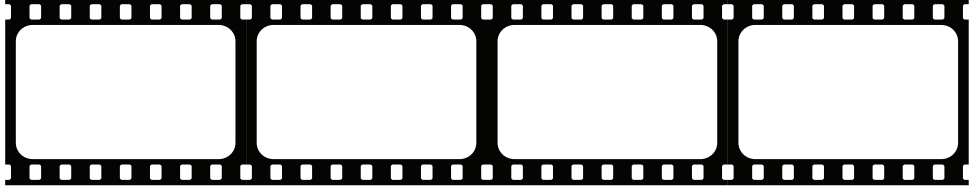
Değerlendirme

Etkinlik sonunda grup lideri; grup üyelerinden o gün yapılan etkinlikleri değerlendirmelerini ve bu oturuma ilişkin duygu ve düşüncelerini paylaşmalarını ister. Grup lideri, oturuma ilişkin kendi duygu ve düşüncelerini paylaştıktan sonra grup üyelerinden bu oturumda yapılan etkinlikleri özetlemesini ister. Grup lideri, özetlemede üyelerin varsa atladığı kısımları tamamlar ve bugünkü oturumla alakalı tüm çalışmaları grup üyelerinin dosyalarına koymalarının önemini vurgulayarak oturumu sonlandırır.

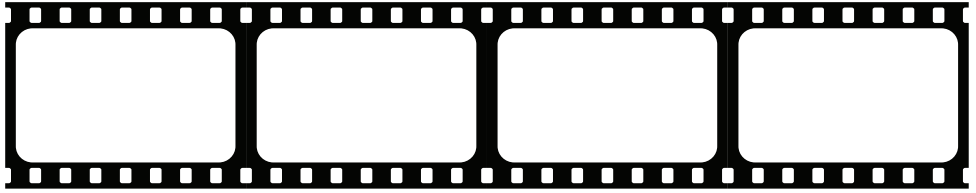
FORM 7

NE YAPABİLİRİM? KÜÇÜK BİR ALBÜM

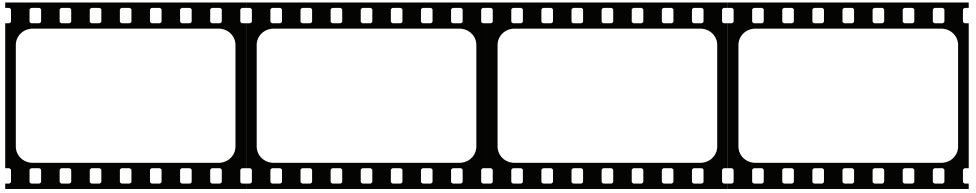
BAŞARILI ANIM

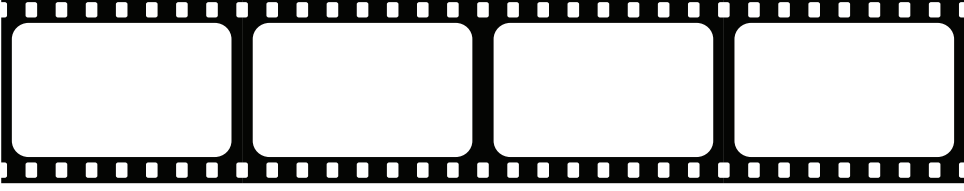
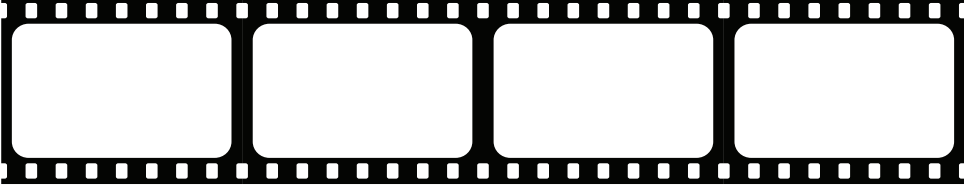
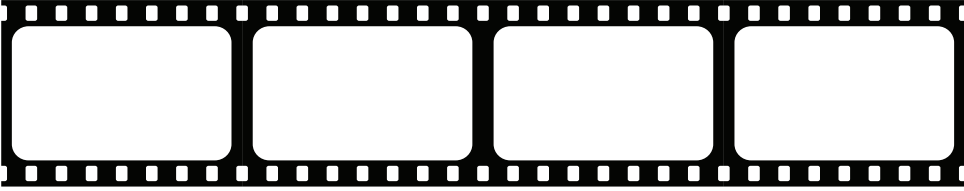

BAŞARILI ANIM

BAŞARILI ANIM

BAŞARISIZ ANIM**BAŞARISIZ ANIM****BAŞARISIZ ANIM**

Resimlerde ne fark ettim? Başarısız hissettiğim anları değiştirdiğimde neler yapıyorum, nasıl sahneler çekiyorum?

HQ 1080 P 		REC
	+	
00:01:46:57	3 ... 2 ... 1 ... ... 1 ... 2 ... 3	46 MIN

RESİM 1 ŞEHİR TASLAĞI

FORM 8**ŞEHİRDE NE YAPTIM?**

Kendiniz ile ilgili ne fark ettiniz?

Hangi alanlarda başarılı olacağınızı düşündünüz?

Hangilerinde olmayacağınızı düşündünüz?

Grup arkadaşlarınız ile ilgili ne fark ettiniz?

Gruba nasıl katkı sağladınız?

Etkinlik No: 12

Etkinlik Adı:

ONLAR KİM?

BEN KİMİM?

NE YAPARIM?

Kazanımlar

- Seçmeyi düşündüğü alan ile ilgili kendi niteliklerini değerlendirir.
- Seçmeyi düşündüğü alan ile ilgili örnekleri değerlendirir.

Süre

➔ 45 dakika

Araç Gereç

- ➔ Üye sayısı kadar Kimim Ben? Ne Yaptım Formu (Form 9)
- ➔ Torba ya da fanus
- ➔ Form 9'daki ünlü isimlerin ve işlerinin yazılı olduğu post-it kartlar
- ➔ Akıllı tahta ya da dizüstü bilgisayar ve projeksiyon
- ➔ Üye Sayısı kadar Herkesin Kendi Hayatı Var Formu (Form 10)

Süreç

(Uygulama Basamakları)

1. Hoşgeldiniz denilerek oturuma başlanır. Önce grup üyelerine geçen oturumdan beri nasıl bir hafta geçirdikleri sorulur. Daha sonra ise geçen haftanın özeti yapılır. Geçen haftanın özeti yapılırken, grup üyelerinin dosyalarında yer alan bilgilerden faydalanabileceği hatırlatılır.
2. Holland'ın (1997) tipolojisinden faydalanılarak hazırlanmış olan 12 ünlünün yer aldığı Kimim Ben? Ne Yaptım? Formu'nda (Form 9) yer alan isimleri ve meslekleri küçük kâğıtlara yazılır ve katlanarak bir fanusun içersine atılır.
3. Sahneye gelen her bir üye bir kart çeker ve o kartı açmadan elinde tutar. Daha sonra post-it kartının içinde yazana bakmadan her bir grup üyesi post-it'i diğer grup üyelerinin görebileceği ve kendisinin göremeyeceği şekilde alına yapıştırır. Grup üyesi post-it kartının düşmesi için çaba gösterir.
4. Her bir grup üyesi alnında yazılı olan kartta yer alan ünlü ile ilgili diğer grup üyelerine sorular sorar. Mesela, en büyük başarıım ne?, ya-

şamımdaki engellerim neler?, bir iş gününde ne yapıyorum? gibi kariyeri ile ilgili sorular sorulması gerekmektedir. Eğer post-it kartında yazan ünlüyü grup üyeleri tanıımıyorsa o zaman işini tahmin etmesi için sorular yöneltmeleri yeterli olacaktır. Örneğin, Sevinç Türkkkan post-itini çeken grup üyesi, en büyük başarıım ne gibi sorularına, "kitapları kontrol ederim, en son hali benim kontrolümden geçer" gibi cevaplar verilebilir. Post-it kartı alnında asılı olan grup üyesinin ünlünün isminden ziyade yaptığı işin adını söylemesi yeterli olacaktır.

5. Alnında post-it kartı olan grup üyesi bu ünlüyü tahmin etmek için, diğer grup üyelerine 5 adet soru sorar. Her bir sorunun cevabını aldıktan sonra bir tahminde bulunur, her bir yanlış tahmin ya da tahmin edememe durumunda bir puan kaybeder.
6. Tahmin durumundan hemen sonra grup üyesi yerine geçmeden alnındaki post-it kartta bulunan ünlünün yaşam hikâyesinin yer aldığı Form 10'da ilgili yeri grup üyelerine okur. Bundan hemen önce Form 10'da anlatılan ünlü ile ilgili bilgi grup üyelerine dağıtılır.
7. Her bir grup üyesi Form 10'da dikkatlerini çeken ifadelerin altını çizmeleri istenir. Her bir grup üyesi için bu işlem tekrarlanır. Bu etkinlikte en yüksek puanı alan grup üyesi kazanır.
8. Bu etkinliğin sonunda aşağıdaki sorular ile paylaşım başlatılır. Bu soruları cevaplarırken grup üyelerinin önceki araştırmalarından da faydalanabileceği unutulmamalıdır.
 - Bu bireylerin ne tarz hedefleri var?
 - Yaşamlarında nasıl engeller ile karşılaşmışlar? Bu engeller ile nasıl baş etmişler?
 - Bu yaşam hikâyelerini genel olarak incelediğinizde ne tarz ortak yönler görüyorsunuz?
 - Bu yaşam hikâyelerinden hangisi ya da hangileri hayallerinizi süslüyor?
 - Bu yaşam hikâyelerinde kendi yaşamınız ile nasıl benzerlikler söz konusu?
 - Bu yaşam hikâyelerinden neler öğrendiniz? Sizce kendi hayallerinize ulaşmak için neler yapmalısınız?

Daha sonra yaşamda hedefler koymanın, hedeflerin önündeki engeller ile baş etmede çabanın ve kararlılığın öneminin ve destek alınabilecek kaynakların önemi vurgulanır.

Etkinlik No: 13
Etkinlik Adı:
ALANIMI/
DALIMI/ DERSİMİ
BULUYORUM!

Kazanımlar

- Seçmeyi düşündüğü alan/dal/ders ile ilgili örnekleri değerlendirir.
- Seçmeyi düşündüğü alanda/dalda/derste olası yönelebileceği kariyer seçeneklerini açıklar.

Süre

➔ 30 dakika

Araç Gereç

- ➔ Üye Sayısı kadar kalem ve silgi
- ➔ Üye Sayısı kadar Seçeneklerimi Biliyorum Formu (Form 11)
- ➔ Akıllı tahta ya da dizüstü bilgisayar ve projeksiyon

Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık:

- ➔ Kendi okulu ile ilgili olası alanların bilgisine sahip olması (ÖSYM başvuru kılavuzu gibi kaynaklardan faydalanılabilir) ve bu anlamda aşağıdaki internet sitelerini detaylıca incelemesi gerekmektedir.

<https://meslegimhayatim.meb.gov.tr/kariyer/alan-programlari-is-eslestirmeleri>

https://mtegm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_05/15214604_2020-alana-gecis-yerlestirme-kilavuz_5ebed-b249418e.pdf

<https://dabis.cbiko.gov.tr/>

<https://www.cbiko.gov.tr/projeler/uni-veri>

<https://yokatlas.yok.gov.tr/>

Süreç

(Uygulama Basamakları)

1. Alan/ders/dal seçimi hakkında bilgi veren MEB Yönetmelikleri incelenir ve öncelikle ortak ve seçmeli dersler ile ilgili hatırlatıcı bilgiler verilir. Bu noktada YÖK ATLAS, ÖSYM Kılavuzları, İŞKUR, EBA'nın Meslekleri Tanıyalım gibi web siteleri gerçekçi bilgiye erişim için akıllı tahta

ya da dizüstü bilgisayar ve projeksiyon yardımı ile öğrencilere tanıtılır. Özellikle ders seçiminde programın uygulandığı yıl için önemli tarihler grup üyelerine hatırlatılır.

2. İlk oturumda vurgulanan alan/dal/ders seçiminin seçecekleri meslekte önemli bir karar olduğu vurgulanır. Tercih edilmek istenilen mesleklere hangi alanlarda eğitim alınarak girileceğinin önemi anlaşıldıktan sonra, Form 10'da yer alan ünlü isimlerin mesleklerinin hangi alanlar ile ilişkili olabileceği tartışılır. Şu sorular sorulabilir:
 - Bu ünlü bireylerin başarılı oldukları alanları daha iyi yapabilmek için lise döneminde nasıl bir eğitim almaları gerekiyordu?
 - Sizce onlar bu mesleği yapabilmek için hangi alanı seçmeliydiler?
 - Sizin yaşınızda olsalardı ne tarz dersler almış olmalıydılar?
3. Alanlar, bu alanlar için gerekli nitelikler ve olası yükseköğretim programlarının yer aldığı Form 11 dağıtılır ve Form 11'de yer alan bilgileri okuması için zaman tanınır. Bununla birlikte Mesleği Hayatım adlı internet sitesinde yer alan bilgilerde okula uygun gözükyorsa öğrencilere sunulur.
4. Grup üyelerinden Form 11'de ve alan/dal/ders seçimi ile ilgili olası bilgilerin yer aldığı formlar ve internet sitelerinde hoşlandığı ve başarılı bir şekilde yapabildiğini ve yeteneklerini yansıttığını düşündüğü seçenekleri işaretlemesi istenir. Zevk almadığı ya da güçlü görmediği yanlarını ise farklı bir renkte kalemle işaretlemesi istenir. Grup üyelerinde yeterince zaman verildikten sonra en uygun alanın ne olabileceği, çevresindeki bireylerin buna ilişkin nasıl tepkiler verebileceği yönünde paylaşım başlatılır.

Değerlendirme

Etkinlik sonunda gruptan o günkü paylaşıma ilişkin değerlendirme yapması istenir. Bu anlamda üyelerin oturuma ilişkin duygu ve düşüncelerini grupta paylaşmaları istenir. Grup lideri, oturuma ilişkin kendi duygu ve düşüncelerini paylaştıktan sonra yapılanları özetler ve grup oturumu sonlandırılır. Son olarak grup üyelerine bugünkü yapılan tüm çalışmaları dosyalarına koymalarının önemli olduğu vurgulanır.

FORM 9

KİMİM BEN? NE YAPTIM?*

Elon Musk

Mühendis ve Teknoloji Girişimcisi
(Girişimci)

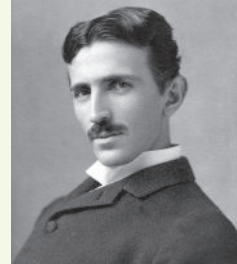
Gülse Birsel

Yazar ve Oyuncu (Sanatçı)

Nikola Tesla

Bilim İnsanı (Araştırmacı)

Walt Disney

Yapımcı ve Senarist (Girişimci)

Gölseren Budayıcıoğlu

Psikiyatrist (Sosyal)

Neil Armstrong

Astrolog (Gerçekçi)

Doğın Cüceloğlu

Psikolog (Sosyal)

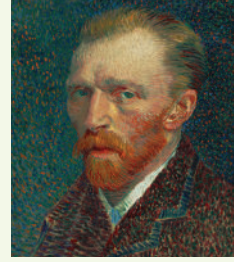
Özlem Türeci

Bilim İnsanı (Araştırmacı)

Van Gogh

Ressam (Sanatçı)

Michael Jordan

Sporcu (Gerçekçi)

Sevinç Türkkan

Editör (Geleneksel)

Coleman Andrews

Muhasebeci (Geleneksel)

**Form 1'de yer alan ünlü isimler değiştirilebilir. Böyle bir değişiklik yapıldığı takdirde Form 2'de yer alan yaşam hikâyesinin de değiştirilmesi gerektiği unutulmamalıdır.*

FORM 10

HERKESİN KENDİ HAYATI VAR*

Özlem Türeci

İstanbul göçmeni bir ailenin çocuğu olarak 1967 yılında Almanya'da dünyaya gelmiştir. Göçmen bir ailenin çocuğu olarak zorluk yaşadığını belirten Türeci, başlarda din ile ilgilenmek istemiş, ancak daha sonra fikrini değiştirip tıp ile ilgilenmeye başlamıştır. Türeci, lisans eğitimini Saarland Üniversitesi'nde tamamlamıştır. Mainz Üniversitesi Hastanesi'nde modifiye edilmiş genetik kodlarla bağışıklık sistemini kansere karşı mücadele ettirmeyi hedefleyen çalışmalar yapmıştır. Çalışmalarını, Uğur Şahin ile birlikte 2001 yılında kurdukları ve Türkçe "ganimet" kelimesinden esinlenerek "Ganymed" adını verdikleri firmada sürdürmüştür.

Kanser araştırmaları konusunda deneyimli bir araştırmacı olan Türeci, BioNTech adlı biyoteknoloji firmasının kurucularındandır ve baş tıbbi sorumlusudur. Halen Kanser İmmünoterapi Derneği (CIMT) Başkanı olarak görev yapmakta ve Almanya'daki bir üniversitede dersler vermektedir. Özlem Türeci ve eşi Dr. Uğur Şahin, korona virüs aşısını bir yıldan kısa sürede geliştirmişlerdir. Dr. Özlem Türeci, "Potansiyelini zi açığa çıkarmak için hiç durmadan gayret etmeniz gerekli. 20 kere başarısız olup, 21'inci denemede başarıya ulaşabilirsiniz. Bu Uğur ile hayatımızda hep tekrar eden bir tema oldu" ifadeleri ile başarısının altında yatanın çabalamak olduğunu belirtmiştir. Benzer bir şekilde dünyanın en donanımlı engelli parkur yarışçısı Amelia Boone'un, "Ben en güçlü değilim, en hızlı da değilim. Ama acı çekmede ve sebat etmede gerçekten iyiyim" sözlerine atıfta bulunan Türeci, özellikle genç kadınlara, birçok engelle karşılaşabileceğini ama yine de vazgeçmemesi gerektiğini belirterek, amaçlar belirlemenin kendi yaşamındaki önemini vurgulamıştır.

Michael Jordan

Michael Jeffrey Jordan 1963 yılında Amerika'da doğmuştur. Annesi bankacı, babası ise işçidir. Jordan, lise yıllarında basketbola ilgi duymaya başlamıştır. Lise ikinci sınıfta okul takımına girmek istemiş, ancak boyu 1.80 olduğu için alınmamıştır. O da yazın çok yoğun bir şekilde basketbol antrenmanları yapmış ve 10 cm uzayarak okul takımına girmeye hak kazanmıştır. Daha sonra maddi durumu iyi olmadığı için üniversitede burs kazanması gerektiğini belirtmiş ve basketbol sayesinde Kuzey Karolina Üniversitesi'nde Kültür Coğrafyası bölümünde burs kazanmıştır. Basketbol kariyerinin ilk maçlarını sürekli olarak kaybetmiş, ancak daha sonra iyi bir takım işbirliği, yoğun çalışması ve saatlerce antrenman yapması ve kararlılığı sonucunda takımını şampiyonluğa taşımıştır. Başlarda, birçok kişi ve medya onu oldukça eleştirmiş ve hile yaptığını, hakemlerin onu kayırdığını belirtmişlerdir. Ancak Jordan hiç vazgeçmemiş ve çalışmaya devam etmiştir. Jordan'ın kısa sürede yıldız olmasının sebebi ise her zaman alçak gönüllü ama bir o kadar da mücadeleci tavrını hem sahaya hem de saha dışına yansıtmayı başarmasıydı.

Oldukça başarılı giden kariyerinde birçok sakatlıkta yaşamış, ancak durup dinlenip yoluna devam etmiştir. Michael bu yıllarda ABD profesyonel basketbol ligi NBA'in resmî sitesine göre oy birliğiyle, tüm zamanların en iyi basketbolcusu seçilmiştir. Çok kısa sürede ligin yıldız oyuncular arasında yer alarak, üretken ve skorcu oyunu ile seyircileri salona çekmiş ve basketbola olan ilginin de artmasını sağlamıştır. Oynadığı takımlara defalarca NBA şampiyonluğunu kazandırmış ve alanı ile ilgili birçok ödül kazanmıştır. Bu yıllarda Michael için her şey çok güzel gidiyorken, babasının ani kaybı ile sarsılmıştır. Bununla birlikte, Jordan da Bulls'a ve aktif basketbola veda etmiş ve bir süre oynamamıştır. Bu yıllarda çocukluk hayali olan beyzbola merak salmış, ancak beyzbolda başarılı olamayınca bırakmış ve basketbola geri dönmüştür. Şu an basketboldan emekli olmuş, ancak ticari kariyerine devam etmektedir.

Elon Musk

Musk, 1971 tarihinde Güney Afrika'da dünyaya gelmiştir. Annesi ve babası boşandıktan sonra Musk, babasıyla birlikte Pretoria şehirden uzakta yerleşim yerlerinde yaşamaya başlamıştır. Ebeveynlerinin ayrılışından iki yıl sonra Musk, annesi ile Kanada'ya göçmektense, babası ile kalmayı tercih ettiği için pişman olduğunu belirtmiş; gelecekte "Korkunç bir insan... Aklınıza gelebilecek neredeyse her kötü şeyi yaptı!" diyeceği babasından zamanla uzaklaşmaya başlamıştır. Çocukluğunda ise annesi, onun beyninin diğer çocuklardan farklı olduğunu ve farklı bir dünyada yaşıyormuş gibi olduğunu belirtmiştir. Biraz tuhaf bir çocukluğu olduğu söylenebilir. Çocukken tüm ansiklopedileri okuduğu, ama okulda çok dayak yediği, en yakın arkadaşları tarafından aldatıldığı, okulda zorba davranışlara maruz kaldığı ve evde babası tarafından daha kötü bir tutumla karşılaştığını belirtmiştir.

Elon, kendi kendine yazılım programlayıp kodlamayı çok küçük yaşlarda öğrenmiştir. 12 yaşındayken çok ucuz bir bilgisayar sayesinde kendi yazdığı uzay oyununu yaklaşık 500 dolara satarak ilk yazılım satışını yapmıştır. İşletme ve fizik okumak için Kanada'dan ayrılmıştır. Ancak, bu alanlara yönelememiş, onun yerine ekonomi alanında lisans diploması almıştır. Ayrıca Fizik alanında yan dal diplomasını almıştır. Dünyanın en zengin insanı olan Musk, fizik ve astronomi ile ilgilenmekte olup, Tesla, SpaceX gibi birçok şirketin sahibidir. Özellikle elektrikli otomobil, uzay araçları ve uzaya turistik geziler oldukça ilgisini çekmekte ve bu alanlar ile ilgili yenilikler geliştirmek istemektedir.

Bu kadar başarıya sahip Musk, bu başarıları elde etmeden önce sayısız kez fikirleri anlamsız bulunmuş, en kötü fikir olarak onaylanmış, işten çıkarılmış ve bunun gibi başarısızlıklar yaşamıştır. Örneğin uzaya roket göndermede Rusya onun tüm tekliflerini geri çevirmiş, tasarladığı roketi deneme girişimi beş defa patlama ile sonuçlanmıştır. Krizler sonucunda kazandığı son dolara kadar şirketlerine harcamış ve maddi problemler yaşamıştır. Elon Musk yaşadığı stres ile ilgili "Şirket kurmak çok zor bir şey. Sevmediğiniz bir sürü şey yapmak zorunda kalırsınız. Debelenip yaralarınızı sarmaya vakit yoktur. Stresin sizi kenara çekmesine izin vermeyin. Bunun yerine, roketi ilerlemeye devam etmek için yakıt olarak kullanın, hatta belki de Mars'a kadar." ifadesini kullanmıştır. Musk, otizm spektrum bozukluğu olarak bilinen hafif bir otizm türü olan Asperger sendromuna sahip olduğunu açıklamıştır.

Vincent Van Gogh

Vincent Willem Van Gogh 1853 yılında dünyaya gelen Hollandalı ressamdır. Batı dünyası sanat tarihinin en tanınmış ve en etkili şahsiyetlerinden biridir. On yıldan biraz fazla bir süre içinde aralarında 860 yağlı boya tablonun da olduğu 2.100 kadar resim ve çizim çalışması üretmiş ve bunların çoğunu yaşamının son iki yılında yapmıştır. 37 yaşında yıllardır süren psikolojik rahatsızlığı ve yoksulluğun ardından hayata veda etmiştir.

Üst orta sınıf bir aileye doğan Van Gogh'un çocukluğu ciddi, sessiz ve saygılı geçmiştir. Evde annesi ve bir mürebbiye tarafından eğitildikten sonra köy okuluna başlamıştır. Daha sonra ise bir yatılı okula gönderilmiş ama burada kendini terkedilmiş hissettiğinden eve geri dönmeye çalışmıştır. Bunun yerine ebeveyni Van Gogh'u başka bir ortaokula göndermiştir, ancak o burada da çok mutsuz olmuştur. Resme olan ilgisi küçük yaşlarda başlamıştır. Hatta annesi çocukken onu resim yapmaya teşvik etmiştir. Van Gogh, çocukluk yıllarını "kasvetli, soğuk ve kısır" olarak betimlemektedir.

Gençliğinde sanat simsarı olarak çalışmış, ancak Londra'ya gönderildikten sonra bunalıma girmiştir. Sağlığı bozulup yalnızlık içinde yaşadktan sonra ebeveynlerinin yanına dönmüş ve resim yapmaya başlamıştır. Küçük kardeşi Theo tarafından maddi olarak desteklenmiştir. Dinî inançlarını ve rahip olma isteğini desteklemek amacıyla ailesi Van Gogh'u tanınmış bir din bilgini olan amcası ile yaşaması için Amsterdam'a göndermiştir. Van Gogh Amsterdam Üniversitesi teoloji giriş sınavına hazırlanmış; ancak sınavda başarılı olamamıştır. Daha sonra başka bir teoloji ile ilgili üç aylık kursa katılmış ama burada da başarılı olamamıştır. Teoloji ile ilgili bir dizi başarısız deneyimden ve insanlar tarafından sürekli olarak reddedildikten sonra tamamıyla suluboya resimlerine yönelmiştir. İlk zamanlarda çevresinden aldığı borçlar ile resimler çizmeye başlamıştır. Yoksulluk içinde yaşamış ve çok kötü beslenmiş; Theo'dan gelen tüm parayı resim malzemelerine ve modellere harcamıştır. Öğünleri ekmek ve kahveden ibaretti. 1886 Şubat'ında Theo'ya geçen mayıstan beri yalnızca altı sıcak yemek yediğini hatırladığını yazmıştır. Bu yılların sonunda akademik eğitime olan antipatisine rağmen Güzel Sanatlar Akademisi'nin sınavlarına girmiş ve resim ve çizim bölümünde öğrenim görmeye başlamıştır. Akademi-den ve ünlü ressamla ile bağlantılar kurarak öğrendikleri ile yepyeni tarzda resimler çizmeye başlamıştır. Bu yıllarda resimlerinin de satılmaya başlandığı bilinmektedir.

Gölse Birsell

Gölse Birsell, 11 Mart 1971'de Gültekin ve Semiha Şener çiftinin üçüncü çocuğu olarak İstanbul'da doğmuştur. Babası avukat, annesi ise ev hanımıdır. Kendisinden on beş yaş büyük Bozkurt adlı bir ağabeyi ve on üç yaş büyük Dilek adlı bir ablası vardır. Ortaöğrenimini Beyoğlu Anadolu Lisesinde tamamlamıştır. Lise son sınıfa kadar meslek olarak oyunculuğu seçmeyi düşünmüştür. Ancak ailesinin isteğiyle Boğaziçi Üniversitesi Ekonomi Bölümünde öğrenim görmüştür. Gölse Birsell, üniversite ikinci yılında gazeteciliğe merak salmış ve Aktüel dergisinde muhabir olarak işe başlamıştır. Daha sonra kendi isteğine yönelmiş ve Columbia Üniversitesinde sinema yüksek lisansı yapmıştır.

Daha sonra ise birçok dergide yayın yönetmenliği ve genel koordinatör ve gazetede köşe yazarlığı yapmıştır. G.A.G adlı program ile televizyon dünyasına ilk adımlarını atmıştır. Ancak başrolünde yer aldığı Eyvah! Eski Kocam adlı dizisi, ilk bölümünün ardından yayından kaldırılmıştır. Bu başarısızlıktan sonra Gölse Birsell vazgeçmemiş ve dizi senaryosu yazmaya devam etmiştir. Bu kararlılığı sonucunda 190 bölüm süren Avrupa Yakası ortaya çıkmıştır. Jet Sosyete dizisi, Türkiye'de COVID-19 pandemisi sebebiyle dünyada evde çekilen ilk dizi de olmuştur ve dünya basınında da yer almıştır. Ayrıca birçok kitapta yayınlamıştır.

Gülseren Budayıcıoğlu

Üç çocuklu bir ailenin ilk çocuğu olarak Ankara'da dünyaya gelmiştir. Oldukça mutlu ve huzurlu bir çocukluk dönemi geçirdiğini belirtmiştir. Bununla birlikte annesinin aslında babasından çok daha otoriter bir kadın olduğunu vurgulamıştır. Bu anlamda disiplinle büyüdüğünü belirtmiştir. Evin ilk çocuğu olduğu için çocukluk yıllarında, özellikle ondan beklentilerin yüksek olduğunu vurgulamıştır. Okulda da öğretmenleriyle iyi ilişkiler içerisinde olduğu ve başarılı bir öğrencidir. Babası onun okuyup doktor olmasını istemektedir.

Çocukluğunda sıklıkla evlerine misafir ağırlamışlardır. Annesi onları çocuk olarak değil de yetişkin insanlar olarak gördüğünden dolayı, diğer insanların yanında çocukça şeyler yapmasına izin vermemiştir. Ortaokul ve lise döneminde de iyi bir öğrenci olduğunu belirtmiştir. Özellikle edebiyat derslerinde çok ilgili ve yetenekli olduğunu belirtmiştir.

Üniversitede kendi isteğiyle Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne ön kayıt yaptırmış, ancak daha sonra annesinin isteği doğrultusunda Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde devam etmiştir. Daha sonra kazanamayacağına inanarak TRT'nin açtığı spikerlik sınavlarına girmiş ancak sınavı kazanmıştır. Bu dönemde hem Tıp Fakültesi'nde öğrenimine devam etmiş hem de TRT'de çalışmaya devam etmiştir. TRT'de o kadar gürültü ve telaşın içinde bulabildiği tüm vakitlerde ders çalıştığını belirtmiştir. Daha sonra istifa etmiş ve daha çok istediği meslek olan psikiyatrist olabilmek için Hacettepe Psikiyatri Bölümü'ne asistan olarak girmiştir. Aslında ikisini birlikte yürütmek istiyorken, Hacettepe Psikiyatri Bölümü'ndeki hocası, TRT ve doktorluğun aynı anda yapılamayacağını söylediğinden TRT'den vazgeçmiştir. 10 yıl asistan olarak çalıştıktan sonra, kendisine bir muayene açmıştır. Madalyon Kliniği oldukça başarılı bir girişimdir ve bu klinikte görmüş olduğu bireyleri konu alan Kırmızı Oda, Masumlar Apartmanı gibi birçok dizinin senaristliğini ve kitap yazarlığını yapmıştır. Kliniğin şubelerini açmak çok istemiş, ancak birçok bürokratik engel nedeniyle başlangıçta açamamıştır. Ancak büyük çabalar sonucunda kliniğinin şubelerini de açmıştır.

Bu sırada 2007 yılında eşini kaybetmiş, bir daha asla gülemeyeceğini düşünmüş, ancak yazdığı kitaplar ile yaşama yeniden sarılmıştır. Çoğu kişi ona "ya doktorluk, ya yazarlık, ikisi birden olmaz" demiş ama o ikisini de birbirini besleyecek şekilde sürdürmüştür.

Doğan Cüceloğlu

Doğan Cüceloğlu 1938 yılında Mersin'de dünyaya gelmiştir. Psikolog ve akademisyendir. 11 çocuklu bir ailenin en küçük çocuğudur. Liseyi ailesinden uzakta yatılı okulda okumuştur. Bu yıllarda hem maddi hem de duygusal olarak zorlandığını dile getiren Cüceloğlu, İstanbul Üniversitesi'nde psikoloji bölümünü bitirmiştir. Mezuniyetinden hemen sonra akademik kariyerine aynı üniversite ve bölümde asistan olarak başlamıştır. Daha sonra Amerikan Psikoloji Derneği'nden burs alarak Amerika'da doktora eğitimini tamamlamıştır. Türkiye'ye döndükten sonra İstanbul ve Hacettepe Üniversitelerinde çalışmış, birçok makale, kitap ve araştırma yayınlamıştır. Ancak ailesini Amerika'da bırakmış ve yaşadığı zorluklar nedeniyle yeniden Amerika'ya dönmüştür. Daha sonra Amerika'daki bir üniversitede çalışmaya başlamıştır. Buradan emekli olduktan sonra Türkiye'ye dönmüş ve akademik çalışmalarına burada devam etmiştir. Birçok kişisel gelişim kitabı yayınlamış ve televizyon programları yapmıştır.

Nikola Tesla

Nikola Tesla, Sırp kökenli Amerikalı mucit, elektrik mühendisi, makine mühendisi ve fütüristtir. Günümüzde alternatif akım (AC) elektrik kaynağı sistemine verdiği katkılarla tanınmaktadır. Avusturya İmparatorluğu'nda doğup büyüyen Tesla, mühendislik ve fizik alanında ileri bir eğitim almış ve 1880'lerin başında telefonculukta ve Continental Edison'da yeni elektrik enerjisi endüstrisinde çalışırken uygulamalı deneyim kazanmıştır. Bir dizi icat yapan Tesla'nın parası bitti ve bu sebeple birçok projesini hayata geçirememiştir.

Tesla, beş çocuğun dördüncüsüdür. Bir kardeşini beş yaşındayken kaybetmiştir. Bir şeyler icat eden Tesla, annesinden bu noktada oldukça etkilendiğini, annesinin herhangi bir eğitimi olmamasına rağmen birçok icadı olduğunu belirtmiştir. Tesla oldukça başarılı bir okul yaşantısı geçirmiştir. Kafasında integral hesapları yaptığını belirten Tesla, öğretmenlerinin bunu yaptığına bir türlü inanmadığını belirtmiştir. Bununla birlikte fizik profesörü sayesinde elektrik gösterilerine ilgi duymaya başlamış, dört yıllık eğitimini üç yılda tamamlamıştır. Mezun olduktan kısa bir süre sonra koleraya yakalanmış ve defalarca ölümden dönmüştür. Bir umutsuzluk anında Tesla'nın babası (ilk başta Tesla'nın rahipliğe girmesini istemişti), hastalıktan kurtulduğunda oğlunu en iyi mühendislik okuluna göndereceğine söz vermiş ve bunu yapmıştır.

Tesla, pazar günleri ve tatiller haricinde günde 20 saat çalışmıştır. Bununla birlikte babası vefat ettikten sonra maddi anlamda sıkıntıları çektiği ve farklı yerlerden destek almak zorunda kaldığı için okulu bitirememiştir. Bunu ailesine de anlatamayan Tesla, bir kasabada teknik ressam olarak çalışmaya başlamıştır. Daha sonra bir dönem öğretmenlik yapmıştır. Yeterli parayı toplayan Tesla, bir kez daha üniversiteye girmiştir. Ancak Çekçe ve Yunanca bilmediğinden dolayı yine üniversite eğitimini yarıda bırakmıştır.

Birçok farklı şirkette çalışarak, mühendislik ile ilgili birçok şey öğrenmiştir. Daha sonra Edison ile çalışan bir müdür aracılığıyla Amerika'ya taşınmış ve Edison ile çalışmaya başlamıştır. Edison'dan vaat edilen ödemeyi alamadığından dolayı altı ay sonra istifa etmiş ve kendi şirketini kurmuştur. Birçok yatırımcı bulmuş, icatlarının patentini almış, ancak yatırımcılar şirketten ayrılmışlar ve birçok icatın patentini yaptığı yanlış sözleşmeler nedeniyle kaybetmiştir. Tesla, yeni yatırımcılar bularak meşhur motorunu geliştirmiş, ancak Edison ve diğer bireylerin şirketlerinin piyasadaki etkisi nedeniyle, istediği başarıyı yakalayamamıştır. Bununla birlikte yeni birçok başarı elde etmiştir.

Walt Disney

Walter Elias Disney Amerikalı bir girişimci, animatör, yazar, seslendirme sanatçısı ve film yapımcısıdır. 1901'de Chicago'da doğan Disney, çizime erken bir ilgi göstermiştir. Disney, emekli bir mahalle doktorunun atını çizmesi için para aldığı anda çizime olan ilgisini geliştirmiştir. Çocukken sanat dersleri almıştır. Huzursuz babası kısa süre sonra çiftçiliği terk etmiş (yaşadığı hastalıklar nedeniyle), bir sabah gazetesi rotası satın almış ve genç oğullarını gazeteleri teslim etmede ona yardım etmeye zorlamıştır. Çocukluk yıllarında sabah 4.30'da kalkıp gazete dağıtmış ve yine okuldan sonra hızlıca bu işlemi yapmıştır. Walt daha sonra, yetişkin hayatının birçok alışkanlığının ve zorlamasının, babasına gazete yolunda yardım etmenin disiplinlerinden ve rahatsızlıklarından kaynaklandığını söylemiştir. Babası kendisine ödeme yapmadığı için, Disney ödeme alabilmek adına önce bir eczaneye teslimatlar yapmaya, daha sonra da fazladan gazete sipariş ederek kendi parasını kazanmaya başlamıştır. Bununla birlikte bir arkadaşı ile soda satmaya çalışmış ve tüm sodaları içtiğinden beklediği kârı elde edememiştir. Ücretsiz saç kesimi karşılığında bir berberde müşterilerinin karikatürlerini çizmiştir. Yine postanede çalışmış, çikolata satmış, ancak her birinde başarısızlıklar yaşamış ve bir türlü yeteri kadar para kazanamamıştır. Bunun dışında bir komşusunun aracılığıyla birçok çizim de yapmıştır. Bu yorucu tempo nedeniyle okulunda çok başarılı olamamıştır. Bununla birlikte en büyük tutkusu olan karikatür çizimi için kurslara katılmıştır. Lisede okul gazetesi için çizimler yapıyor ve bir yandan karikatür eğitimi alıyorken; ilerlemesi, Birinci Dünya Savaşı yüzünden kesintiye uğramıştır.

16'lı yaşlarında karikatür çizerek para kazanmaya başlamış, ancak mizah dergileri tüm karikatürlerini reddetmiştir. 18 yaşında ticari illüstratör olarak işe girmiş, ancak maddi kriz nedeniyle işten çıkarılmıştır. Başka bir şirkette animasyon ile ilgilenmeye ve reklam filmleri hazırlamaya başlamıştır. 1920'lerin başında California'ya taşınmış ve kardeşi Roy ile Disney Brothers Studio'yu kurmuştur. Daha sonra ilk popüler başarısı olan Mickey Mouse karakterini geliştirmiş, ancak bu film için bir dağıtımçı bulamamış. Üçüncü kez üzerinde çalıştıktan sonra bir dağıtımçı bulabilmişler ve Mickey Mouse karakteri oldukça ünlü bir karakter olmuş. Disney, başarılı olmadan önce defalarca iflas etmek zorunda kalmış, diğer insanlar tarafından kandırılmış ama bir yandan da kendisine destek olabilecek insanları da bulmuş ve bu destek ile firmasını büyütmüştür. Başarısızlığı çok sık yaşadığını ama gençlik dönemindeki başarısızlıklarından çok şey öğrendiğini belirtmiştir.

Neil Armstrong

Neil Alden Armstrong Amerikalı bir astronot ve havacılık mühendisi ve Ay'da yürüyen ilk kişidir. Aynı zamanda bir deniz havacısı, test pilotu ve üniversite profesörüydü. Armstrong'un uçma sevgisi, babasının onu Cleveland Air Races'e götürmesiyle iki yaşında başlamış ve bu süre zarfında büyümüştür. 16. doğum gününde öğrenci uçuş sertifikası almış, ardından Ağustos'ta (henüz ehliyet bile almadan) tek başına uçmuştur.

Purdue Üniversitesi'nden mezun olan Armstrong, havacılık mühendisliği okumuştur. Ailesinde üniversiteye giden ikinci kişidir. 1949'da as-teğmen ve ertesi yıl deniz havacısı olmuş, Kore Savaşı'nda bulunmuştur. Eylül 1951'de, Armstrong'un uçağı, bir kanadın büyük bir bölümünü kesen bir vadi boyunca gerilmiş bir uçaksavar kabloyla çarpıştığında hasar görmüştür. Armstrong hapse atılmış ve kefaletle çıkmak zorunda kalmıştır. Savaştan sonra üniversite eğitimini tamamlamış ve Kaliforniya'da test pilotu olmuştur.

Armstrong, 1962'de seçilen ikinci grupta NASA Astronot Kolordusu'na katılmış, ilk uzay uçuşunu Mart 1966'da Gemini 8'in komuta pilotu olarak yaparak NASA'nın uzayda uçan ilk sivil astronotu olmuştur. Pilot David Scott ile yaptığı bu görev sırasında, iki uzay aracının ilk yerleştirmesini gerçekleştirmiş, ancak teknik arızadan dolayı görev iptal edilmiştir. Armstrong Apollo 11'in komutanı olarak ikinci ve son uzay uçuşu eğitimi sırasında, bir çarpışmadan birkaç dakika önce Ay'a iniş Araştırma Aracından çıkmak zorunda kalmıştır.

20 Temmuz 1969'da Armstrong ve Apollo 11 Ay Modülü (LM) pilotu Buzz Aldrin, Ay'a inen ilk insanlar olmuşlar ve ertesi gün, Michael Collins Ay'da kalırken Ay Modülü Kartal uzay aracının dışında iki buçuk saat geçirmişlerdir. Armstrong ay yüzeyine ayak bastığında ünlü bir şekilde şöyle demiştir: "Bu [bir] insan için küçük bir adım, insanlık için dev bir adım.". Collins ve Aldrin ile birlikte Armstrong, Başkan Richard Nixon tarafından Başkanlık Özgürlük Madalyası ile ödüllendirilmiştir. Bunun dışında birçok ödül aldığı, ancak bu başarıyı elde etmeden önce defalarca başarısız girişimde bulunduğu görülmektedir.

Sevinç Türkkan

Sevinç Türkkan, Eastman Müzik Okulu'nda Beşeri Bilimler okutmanıdır. 12 yaşındayken ailesi Bulgaristan'dan İstanbul'a siyasi nedenlerle göç etmek zorunda kalmıştır. 2000 yılında Boğaziçi Üniversitesi Batı Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun olmuş ve lisansüstü eğitimini karşılaştırmalı edebiyat konusunda yurtdışında tamamlamıştır. Bütün hayatı boyunca hep bir yerden bir yere taşındığını ve bu anlamda oldukça zorlandığını belirtmiştir. Karşılaştırmalı kültürel çalışmalar, modern ve çağdaş Alman ve Türk edebiyatları ve kültürleri, Anglofon edebiyatları ve sömürge sonrası teori ve dünya edebiyatı alanlarında uzmanlaşmıştır. Türkçe ve Almanca bilmektedir ve Bulgarca ve Arapça çalışma yeterliliğine sahiptir. Araştırma ilgi alanları arasında Doğu-Batı kültürel ve tarihi ilişkileri, insan hakları söylemleri, küresel kitap dolaşımı ve çeviri çalışmaları yer almaktadır. Sınıfında, dünya genelindeki yazarların ve sanatçıların adaletsizliğe, sürgüne, hapsedilmeye, travmaya ve genel olarak küresel moderniteye nasıl tepki verdiğini belirlemek ve değerlendirmek için öğrencileri karşılaştırmalı, sömürge sonrası ve psikanalitik eleştirel düşünceyi tartışmak için cesaretlendirmektedir. Bilimsel ilgi alanlarının yanı sıra pratik bir tercümandır. Son olarak Taş Bina ve Diğer Yerler (Şehir Işıkları Kitapları) kitabının çevirisi PEN Çeviri Ödülü'nde finalist olmuştur.

Dr. Türkkan Modern Language Association of America Press tarafından yayınlanan Orhan Pamuk'un Eserlerini Öğretmeye Yaklaşımlar kitabının editörlerindendir. Kitap fikri, onun Türkiye'den Nobel ödüllü Orhan Pamuk hakkında önde gelen yazarlara yönelik bir seminer tasarlama ve öğretme çabalarından ortaya çıkmıştır. Dr. Türkkan'ın kültürler arası ilişkiler, dünya edebiyatı ve çeviri, küresel kitap piyasaları ve dolaşımı ve pedagoji üzerine araştırmaları Karşılaştırmalı Edebiyat Çalışmaları, Kamu Semineri, Çeviri ve Edebiyat, Türkisch-Deutsche Studien Jahrbuch, Global, Pamuk Üzerine Perspektifler, Çeviri Öğretimi, Yabancı Dildeki Filmlerle Sınırları Aşmak, Edebi Biyografi Sözlüğü ve Edebiyat ve Kültür Teorisi Ansiklopedisi gibi yayınlarda yer almıştır.

Coleman Andrews

Thomas Coleman Andrews (19 Şubat 1899 - 15 Ekim 1983) Amerikalı bir muhasebeci, eyalet ve federal hükümet yetkilisidir. 1920'de Bay Andrews, ülkenin en genç yeminli mali müşavir olmuştur. Yaşamı boyunca, 1943'te Kuzey Afrika Ekonomi Kurulu'nda baş muhasebeci ve 1953'te IRS komiseri de dahil olmak üzere birçok hükümet görevinde bulunmuştur. Amerikan Vergi sistemi ile ilgili çok büyük katkıları vardır. Coleman Andrews, profesyonel muhasebe uygulamaları, kamu hizmeti, askerlik hizmeti ve işletme yönetimini kapsayan istisnai bir muhasebeciydi.

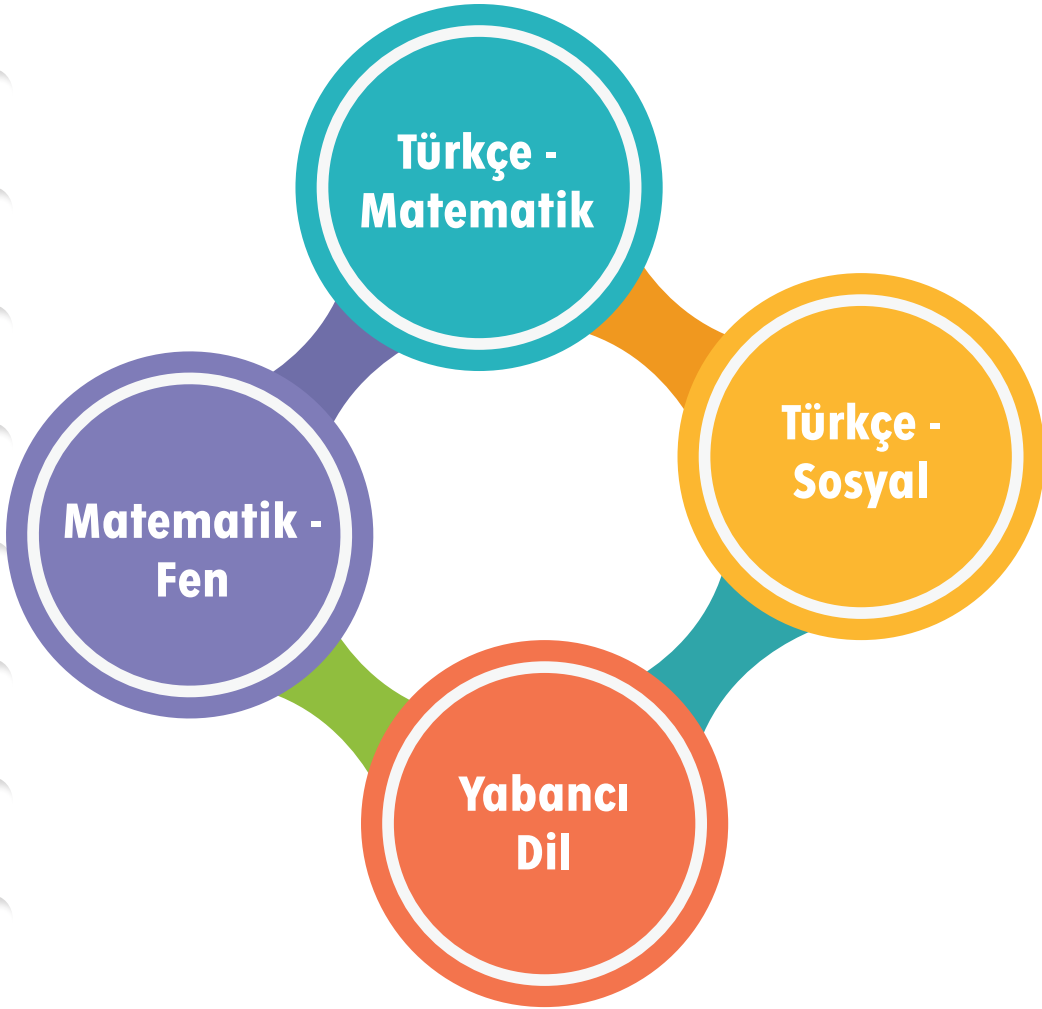
Coleman Andrews bunları olabilmek için, liseden mezun olduktan sonra önce bir ofiste hizmetli olarak çalışmıştır. Daha sonra biriktirdiği paralarla özel olarak muhasebe okumuş, bir kamu muhasebe firmasında çalışarak bununla ilgili sertifikalar almıştır. Devletin birçok komisyonunda muhasebe üyesi olarak çalışmıştır. Ulusal ve uluslararası yaptığı tüm bu muhasebe alanındaki yenilikler, temsilcilikler gibi görevlerden dolayı Altın Madalya kazanmıştır. Okumaya devam eden Andrews Hukuk Fakültesini de bitirmiştir. Sadece yasaları daha iyi anlayabilmek istediğini belirtmiş ve hukuk ile ilgili kariyerinde herhangi bir seçeneğe yönelmemiştir. Bütün bu başarılarının yanı sıra bir dizi hastalık ve savaşlar ile mücadelelerinin de olduğunu unutmamak gerekir. Ölümünden sonra birçok ülkenin katılımı ile gerçekleşecek olan Muhasebeciler Konferansı duyurusunda Coleman Andrews'ın ölümü duyurulmuştur ve uzun bir süre Amerika'da onun boşluğu doldurulmaya çalışılmıştır. Muhasebe Tarihçileri Not defterinde sıklıkla adı geçmektedir.

**Tüm yaşam hikâyeleri, ünlü bireyler ile ilgili Vikipedi sayfalarından, belgesellerinden ve onlar ile yapılan röportajlar ve makalelerden yola çıkılarak oluşturulmuştur. Bu ünlü isimler değiştirilebilir, yerine farklı isimlere yer verilebilir. Bununla birlikte Form 1'de de bu değişikliğin yapılması gerektiği unutulmamalıdır.*

FORM 11

SEÇENEKLERİMİ BİLİYORUM!

Yükseköğretim Programlarında Puan Türleri

Alanlar	Nitelikler	Olası Meslekler
Türkçe-Matematik	Türkçe, matematik ve edebiyat derslerinde başarılı olmak veya bu dersleri çalışırken istekli olmak; Sözel beceriler ve sosyal ilişkiler kurmanın güçlü nitelikleri arasında olması	Hukuk, Psikoloji, Bankacılık, Psikolojik Danışma ve Rehberlik, Sosyoloji, Öğretmen, İşletme, Antropoloji, Spor uzmanı, Antrenör, Sağlık Yönetimi
Matematik-Fen	Matematik ve Fen Bilimleri alanlarındaki derslerde başarılı ve istekli olan; sayılarla çalışma ile ilgili olan; mekanik ve elektronik becerileri gelişmiş; makine, araç ve nesnelerle etkileşim hâline olan	Mühendislik, Tıp, İstatistik, Veteriner, Astronomi ve Uzay Bilimleri, Biyoloji, Fizik, Ergoterapi, Dil ve Konuşma Terapisi, Dijital Oyun Yazılımı, İş Sağlığı ve Güvenliği

Türkçe-Sosyal	Türkçe, Edebiyat ve Sosyal Bilimler derslerinde başarılı ve istekli olan; sözel becerileri gelişmiş; iletişim ve ilişki kurma eğilimi yüksek	Gastronomi, Gazetecilik, Sanat Tarihi, Radyo ve Televizyon, Halkla İlişkiler, Fotoğraf ve Video, Gastronomi ve Mutfak Sanatları, Sinema ve Dijital Medya, Yeni Medya
Yabancı Dil	Sosyal bilimler, Türkçe, edebiyat gibi derslerde başarılı ve istekli olan; yabancı dillere ilgi duyan; edebiyat ve tarih ile ilgili; sözel ve öğretme becerileri gelişmiş	Almanca, Arapça, İngilizce gibi birçok dilde Öğretmenlik, Mütercim-Tercüman, Dil ve Edebiyat

Etkinlik No: 14
Etkinlik Adı:
ÇEMBERLERDEN
GEÇİYORUM, HEDE-
FİMİ BELİRLİYORUM

Kazanımlar

- Kariyer gelişiminde hedef belirlemenin önemini bilir.
- Hedef belirlemede ölçülebilir yolların önemini değerlendirir.

Süre

→ 15 dakika

Araç Gereç

- Resim 2
- 15 adet çember karton (farklı renklerde ve büyüklüklerde)
- 1 adet yapıştırıcı

Süreç

(Uygulama Basamakları)

1. Hoşgeldiniz denilerek oturuma başlanılır. Önce grup üyelerine geçen oturumdan beri nasıl bir hafta geçirdikleri sorulur. Daha sonra ise geçen haftanın özeti yapılır.
2. Tüm grup üyelerinden ayağa kalkmaları istenir. Sınıfın zeminine farklı büyüklükte ve renklerde çember kâğıtlar rastgele bir şekilde yerleştirilir ve yapıştırılır. Sınıfın en uç noktasında bir başlama çizgisi belirlenir. Grup üyeleri sınıfın diğer ucunda yer alan bitiş çizgisine ulaşmaları gerektiği söylenir. Ortamda müzik çalınır ve müzik sonlandığında her öğrencinin bulunduğu çemberden kendisine en yakın bir çembere geçmesi istenir; en yakın çember dolu ise eski çembere ya da bulunduğu çemberden daha geride kalan bir çembere geçebilir. Eğer aynı çembere geçen grup üyesi varsa, en erken o çembere geçen çemberde kalır, diğer üye gerideki

çembere geri döner. Amaç olabildiğince erken bitiş çizgisine ulaşmaktır. Çemberler düzenlenirken bitiş çizgisine doğru giderken daha az sayıda çemberin yer alması uygun olabilir. Fiziksel güç ve temas hâlinde olmanın kural olduğunun unutulmaması üyelere belirtilir.

Uygulayıcıya Bilgi Notu: Çemberlerin nasıl düzenlenebileceğine ilişkin bir örnek Resim 2'de verilmiştir. Eğer kartondan çember bulunamadığında, tebeşir ile sınıfın zeminine çeşitli büyüklük ve renklerde çemberler çizilebilir. Bununla birlikte çemberler ip kullanılarak da oluşturulabilir.

3. Etkinlik sonlandıktan sonra grup üyelerine paylaşım için şu sorular yöneltilir:

- Farklı boyutlardaki çemberlerde olmaktan dolayı ne hissediyorsunuz?
- Buna ulaşmak için hangi yolları denediniz?
- Engeller ile karşılaştığınızda ne hissettiniz?
- Engelleri çözmek için neler yaptınız? Hangileri işe yaradı, hangileri yaramadı?

*Bu etkinlik 11-15.09.2021 tarihleri arasında Zorlayıcı Yaşam Olaylarında Psikoeğitim Projesi Psikolojik Sağlamlık Eğitimi çalıştayında katılımcı okul psikolojik danışmanlarının katkısı ile geliştirilmiştir.

Etkinlik No: 15
Etkinlik Adı:
KARIYER ROTAMI
BELİRLEMELİYİM:
BU GEMİ NEREYE
GİDİYOR?

Kazanımlar

- Kariyer gelişiminde hedef belirlemenin önemini bilir.
- Hedef belirlemede ölçülebilir yolların önemini değerlendirir.
- Doğru hedeflerin özelliklerini kavrar.

Süre

➔ 20 dakika

Araç Gereç

- ➔ "Rotasız Bir Gemi Olmamak" PowerPoint sunusu (Ek 2)
- ➔ Dizüstü bilgisayar
- ➔ Projeksiyon aleti

Süreç

(Uygulama Basamakları)

1. Grup üyelerine öncelikle hedef belirleme konusu tanımlanır ve hedef belirlemede dikkat edilmesi gereken noktalar, hedef belirleme ile başarı arasında ilişki, hedef belirlemede önemli olan noktalar tanımlanır.

lanır. Buna ilişkin "Rotasız Bir Gemi Olmamak" isimli PowerPoint sunusu (Ek 2) grup üyeleri ile paylaşılır. Bu sunumda yer alan en son slayt açık bırakılır.

2. Daha sonra aşağıdaki gibi bir yönerge verilerek paylaşım başlatılır: *"Bitiş çizgisine ulaşmak için geçtiğiniz çemberleri düşündüğünüz, bu çemberlerin kimilerini engel, kimilerinin destek olduğunu varsayınız. Bu engel ve destekleri nasıl açıklarsınız? Bitiş çizgisi sizin için ne ifade etti?"*

Etkinlik No: 16
Etkinlik Adı:
MUHSİNE NE
YAPIYOR?

Kazanımlar

- Hedef belirlemede kimlerden destek alabileceğini belirtir.
- Doğru hedeflerin özelliklerini kavrar.
- Hedef kriterlerine uygun hedefler belirlemede dikkat edilmesi gerekenleri değerlendirir.

Süre

➔ 20 dakika

Araç Gereç

➔ Üye sayısı kadar Muhsine Ne Yapıyor? Formu (Form 12)

Süreç

(Uygulama Basamakları)

1. Muhsine vakası (Form 12) tüm üyelere dağıtılır. Okumaları için 5 dakika zaman verilir. Herkes okuduktan sonra, Muhsine'nin ders seçimini ve hedeflerini incelemelerini ve bunları büyük grup ile tartışmaları istenir. Özellikle Muhsine'nin amaçları, amaçlarının uygunluğu, amaçlarının önündeki engeller açısından grup üyelerinin tartışması beklenir.

2. Grup üyelerine aşağıdaki sorular yöneltilerek paylaşımlar başlatılabilir:

- Muhsine'nin hedeflerini nasıl buldunuz?
- Sizce Muhsine ders seçimi ve hedefleri arasında doğru ilişkiler kurabilirdi mi?
- Muhsine kendisine uygun hedefler belirleyebildi mi?
- Muhsine'nin ders seçimini zorlaştıran etmenler neler?
- Muhsine'nin hedefleri önündeki olası engel ya da destek açısından neler söyleyebilirsiniz?
- Muhsine ile kendiniz arasında ne tarz benzerlikler ve farklılıklar algıyorsunuz?
- Muhsine'ye ne önerirsiniz? Bu önerileri duyduğunuzda kendi durumunuz açısından ne hissediyorsunuz?

Etkinlik No: 17

Etkinlik Adı:

VENİ VİDİ VİCİ

Kazanımlar

- Hedef belirlemede kimlerden destek alabileceğini belirtir.
- Doğru hedeflerin özelliklerini kavrar.
- Kendi isteklerine ilişkin hedeflerin farkına varır.

Süre

→ 20 dakika

Araç Gereç

- Üye sayısı kadar Veni Vidi Vici Formu (Form 13)
- Üye sayısı kadar renkli kalemler

Süreç

(Uygulama Basamakları)

1. Rotamızı belirleyebiliriz denilerek "Veni Vidi Vici" adlı Form 13 grup üyelerine dağıtılır ve doldurmaları için 10 dakika verilir.
2. Aşağıdaki sorular ile paylaşım başlatılır:
 - Neler fark ettiniz?
 - Eskiden hedeflerinize ulaşmak için neler yaptınız? Hangileri işe yaramadı?
 - Şimdi olsa neyi farklı yapardınız?
 - Şu anki hedeflerinize ulaşmak için neler yapmalısınız?
 - Seçmek istedikleri hedefleri için şu an hangi okul derslerinde başarılı olmaları gerekir? Belirttiğiniz okul derslerinde başarılı olabilmek için neler yapabilirsiniz?
 - Bu etkinliklere ulaşabilmek için günlük ve haftalık ne tarz etkinlikler yapabilirsiniz?

Değerlendirme

Etkinlik sonunda gruptan o günkü paylaşıma ilişkin değerlendirme yapılması istenir. Bu anlamda üyelerin oturuma ilişkin duygu ve düşüncelerini

grupta paylaşımları istenir. Grup lideri, ilk oturuma ilişkin kendi duygu ve düşüncelerini paylaştıktan sonra yapılanları özetler. Grup üyelerine sonraki oturumun son oturum olacağı vurgulanır ve grup oturumu sonlandırılır. Son olarak grup üyelerine bugünkü yapılan tüm çalışmaları dosyalarına koymalarının önemli olduğu vurgulanır.

Grup Dışı Etkinlik

Form 13 ve paylaşımlarından sonra grup üyelerinin Form 13'ü onlar için önemli gördükleri kişilerden biri ile paylaşması, tartışması ve imzalanması istenir. Bu anlamda bir kopyasının bu grup için olan dosyada bir kopyasının kendi için önemli gördüğü kişide kalması istenir.

Resim 2. Çemberler*

* Bu resim KAGEP'in pilot uygulamasının yapıldığı süreçte çekilmiştir.

FORM 12

MUHSİNE

Muhsine Ne Yapıyor?

Muhsine, 15 yaşındadır ve lise birinci sınıf öğrencisidir. Muhsine'nin annesi ve babası yoğun çalıştığı için, iki kız kardeşinin de bakımını kendisi üstlenmiştir. Ailesi ile ders seçimine ilişkin görüşmek için zaman bulamadığından görüşememiştir. Derslerine yeteri kadar zaman ayıramayan Muhsine, hangi derslerde gerçekten zevk aldığını da net olarak bilememektedir. Tek bildiği, vakit buldukça başka insanların yaşam hikâyeleri ile ilgili kitaplar okuduğu, video ve belgeler izlediğidir. Bununla birlikte anneannesinin de yönlendirmesi ile bu yaşına kadar hep doktor olmak istemiştir.

Muhsine çevresindekiler tarafından da şu zamana kadar hep teşvik edilmiş ve doktor olduğu zaman iyi bir yaşamı olacağına dair dönütler almıştır. Bununla birlikte Fen derslerinden de düşük notlar aldığını bilmekte, ama bunu kardeşlerinin sorumluluğu nedeniyle o derslere yeterince zaman ayıramamasına bağlamaktadır. Dolayısıyla aile üyelerinin eğitimine kayıtsız kaldığını ifade eden Muhsine, şu an yine de çabalamaya devam ettiğini belirtmiştir. Tıp Fakültesi'nde okurum herhalde diye düşünmekte ve kendisine Matematik-Fen derslerine yönelmeyi ikna etmiştir.

FORM 13

VENİ VİDİ VİCİ

Lütfen, ortaokul dönemindeki ve şimdiki hedeflerinizi düşünerek bu iki tabloyu doldurunuz. Bu hedefler dersleriniz, sosyal yaşamınız, aileniz ile ilgili olabilir.

Geçmiş Hedeflerim

Ortaokul döneminde hedeflerim:	Ulaşma Durumumum (1 ile 10 arasında derecelendiriniz)	Sonucundan memnuniyet düzeyim (1 ile 10 arasında derecelendiriniz)
Hedef 1		
Hedef 2		
Hedef 3		

Ortaokulda hedeflerimi gerçekleştirdim, çünkü

.....
.....
.....
.....
..... yaptım.

Ortaokulda hedeflerimi gerçekleştiremedim, çünkü

.....
.....
.....
..... yaptım.

Şimdi olsa ,.....

.....
.....
.....
.....
..... davranışını
farklı yapardım.

Şimdi:

Hedefim:

Tarih:

Bu hedefe ulaşmak için atmam gereken adım 1

Adım 1 için önümdeki engeller

Adım 1 için alabileceğim destekler

Bu hedefe ulaşmak için atmam gereken adım 2

Adım 2 için önümdeki engeller

Adım 2 için alabileceğim destekler

Bu hedefe ulaşmak için atmam gereken adım 3

Adım 3 için önümdeki engeller

Adım 3 için alabileceğim destekler

Bu hedefe ulaşmak için atmam gereken adım 4

Adım 4 için önümdeki engeller

Adım 4 için alabileceğim destekler

İmza (Grup Üyesi)

İmza (Önemli Gördüğüm Kişi)

Etkinlik No: 18

Etkinlik Adı:

HEDEFLERİM

Kazanımlar

- Hedeflerinin ulaşılabilirliğini değerlendirir.
- Hedefleri ile ilgili aldığı geri dönütleri değerlendirir.

Süre

→ 20 dakika

Araç Gereç

- Öğrencilerin Süreçte Yararlandıkları Bireysel Dosyaları
- Her Bir Üyenin İmzalanmış Form 13'leri

Süreç

(Uygulama Basamakları)

1. Hoşgeldiniz denilerek oturuma başlanılır. Bu oturumun son oturum olduğu grup üyelerine hatırlatılır. Önce grup üyelerine geçen oturumdan beri nasıl bir hafta geçirdikleri sorulur.

2. Geçen hafta dağıtılan Veni Vidi Vici formlarını kendileri için önemli gördükleri insanlar ile paylaşan grup üyelerinin bu paylaşımları üzerine konuşulur. Bu anlamda grup üyelerine "Hedefleriniz ile ilgili nasıl geri bildirimler aldınız?", "Sizin için bir plan önerdiler mi? Nasıl bir plandı?", "Bu formda belirttiklerinize ilişkin nasıl duygular ve düşünceler ilettiler?" soruları yöneltilir.
3. Daha sonra tüm oturumların genel bir özeti yapılır ve grup üyelerinden her oturum taşımalarını istediği bireysel dosyalarını çıkarmaları istenir. Bu dosyanın erişebilecekleri bir yerde olması sağlanır.

Etkinlik No: 19

Etkinlik Adı:

RÜZGÂR GÜLÜ

NEREDE DÖNER?

Kazanımlar

- Kendi niteliklerine ilişkin kariyer seçeneklerini belirler.
- Kariyer planlama sürecini değerlendirir.

Süre

➔ 30 dakika

Araç Gereç

- ➔ Öğrencilerin Süreçte Yararlandıkları Bireysel Dosyaları
- ➔ Üye sayısı kadar kare şeklinde renkli kâğıt
- ➔ Üye sayısı kadar kalem
- ➔ Cetvel
- ➔ Üye sayısı kadar raptiye ya da toplu iğne
- ➔ Üye sayısı kadar plastik pipet ya da silgili kalem
- ➔ Çeşitli renklerde keçeli kalem
- ➔ Yapıştırıcı
- ➔ Üye sayısı kadar Rüzgâr Güllü Nasıl Yapılır? Formu (Form 14)
- ➔ 1 adet A3 formatında çıktısı alınmış Resim 3

Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık:

- ➔ Niles'in Umut Odaklı Kariyer Gelişimi ile ilgili okumalar gerçekleştirilmesi ve rüzgâr gülü yapımını öğrenmesi

Uygulayıcıya Bilgi Notu: Niles'in Umut Odaklı Kariyer Gelişimi kuramı, bireylerin kariyer gelişiminde bilişsel bir süreç olarak umut düzeylerinin önemini vurgulamaktadır. Belirtildiği gibi umut düzeyi kuramın merkezinde yer almaktadır ve umut düzeylerini geliştirmek için birtakım adımlar üzerinde çalışılması gerekmektedir. Bu anlamda bireylerin kendi niteliklerinin farkına varması ve kendilerini inceleyerek kendileri ile ilgili gerçekçi ve açık fikirler elde etmeleri, kariyer seçeneklerinin farkında olması ve bu seçenekleri araştırma davranışlarına sahip olması, kısa ve uzun vadeli hedefleri ile bu hedeflere ulaşmasında önündeki engeller ve desteklerin farkına varması ve buna uygun planlar geliştirmesi geleceğe ilişkin umutlu olmalarında ve kariyer hedeflerinde önemlidir (Niles, Amundson, ve Nealt, 2011).

Süreç

(Uygulama Basamakları)

1. Öncelikle grup üyelerine bir rüzgâr gülünü nasıl hazırlayacakları anla-

- tılır. Bunun için Form 14 grup üyelerine dağıtılır. Herkese kendi rüzgâr gülünü yapması için zaman verilir.
2. Rüzgâr gülü hazırlarken, Rüzgâr gülüne yazılacaklar ile ilgili taslak resim tahtaya asılır (Resim 3).
 3. Bireysel dosyalarını açıp, ilk üç oturumda konuşulan ve fark edilen noktaların rüzgâr gülünün bir kanadına yazılması istenir. Birinci kanada hangi niteliklerini yazacakları tamamıyla grup üyelerine bırakılır. Rüzgârın diğer kanadına ise, dördüncü oturumda konuşulan kariyer seçeneklerini yazmaları istenir. Üçüncü kanadına, hedefler oturumu olan beşinci oturumda fark ettiklerini yazmaları istenir. Bu anlamda en temel hedef cümlelerini seçmeleri bir seçenek olabilir. Dördüncü kanada ise üçüncü oturumda vurguladıkları kendileri ile ilgili fark ettikleri güçlü ifadeyi yazmaları istenir. Buna ilişkin örnek rüzgâr gülü Resim 3'de sunulmuştur. Dosyalarını incelemeleri için grup üyelerine zaman verilir.

Etkinlik No: 20

Etkinlik Adı:

SÜRECİ

DEĞERLENDİRİYORUM?

Kazanımlar

- Grup sürecini değerlendirir.
- Grup sürecinden sonra neler yapabileceğini planlar.

Süre

→ 30 dakika

Araç Gereç

- Üye sayısı kadar "Grup Yaşantıları Değerlendirme Formu"
- Küçük kâğıtlar
- Üye sayısı kadar kâğıt

Süreç

(Uygulama Basamakları)

1. Üyelere ilk haftaya dönmeleri istenir ve kendi alan seçimleri ile ilgili düşüncelerinin neler olduğu, ne tarz duyguları olduğu, şu an bu duygu ve düşünceler açısından ne hissettikleri sorulur. Her bir grup üyesinden buradan ayrılırken içlerinden atacakları, eve götürmek istemeyecekleri bir şeyi sembolize edecek bir kelimeyi kâğıtlara yazmaları istenir. Bu anlamda, yaşantılarını düşünerek süreçte onları olumsuz olarak etkilediğini düşündükleri herhangi bir kelime olabilir. Gönüllü grup üyeleri buradan çıkarken kendilerini geriye çektiğini düşündükleri hangi duygu, nitelik ya da yaşantıları geride bırakacaklarını grup ile paylaşabilir. Bu anlamda grup lideri de gerekli paylaşımları yapabilir. Bu kâğıtları yırtarak çöpe atmaları istenir. Onları geriye çektiği düşündükleri duygu, düşünce ve yaşantı yerine koyabilecekleri olumlu bir duygu ya da deneyimi ifade etmeleri beklenir. Bunun için aşağıdaki gibi bir örnek kullanılabilir: "Matematik dersim yüzünden

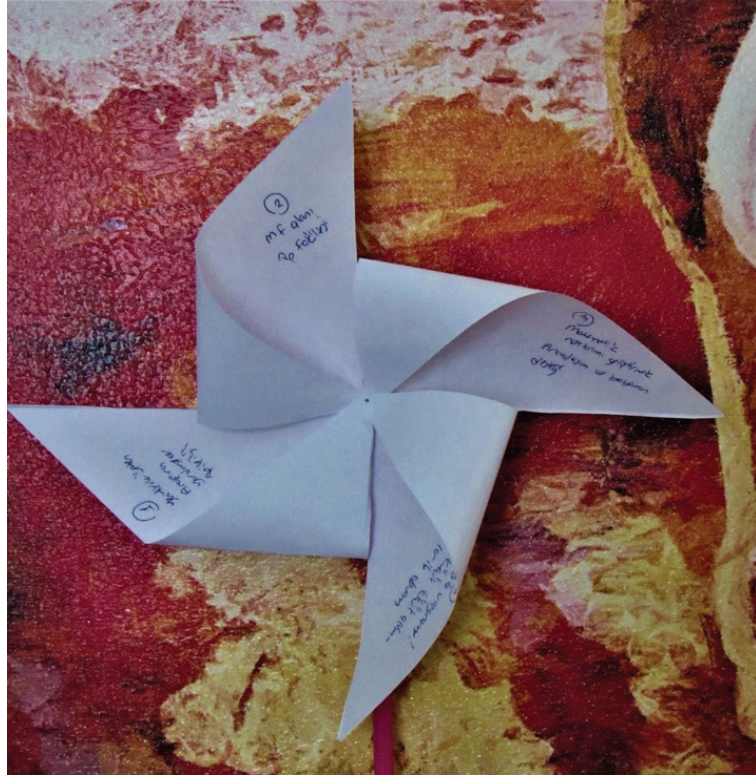
kendimi tembel hissediyorum, ancak arkadaşım Seval'in bana yardımcı olması sayesinde umutluyum".

2. Üyelere, kariyer ile ilgili sorunları açısından nerede oldukları ve grup oturumlarının değerlendirilmesi konusunda cesaretlendirilir. Üyelere "oturumlar bittiği için neler hissediyorsunuz?" diye sorulur. Üyeleri duygularını paylaşmaları için cesaretlendirilir. Benzer bir şekilde grup lideri de duygularını paylaşır.
3. Grup üyelerine "Grup Yaşantıları Değerlendirme Formu" dağıtılarak, doldurmaları istenir.
4. Son olarak grup üyeleri ile birlikte dışarı çıkılarak, rüzgâr gülünün denemesi gerçekleştirilir. Temenniler ile oturum sonlandırılır.

FORM 14

RÜZGÂR GÜLÜ NASIL YAPILIR?

- Öncelikle toplu iğnenin ağzı eğilir.
- Rüzgâr gülü için kullanılmak istenilen kâğıt önce ikiye, sonra ise dörde katlanır ve kâğıdın köşelerinden başlayarak ortasına gelene kadar kesilir.
- Köşelerinden ortaya doğru kesilen parçaları birleştirmek amacıyla, köşelerinden tutup ortaya doğru her bir kanat katlanır ve orta kısmında yapıştırılır.
- Kanatları yapıştırdıktan sonra rüzgâr gülünün orta kısmına raptiye ya da ucu eğilen toplu iğne batırılır.
- İğnenin diğer ucu silgili kalemin silgi kısmına ya da pipete batırılır.

**KARİYER GELİŞİMİ VE
P L A N L A M A
P S İ K O E Ğ İ T İ M
P R O G R A M I
(K A G E P)**

11. ve 12. Sınıf Modülü

Etkinlik No: 1

Etkinlik Adı:

ŞİMDİ TANIŞMA ZAMANI

Kazanımlar

- Grup üyeleri birbirinin adını öğrenir ve bazı özelliklerini tanır,
- Grup üyeleri kaynaşır.

Süre

- ➔ 20 dakika

Araç Gereç

- ➔ İçinde öğrenci sayısı kadar numaraların yazılı olduğu katlanmış kâğıtlar
- ➔ Bu kâğıtların içine konduğu bir kutu, kavanoz, bardak vb.
- ➔ İsimlik (öğrenci sayısı kadar)
- ➔ Öğrenci sayısı kadar etkinlik form dosyası

Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık:

- ➔ Uygulayıcı oturuma gelmeden önce öğrencilerle ön görüşme yapar.
- ➔ Uygulayıcı tanışma etkinliğinde kullanılacak bir kutu (kavanoz, bardak vb.) ve öğrenci sayısı kadar numaralandırılıp katlanmış kâğıtları hazırlar.
- ➔ Öğrenci isim kartlarını hazırlar.

Süreç

(Uygulama Basamakları)

1. Uygulayıcı gruba kendini tanıtır.
2. Gruba tanışmanın önemiyle ilgili aşağıdakine benzer bir açıklama yapar:

"Sosyal ortamlarda bir araya geldiğimizde tanışmamız ve birbirimize ismimizle hitap etmemiz önemlidir. Grupta tanıdığınız kişiler olduğu gibi, tanımadıklarınız da vardır. Bu nedenle tanışmamızda yarar var. Bu oturumda, önce tanışacak, ardından grubun amacını, neden burada olduğumuzu ayrıntılı biçimde konuşacağız".

3. Uygulayıcı aşağıdaki açıklamayı yaparak tanışma etkinliğini başlatır:

"Şimdi sizinle bir tanışma etkinliği yapacağız. Önce herkes sırasıyla elimdeki kuttan bir kâğıt çekecek. Sayınız söylendiğinde adınız ve soyadınız, adınızın ilk harfiyle başlayan bir yemek ismi, bir hobiniz ve gelecek hedefiniz hakkında kısaca bahsetmenizi bekliyorum. Arzu ederseniz bu başlıkların dışındaki konulardan da söz edebilirsiniz."

4. Uygulayıcı bu başlıkları öğrencilerin görmesi için tahtaya yazar.

- Adınız soyadınız
- Adınızın ilk harfiyle başlayan bir yemek
- Bir hobiniz
- Gelecek hedefiniz (üniversiteye gitmeyi düşünüyorsanız hangi üniversite? Hangi Bölüm/Program? Çalışma hayatına atılmayı planlıyorsunuz ne iş yapmayı düşünüyorsunuz vb.)

5. Uygulayıcı bu başlıklara göre kendisinden bahseder ve sonra rastgele bir sayı söyleyerek, söylediği sayıyı çekmiş olan öğrencinin kendisinden bahsetmesini ister. Ardından, kendini tanıtan öğrenci de bir sayı söyler ve onun söylediği sayıya sahip öğrenci de kendisini tanıtır. Bu işlem tüm öğrenciler kendisini tanıtanı kadar devam eder.

Etkinlik No: 2

Etkinlik Adı:

NEDEN BU GRUPTAYIZ?

Kazanımlar

- Öğrenciler grubun amaçlarını kavrar,
- Grup süreci ve kurallarını bilir.

Süre

→ 20 dakika

Araç Gereç

→ Form 1: Grubumuzun Kuralları

Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık:

- Uygulayıcı oturumdan önce bu psikoeğitim programının amacını ve **Form 1: Grubumuzun Kuralları** formunda yer alan kuralları inceleyer. Eğer ihtiyaç duyarsa kendi grubunun özelliğine göre yeni kurallar ekleyebilir veya mevcut kurallardan bazılarında değişikliğe gidebilir.

Süreç

(Uygulama Basamakları)

1. Tanışma etkinliği tamamlandıktan sonra, sıra grubun amaçlarını ve kurallarını öğrencilere açıklamaya gelir. Uygulayıcı grubun amaçlarını aşağıdaki şekilde veya buna benzer bir konuşma yaparak öğrencilere açıklar:

"Bugün, kariyer gelişiminizi desteklemek ve kariyer planlaması yapmanıza yardım etmek amacıyla geliştirilmiş bir psikoeğitim grubuna katılmış bulunmaktasınız. Program toplam 6 oturum sürecektir. Her oturumun günü, saati ve yeri size bildirilecektir. Her oturum 80 dakika olacaktır. Bu oturumlarda kendi yeteneklerinizi, ilgi alanlarınızı, kişilik yapınızı ve meslek değerlerinizi tanımanıza; meslekler ve yükseköğretim

programları hakkında bilgi sahibi olup, kariyer hedeflerinizi belirlemenize yardımcı olacak keyifli etkinlikler yapacağız. Bu 6 oturumun sonunda kendi kariyer gelişiminizle ilgili farkındalığınızın ve yetkinliğinizin artmasını hedefliyoruz."

2. Bu açıklamanın ardından, uygulayıcının psikoeğitim kavramının anlamını açıklamasında yarar vardır. Çünkü öğrencilerin bir bölümü muhtemelen bu kavramı ilk kez duyacaklardır. İzleyen açıklama öğrencilerin bu kavramı anlamasına yardım edebilir: "Az önce neden toplandığımızı açıklarken psikoeğitim grubuna katıldığımızdan söz etmiştim. Psikoeğitim grubunun ne olduğunu bilen var mı aranızda?"
3. Öğrencilerin yanıtları dinlendikten sonra grup lideri tarafından gelen yanıtlara yapıcı dönütler verilir. Daha sonra ortak bir anlayış oluşturmak adına öğrencilere aşağıdaki açıklama yapılır:

"Psikoeğitim grubu, belli konularda katılımcıları bilgilendirmek ve seçilen bir konuda katılımcıların yetkinliklerini arttırmak amacıyla geliştirilmiş yapılandırılmış gruplardır. Grubun katılımcıları, yani sizler bu oturumlara katılarak kendinizi daha iyi tanıyacak, gelecek hedeflerinizi belirleyecek, kısacası kariyer farkındalığınızı arttırmış olacaksınız. Süreç boyunca gerek duyulduğunda size ev ödevleri de vereceğim, bu ödevleri zamanında yapmanız önemlidir."

4. Bu açıklamanın ardından uygulayıcı, "Bu 6 oturumun sonunda, programın size ne kazandırmasını bekliyorsunuz?" diyerek öğrencilerin programa ilişkin beklentilerini dile getirmeleri için teşvik eder.
5. Uygulayıcı: '6 hafta boyunca kariyer gelişiminizle ilgili yapacağımız etkinliklerin amacına ulaşması için bazı kurallar koymamız ve bu kurallara uymamız önemlidir.' diye bir açıklama yapar.
6. Bu açıklamanın ardından uygulayıcı öğrencilere "Sizce grupta uymamız gereken kurallar nelerdir?" sorusunu yöneltir. Öğrencilerden alınan cevaplar tahtaya yazılır. Uygulayıcı öğrencilerin dile getirmedikleri kuralları **Form 1: Grubumuzun Kuralları**'ndan da yararlanarak kurallar listesini günceller ve her kuralın gerekçesini açıklar.
7. Uygulayıcı, bu etkinliği sonlandırmadan önce 'Neden burada olduğumuzu ve burada iken nelere dikkat edeceğimizi konuştuk. Buraya kadar sorusu olan var mı?' diyerek var olan soruları yanıtlar ve bir sonraki etkinliğe geçer.

Etkinlik No: 3

Etkinlik Adı:

GELECEĞİMİ PLANLIYORUM

Kazanımlar

- Kariyer planlama sürecini ve basamaklarını bilir,
- Her bir basamakta yapılması gerekenleri kavrar.

Süre

➔ 40 dakika

Araç Gereç

- ➔ Form 2: Kariyer Planlama Süreci ve Aşamaları
- ➔ Form 3: Kariyer Planlama Süreci ve Aşamaları – Bilgi Notu
- ➔ Form 4: Örnek Olay Listesi
- ➔ Öğrenci sayısı kadar kalem

Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık:

- ➔ Uygulayıcının oturum öncesi kariyer planlama süreci ve aşamaları konusunda ön hazırlık yapması ve programın ekinde yer alan formları incelemesi beklenir.

Süreç

(Uygulama Basamakları)

1. Uygulayıcı "Bu etkinlikte kariyer planlama süreci üzerinde duracağız." diyerek aşağıdakine benzer bir konuşma yapar:

*Sevgili Gençler,
İçinde bulunduğumuz 21. Yüzyılın en önemli özelliği bilgi toplumu olmasıdır. Bilgi toplumunun en büyük sermayesi ise eğitilmiş insandır. Günümüzde çalışma hayatı her geçen gün daha fazla eğitilmiş insanı talep etmektedir. Bu nedenle gelecekte iş yaşamında başarılı olacak bireyler, bilgi ve becerilerini sürekli güncelleyen ve kendilerini geliştiren kişiler olacaktır. Madem bu değişim kaçınılmazdır, o halde siz gençler de bu değişime kendinizi hazırlamalısınız. İnsanların gelecekte daha sık iş değiştirecekleri gerçeği, daha sık kariyer karar-*

ları verme durumunda kalacakları anlamına gelmektedir. Etkili kariyer kararları verebilmek, etkili bir kariyer planlaması yapmayı gerektirir. Bu durumun sizin bireysel refah ve mutluluğunuzu doğrudan etkileme potansiyeli vardır. Özetle bu çalışmada sizin bireysel kariyer planlamanızı desteklemek amaçlanmıştır.

2. Uygulayıcı kariyer süreciyle ilgili aşağıdaki açıklamayı yapar:

"Kariyer planlama konusuna değinmeden önce kariyer kavramı ile neyi kastettiğimizi açıklamakta yarar vardır. Kariyer uzun soluklu bir süreçtir. Çocukluğumuzdan başlar, çalışma hayatımız devam ettiği sürece, neredeyse yaşam boyu devam eder. Bu süreç sadece iş ve meslek hayatımızı değil, aynı zamanda öğrencilik yıllarımızı da kapsar. Kendimizi tanımamız, hangi liseye gideceğimize karar vermemiz, lise-de alan/bölüm seçmemiz, üniversite seçmemiz, üniversitede bölüm/program seçmemiz, kazandığımız üniversitede okumamız, mezun olduktan sonra iş aramamız, işe girmemiz, işte/meslekte ilerleme veya duraklama yaşamamız, meslek, iş veya pozisyon değiştirmemiz gibi pek çok durum kariyer yolculuğumuzda karşı karşıya kalacağımız gerçeklerdir."

3. Uygulayıcı, kariyer sürecini açıkladıktan sonra, varsa öğrencilerin sorularını cevaplar. Ardından, "Kariyer planlaması yapmak kişinin hayatında neden önemlidir" sorusunu öğrencilere yöneltir. Gelen cevaplara aşağıdaki açıklamadan yararlanarak geri bildirimler verir.

"Etkili bir kariyer planlaması yapmamız kendimize uygun meslek seçmemize, üniversite ve bölüme girmemize ve ardından iş hayatımızda başarılı ve mutlu olmamıza yardım eder. Bu nedenle her bireyin kariyerini planlaması önemlidir. Etkili bir kariyer planlaması yapmakla, hayatınızı nasıl bir ortamda sürdüreceğinizi, arkadaş çevrenizi, mesleğinizde mutlu olup olamayacağınızı, iş bulmada zorluk yaşayıp yaşamayacağınızı, ailenize ne tür imkânlar sağlayacağınızı, toplumda hangi konumda olacağınızı kısacası genel yaşam biçiminizi ve standardınızı da belirlemiş olacaksınız."

4. Bu bilgilerin ardından, uygulayıcı kariyer planlama sürecinin aşamalarını (Form 2) bir örnekle açıklar ve öğrencileri 3 gruba ayırır. Her gruba **Form 2: Kariyer Planlama Süreci ve Aşamaları, Form 3: Kariyer Planlama Süreci ve Aşamaları - Bilgi Notu ile Form 4: Örnek Olaylar Listesinden** 1 örnek olayı verir ve aşağıdaki açıklamayı yapar. *"Sevgili öğrenciler, sizlerden kariyer planlama süreci ve aşamaları formunda yer alan 6 basamağı kullanarak örnek olayı kariyer planlama sürecine göre tasarlamanızı istiyorum. Bunun için süreniz 20 dakikadır."*
5. Öğrencilerin çalışmalarını tamamlamalarının ardından her gruptan bir gönüllü öğrenci tasarladıkları kariyer planlama sürecini tüm grupta paylaşır ve uygulayıcı uygun geri bildirimleri verir.
6. *"Örnek olaylarda da gördüğünüz gibi sizler de kariyer serüveninizde önemli bir karar verme aşamasındasınız. Bazılarınız bu yıl, bazılarınız ise gelecek yıl liseyi bitirecek. Lise sonrası ne yapacağınız konusunda karar vermeniz gerekecek. Kariyer hedeflerinize ulaşmanız için kariyer planlama sürecini izlemeniz ve bu sürecin her evresinde, o evrenin gerekliliklerini yerine getirmeniz önemlidir."*
7. Uygulayıcı, ilk oturumun genel bir özetini yapar, varsa öğrencilerin sorularını yanıtlar ve 2. oturumda kendimizi tanımaya dönük çalışmalar üzerinde ayrıntılı biçimde durulacağı belirtilerek oturum sonlandırılır.

DEĞERLENDİRME

Bu oturumda öğrendiklerim

This image shows a full page of a document template designed for handwritten notes or answers. It features approximately 28 evenly spaced, thin grey horizontal lines extending across the entire width of the page. The margins are consistent on all sides, providing ample space for writing. There are no other markings, text, or graphics present on the page.

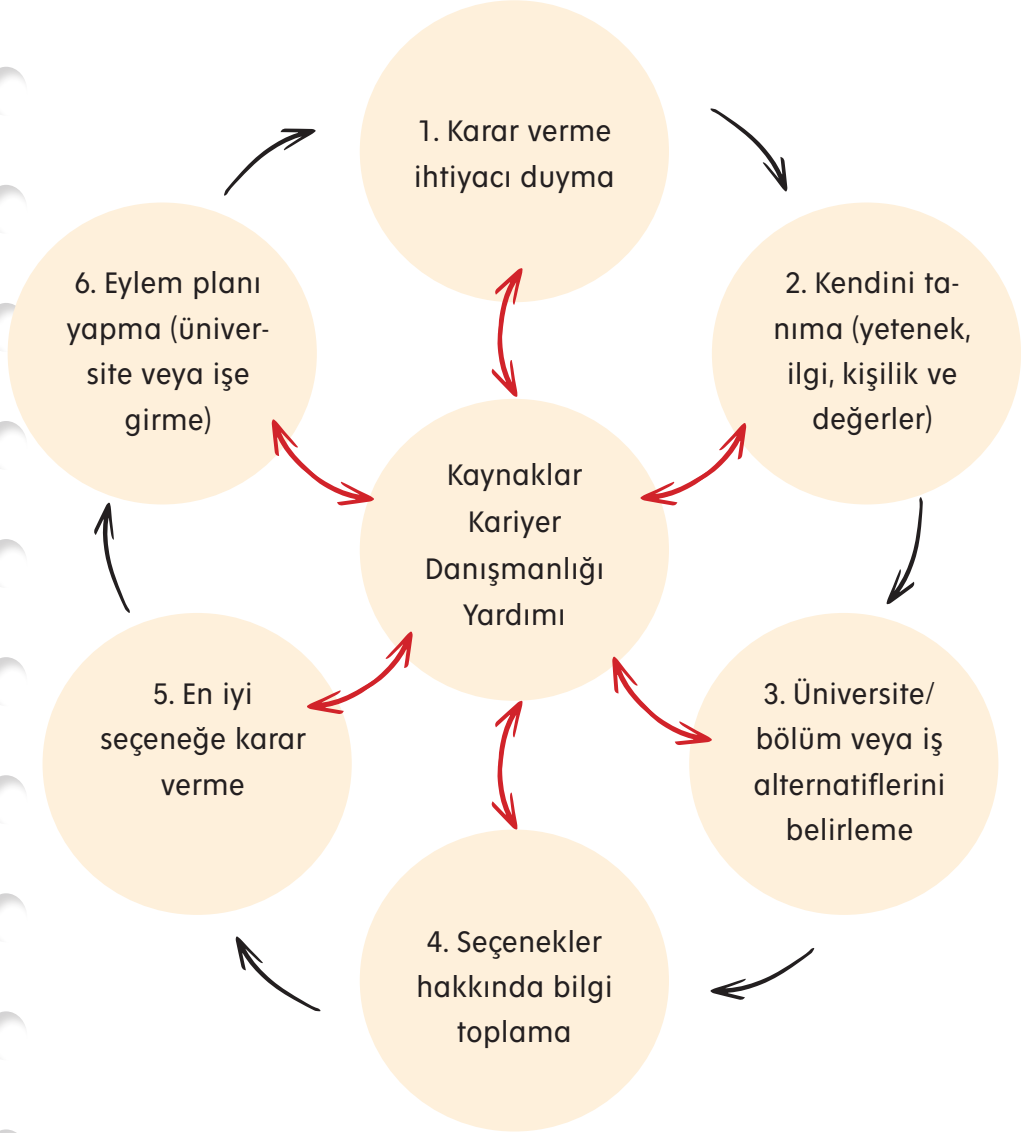
FORM 1

GRUBUMUZUN KURALLARI

1. Gruba katılım ve grup sürecindeki paylaşımlarda gönüllülük esastır.
2. Grupta konuşulan ve paylaşılan her şey grup üyeleri arasında kalmalıdır.
3. Oturumlara herkes zamanında katılmalı, geç kalmamaya özen göstermelidir.
4. Gruba zamanında katılamayacakların uygulayıcıya önceden haber vermeleri gereklidir.
5. Gruptaki herkesin tüm oturumlara eksiksiz olarak katılmaları beklenmektedir.
6. Öğrenciler görüşlerini belirtirken birbirinin sözünü kesmemelidir.
7. Öğrenciler birbirini suçlamamalı ve birbirlerine saygılı davranmalıdır.
8. Grup oturumlarına su dışında yiyecek içecek getirilmemelidir.
9. Öğrenciler verilen ev ödevlerini zamanında tamamlamalıdır.
- 10.....
- 11.....

FORM 2

KARİYER PLANLAMA SÜRECİ VE AŞAMALARI

FORM 3

KARIYER PLANLAMA SÜRECİ VE AŞAMALARI - BİLGİ NOTU

Adım 1: Karar Verme İhtiyacı Duyma

Her biriniz her gün irili ufaklı pek çok karar vermektesiniz. Örneğin sabah kalktığınızda ne giyeceğinize ya da kahvaltıda ne yiyeceğinize karar vermeniz gibi. Ancak hayatınız boyunca verdiğiniz en önemli kararlar kariyer süreçlerinde vermeniz gereken kararlardır.

Lise seçmeniz, lisede alan/bölüm seçmeniz, lise sonrası üniversite programlarına ilişkin tercihleriniz ya da çalışma hayatına başlamak gibi seçenekler söz konusu olduğunda kariyerinizle ilgili karar vermek durumundasınız. Kariyer kararları bunlarla da sınırlı değildir. Üniversiteden mezun olan birinin kamu veya özel sektördeki iş alternatiflerinden birine karar vermesi, işinden memnun olmayan bir çalışanın iş değiştirme kararı verme ihtiyacı duyması da bu duruma örnek verilebilir.

Görüldüğü üzere bireyler değişik nedenlerle kariyer kararı verme ihtiyacı içinde olabilirler. Nedeni ne olursa olsun, kariyeriyle ilgili bir karar verme durumunda olan herkes kariyer planlaması yapmalıdır. Kariyer planlama sürecinin bundan sonraki basamakları aşağıda özetlenmiştir.

Adım 2: Kendini Tanıma

Kariyer planlama sürecinin 2. aşamasında kendinizi tanımanız gerekir. Kendini tanıyan bireyler yetenekli oldukları alanları, hangi faaliyetlerden hoşlanıp hoşlanmadıklarını, kişilik özelliklerini, meslek değerlerini, kısa ve uzun dönemli kariyer hedeflerini, bu hedeflere ulaşmalarını kolaylaştıracak destek sistemlerini ve engel oluşturacak faktörleri bilirler. Kendilerini tanıyan bireylerin kararlarının isabetli olma ihtimali ne kadar yüksekse, kendilerini yeterince tanımayan bireylerin kararlarının isabetli olma ihtimali de o kadar düşüktür.

Adım 3: Üniversite/ Bölüm Veya İş Alternatiflerini Belirleme

Bu aşamada, sahip olduğunuz becerilere uygun ve ilginizi çeken meslekleri veya yükseköğretim programlarını belirlemeniz beklenir. Bu alternatifleri belirlerken kitaplardan, meslek rehberlerinden, DABİS; İŞKUR, YÖK Atlası, Mesleki Yeterlilik Kurumu gibi kurum ve kuruluşların web siteleri, meslekler ve yükseköğretim programları hakkında bilgi sunan çeşitli veri tabanları ve meslek mensuplarından yararlanabilirsiniz. Bu aşamanın sonunda yetenek ve becerilerinize uygun olduğunu düşündüğünüz alternatif mesleklerden oluşan bir listeyi oluşturabilmeniz beklenir.

Adım 4: Seçenekler Hakkında Bilgi Toplama

Bu süreçte, bir önceki basamakta belirlediğiniz meslekler, üniversiteler, bölüm/programlar hakkında ayrıntılı bilgi toplamanız gerekir. Meslekler hakkında aşağıda belirtilen konularda bilgi sahibi olmanız beklenir.

- Mesleğin tanımı,
- Mesleğin icrasında yapılan işler ve görevler,
- Mesleğin gerektirdiği nitelikler,
- İşin çalışma ortamı ve koşulları,
- Mesleğin icrasında kullanılan alet, makine ya da malzemeler,
- İş yapılırken iletişimde bulunulan kişiler,
- Mesleğe girmek için alınması gereken eğitim, sertifika, diploma vb.
- Meslekte iş bulma olanağı,
- İşten beklenen ücret aralığı,
- Mesleğin gelecekteki büyüme tahmini.

Adım 5: En İyi Seçeneğe Karar Verme

Bu aşamada listenizde yer alan seçenekler hakkında yeterince bilgi toplamış olmanız beklenir. Bu bilgilenme sürecinden sonra, listenizde yer alan mesleklerden bazılarını elerken ve bazılarını korumanız beklenir. Bu eleme ve tutma kararını verebilmek için kitaplar, internet siteleri, meslek mensuplarıyla ya da bu meslekler hakkında bilgili kişilerle görüşme yapmanız yararlı olur. Bu aşamayı tamamladığınızda listenizde yer alan mesleklerden sizi en fazla tatmin edeceğini düşündüğünüz birini ya da bir kaçını belirlemeniz beklenir.

Adım 6: Üniversite veya İşe Girmek İçin Eylem Planı Yapma

Bu aşama verdiğiniz kariyer kararını gerçekleştirmek için çabalamanız gereken bir süreçtir. Bu evrede üniversiteye gitmek isteyenler sınava hazırlanmalı, iş hayatına atılmak isteyenler iş arama teknikleri, etkili CV yazma ve iş mülakatları konularında istihdam becerilerini geliştirmelidir.

FORM 4**ÖRNEK OLAYLAR**

Örnek olay 1: Batuhan dersleri yeterince iyi olmayan, lise son sınıf öğrencisidir. Ailesinin ekonomik durumunun yetersizliği nedeniyle üniversiteyi düşünmemekte, liseden sonra iş hayatına atılıp bir an önce para kazanmak istemektedir. Fakat kendisine uygun iş imkânlarının neler olduğunu bilmemektedir.

Örnek olay 2: Yeliz lise son sınıf öğrencisidir. Deneme sınavlarında Tıp Fakültelerine yerleşebilecek puanlar almaktadır. Ailesi yaşadıkları kentte bulunan Tıp Fakültesine girmesini ve doktor olmasını istemektedir. Ancak Yeliz kendi şehrinde Tıp Fakültesini okumak yerine, büyük bir şehirde Diş Hekimliği okuyup, diş hekimi olmak istemektedir.

Örnek olay 3: Cemre sayısal alanda okuyan, biyoloji ve matematik derslerine ilgi duyan, başarılı bir 11. sınıf öğrencisidir. Çocukluğundan beri kendisini hep hemşire olarak hayal etmiştir. Ancak son zamanlarda daha popüler olduğu için bilgisayar mühendisliği de ilgisini çekmeye başlamıştır. Bu iki meslek arasında bir türlü karar veremeyen Cemre, ne yapması gerektiğini bilmemektedir.

Etkinlik No: 4

Etkinlik Adı:

YETENEKLERİM

Kazanımlar

- Yetenek faktörünün meslek seçimindeki önemini kavrar,
- Yetenekler ile çalışma hayatında gerekli olan becerileri bilir,
- Sahip olduğu yetenek ve beceriler konusunda farkındalığı artar.

Süre

➔ 35 dakika

Araç Gereç

- ➔ Form 5: Yetenek Türleri Bilgi Notu
- ➔ Form 6: Yeteneklerimi Değerlendirme Anketi
- ➔ Form 7: Çalışma Hayatında Gerekli Beceriler Anketi

Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık:

- ➔ Uygulayıcının meslek seçiminde yetenek faktörünün önemi ile farklı yetenek ve beceri türleri konusunda ön hazırlık yapması önerilir.

Süreç

(Uygulama Basamakları)

1. Uygulayıcı öğrencileri selamlayarak oturuma başlar. Geçen hafta-

dan bu yana nasıl bir hafta geçirdikleri sorulur. Ardından ilk oturumda yapılanları kısaca özetler.

2. Uygulayıcı, *"Geçen haftanın son etkinliğinde kariyer planlama sürecinin aşamaları üzerinde durmuştuk. Şimdi ise hangi özelliklerimizi tanımamız gerektiği üzerinde duracağız"* diyerek konuya giriş yapar ve ardından öğrencilere aşağıdaki soruyu sorar:

Kariyerimizi planlamamız için hangi özelliklerimizi tanımalıyız?

3. Öğrencilerin görüşleri alındıktan sonra uygulayıcı *"Kariyer planlama sürecinin 2. Aşaması kendini tanımadır. Kendini tanımakla yetenek, beceri, ilgi, kişilik ve mesleki değerlerimizi tanımamız kast edilmektedir. Bu nedenle bu oturumda*

yetenek, beceri ve ilgilerimizi; gelecek haftaki oturumda ise meslek değerleri ile kişiliğimizi tanıma etkinlikleri yapacağız." açıklamasını yapar.

4. Bu açıklamalardan sonra yeteneğin tanımını yapar: *"Yetenek bireyin bir işi başarma potansiyeline işaret eder. Bir başka ifadeyle, belli bir eğitim ve hazırlıktan sonra gelebileceğiniz noktayı gösterir. Kariyer başarınızda yetenek düzeyinizin payı yaklaşık %50 civarındadır".*
5. Yetenek kavramı tanımlandıktan sonra her meslekte başarılı olmak için farklı yetenek ve becerilere sahip olunması gerektiği belirtilir. Ardından öğrencilere, *"Sizin bildiğiniz yetenek ve beceri türleri nelerdir?"* sorusu sorulur. Öğrencilerden gelen yanıtlar alındıktan sonra uygulayıcı öğrencilere aşağıdaki soruları yöneltir:
 - a. *"Sizce mesleğinde başarılı bir öğretmenin hangi yetenekleri vardır?"*
 - b. *"Başarılı bir mimar hangi yeteneklere sahip olmalıdır?"*
 - c. *"Mesleğinde iyi bir doktor hangi özelliklere sahiptir?"*
6. Öğrencilerden gelen yanıtları değerlendiren uygulayıcı aşağıdaki açıklamayı yapar:

"Gördüğünüz gibi her meslekte başarılı olmak için farklı yetenek ve beceriler gereklidir. Ayrıca bu yetenek ve becerilerin önemli bir bölümü üniversite sınavında sorulmamaktadır. Bu nedenle meslek seçerken veya sizi bir mesleğe götürecek üniversite programını seçerken üniversite sınavında sorulmayan ama meslek hayatına başladığınızda lazım olacak yetenek ve becerilere sahip olup olmadığınızı da dikkate almalısınız."

7. Uygulayıcı: *"Şimdi sıra kendi yetenek ve becerilerinizi öğrenmeye geldi. Size vereceğim Form 5: Yetenek Türleri Bilgi Notu'ndan yararlanarak Form 6: Yeteneklerimi Değerlendirme Anketi'ni ve Form 7: Çalışma Hayatında Gerekli Beceriler Anketi'ni 10 dakika süre içerisinde doldurmanızı istiyorum."* der.
8. Yetenek ve beceri anketleri doldurulduktan sonra, uygulayıcı öğrencilerden yanlarında oturan bir öğrenci ile eşleşmelerini, **Form 6 ve Form 7'nin** sonuçlarını arkadaşıyla paylaşmalarını, güçlü ve zayıf oldukları yetenek ve becerilerini 5 dakika içerisinde anlatmalarını ister.
9. Ardından uygulayıcı, birkaç gönüllü öğrenciden güçlü ve zayıf oldukları yetenek ve beceri alanlarını sınıfla paylaşmalarını ister. Varsa yetenek ve beceri konusuyla ilgili öğrencilerden gelen soruları cevaplar.
10. Uygulayıcı; *"Meslek seçiminde başarılı olmak için yetenekler son derece önemlidir; ancak tek başına yeterli değildir. Bir sonraki etkinliğimizde diğer faktörlerden biri olan ilgiler hakkında bir etkinlik yapacağız."* diyerek bir sonraki etkinliğe geçer.

Etkinlik No: 5

Etkinlik Adı: İLGİLERİM

Kazanımlar

- Mesleki ilgiler ile meslekte doyum sağlama arasındaki ilişkiyi kavrar,
- Kendi ilgi alanları konusunda farkındalığı artar.

Süre

→ 40 dakika

Araç Gereç

- Form 8: Severek Yaptığım Faaliyetler
- Form 9: Severek Yaptığım Faaliyetler -Uygulayıcı Bilgi Notu

Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık:

- **Form 8: Severek Yaptığım Faaliyetler** formu öğrenci sayısı kadar çoğaltılır.
- Uygulayıcının oturum öncesi **Form 9: Severek Yaptığım Faaliyetler - Uygulayıcı Bilgi Notunda** yer alan açıklamaları okuması beklenir.
- Uygulayıcının meslek seçiminde ilgi faktörünün dikkate alınmasının önemi ile farklı ilgi türleri konusunda ön hazırlık yapması önerilir.

"Günlük yaşamımızda bazı faaliyetlerde bulunurken zevk aldığımız bu nedenle zamanın nasıl akıp geçtiğini anlamadığımız durumlar vardır. Bazen de sıkıldığımız ve zamanın bir türlü geçmediği anlar vardır. İşte bu tür durumların gerisinde çoğu zaman o faaliyete duyduğumuz ilgi ya da ilgisizlik yatar. Mesleğimizi de yıllarca yapacağımızı düşündüğümüzde, sevdiğimiz ve sevmediğimiz faaliyetleri bilmemiz ve sevdiğimiz faaliyetlerden oluşan mesleklere yönelmemiz gerekir."

Süreç

(Uygulama Basamakları)

1. Uygulayıcı meslek seçiminde yetenekler kadar ilgilerin de önemli olduğunu aşağıdaki gibi benzer kısa bir açıklama yaparak belirtir.
2. Uygulayıcı: "Şimdi yapmaktan hoşlandığınız, keyif aldığınız faaliyetleri öğrenmenize yardımcı olacak bir etkinlik yapacağız." diyerek **Form 8: Severek Yaptığım**

Faaliyetler formunu öğrencilere dağıtır ve ardından şu açıklamayı yapar:

"Şimdi sizden önce 1 nolu sütunu doldurmanızı istiyorum. Bu sütuna severek yaptığınız 15 faaliyeti alt alta yazın. Sevdiğiniz faaliyetleri yazarken en çok sevdiğiniz faaliyetlerden en az sevdiklerinize doğru bir sıralama yapmanız gerekmektedir, aklınıza gelen sevdiğiniz her hangi bir faaliyeti yazabilirsiniz. Bu sütunu doldurmanız için size yaklaşık 10 dakika süre veriyorum. 15 faaliyeti tamamlamada zorlanabilirsiniz. Bu durumda bile hiç değilse 10 faaliyet yazmanızı istiyorum."

3. İlk sütunun doldurulmasının ardından **P/R** adlı 2 nolu sütuna geçilir. Uygulayıcı P ve R harflerinin ne anlama geldiğini açıklamadan önce **P/R** sizce ne anlama gelmektedir?" sorusunu gruba yöneltir. Gönüllü öğrencilerin tahminleri alındıktan sonra uygulayıcı: "P= planlı, R= rastgele anlamına gelmektedir. Severek yaptığınız her bir faaliyeti çoğunlukla planlı olarak yapıyorsanız **P**, çoğunlukla rastgele yapıyorsanız **R** harfini yazın. Eğer bir faaliyeti eşit düzeyde planlı ya da rastgele gerçekleştirdiğinizi düşünüyorsanız bu durumda bu faaliyet için **P/R** yazın."
4. Öğrenciler P/R sütununu (2 nolu sütun) doldurduktan sonra, uygulayıcı öğrencilere bu sütunda kaç P harfi ve kaç R harfi yazdıklarını sayıp, toplamlarını o sütunun altına yazmalarını ister.
5. Kalan sütunlar **Form 9: Severek Yaptığım Faaliyetler - Uygulayıcı Bilgi Notunda** ki açıklamalar çerçevesinde sırasıyla doldurulur. Her yeni sütuna geçildiğinde, uygulayıcının o sütunda yazan kısaltmaları (İ/Y, A/B, A/K, 5 Yıl ve İlk 5) açıklamadan önce, öğrencilerden tahmin etmelerini istemesi, daha sonra kendisinin açıklaması öğrencilerde daha fazla merak uyandırmakta ve etkinliği daha çekici hale getirmektedir. Ancak zaman yetersiz ise uygulayıcı bu kısaltmaları öğrencilere sorup tahmin almak yerine, kısaltmaların ne anlama geldiğini kendisi söyleyerek zamandan tasarruf sağlayabilir.
6. Bütün sütunlar doldurulduktan sonra her öğrencinin kendisine aşağıdaki soruları sorarak, yapmaktan hoşlandığı faaliyetlerin neler olduğunu ve bu faaliyetlerin özelliklerini öğrenmesi istenir.

- Severece yaptığım faaliyetleri daha çok planlı mı yoksa rastgele mi yapıyorum?
- Coğunlukla insanlarla birlikte yapılan faaliyetlerden mi yoksa yalnız yapılan faaliyetlerden mi hoşlanıyorum?
- Sevdığım etkinlikler ile anne ve babamın ilgileri arasında ne tür benzerlikler var?
- Daha çok açık alanda mı yoksa kapalı alanda yapılan etkinliklerden mi hoşlanıyorum?
- Şu anda yapmaktan hoşlandığım etkinliklerden kaçını beş yıl önce de yapmaktan hoşlanıyordum?
- Yapmaktan hoşlandığım bu etkinlikleri son bir ayda kaç kez yaptım?
- En çok hoşlandığım beş faaliyet hangileridir?
- Bu sonuçlar beni şaşırttı mı?

7. Her öğrenci kendi ilgi profilini çıkardıktan sonra, ikiyeşerli gruplar oluşturulur ve her öğrencinin sonucunu eşleştirdiği arkadaşıyla paylaşması istenir. Ardından gönüllü öğrencilerin, büyük grupla ilgi profillerini paylaşmaları istenir.
8. Uygulayıcı, *"Kariyer planlama sürecinde yapmaktan hoşlandığınız faaliyetleri tanımanız büyük önem taşımaktadır. Seçmeyi düşündüğünüz meslekle ilgilerinizin bağlantısı ne kadar güçlü olursa, o meslekte o kadar mutlu ve başarılı olabilirsiniz"* diye bir açıklama yapar.
9. Uygulayıcı oturumun özetini yapar, öğrencilerden gelen soruları cevaplar ve bir sonraki hafta görüşmek üzere oturumu sonlandırır.

DEĞERLENDİRME

Bu oturumda öğrendiklerim

[illegible]

FORM 5

YETENEK TÜRLERİ BİLGİ NOTU

ZİHİNSEL YETENEKLER

Bu yetenek türü genel öğrenme becerisi anlamına gelir. Bir başka anlatımla okulda ve akademik çalışmalarda başarılı olmak için gereken yeteneklerdir. Zihinsel yetenekler kendi içinde sözel ve sayısal yetenek olmak üzere ikiye ayrılır.

a) Sayısal Yetenek: Bu yetenek aritmetik hesaplamaları hızlı ve doğru bir biçimde yapabilme yeteneğidir. Matematikçilerin, mühendislerin ve mantık bilimcilerin bu yeteneğe sahip olması beklenir.

b) Sözel Yetenek: Sözcüklerin anlamını bilme, okuduğu bir metni anlama ve bir düşüncüyü sözcüklerle etkili bir biçimde anlatabilme yeteneğidir. Bu yeteneği gelişmiş bireyler okulda sözel derslerde daha başarılı olurlar. Bu yetenek kendi içinde yazma ve konuşma yeteneği diye ikiye ayrılır. Yazma yeteneğini gerektiren mesleklere gazeteciler, yazarlar, avukatlar ve çevirmenler; konuşma yeteneğini gerektiren mesleklere ise siyasetçiler, komedyenler, satış elemanları ve öğretmenler örnek verilebilir.

BEDENSEL YETENEKLER

Bedenle yapılan aktivitelerde kendini gösterir. Bu yetenek bireyin bedensel etkinliklerde başarılı olmasını sağlar. Bedensel yetenekler kendi içerisinde farklı alanlara ayrılır.

a) Bedensel Koordinasyon: Göz ile elleri, parmakları veya ayakları hızlı, doğru ve koordineli bir biçimde kullanabilme yeteneğidir. Şoförler, diş hekimleri, mimarlar, marangozlar, giyim üretim teknolojileri alanında çalışanlar ile sporcuların bu beceriye sahip olmaları beklenir.

b) El ve Parmak Becerisi: Elleri ve parmakları çabuk ve ustalıkla kullanabilme becerisidir. Kuyumcular, cerrahlar, saat tamircileri, mimarlar, diş hekimleri, kaynakçılar, marangozlar, fizik tedavi uzmanları gibi meslek mensupları ile el sanatları ve paketleme gibi işlerde çalışanların bu beceriye sahip olmaları beklenir.

c) Yaratıcı Bedensel Yetenekler: Koreografi, dans, oyunculuk, aktörlük, film yönetmenliği vb. mesleklerde gerekli olan bir yetenektir.

d) Sportif Beceriler: Dikkat, çeviklik ve bedeni kontrol etmeyi gerektiren bir yetenek türüdür. Sporcuların bu yeteneğe sahip olması beklenir.

e) Jest ve Mimikleri Kullanma Becerisi: Düşüncelerini bedenleriyle, jest ve mimikleriyle etkili bir biçimde ifade edebilme yeteneğidir. Modern dansçılar ve pandomim sanatçılarının bu yeteneğe sahip olması beklenir.

DUYUSAL VE ALGISAL YETENEKLER

Bir uyarıcıyı algılama ya da fark etmeyi sağlayan görsel, işitsel kapasite ile ilgili yeteneklerdir. Bu yeteneğin türleri aşağıda sunulmuştur.

a) Görüş Keskinliği: Bu özelliği gelişmiş bireyler cisimleri daha net

ve ince detaylarıyla görebilirler. Elektrikçilerin, oto elektrikçilerin, fotoğrafçıların, keskin nişancıların ve pilotların bu yeteneğe sahip olmaları beklenir.

b) Görsel Algı: Görsel uyarınları tanıma, ayırt etme ve yorumlama yeteneğidir. Bu özelliği olan kişilerin çalıştığı bölümlerde makine arızaları ve iş kazaları daha az görülür.

c) Renk Algısı: Bu yetenek renklerdeki benzerlikleri ve farklılıkları algılama, benzer renkteki ton farklılığını görebilme gücünü ifade eder. Fotoğrafçıların, mimarların, görsel tasarımcıların, cam imalatı gibi işlerde çalışanların renk algısının iyi olması beklenir.

d) İşitsel Algı: Değişik sesler arasındaki farklılığı algılayabilme becerisidir. Bu yetenek müzisyenlerde çok önemlidir.

e) Dokunsal Algı: Nesnelerin şekil, boyut, sert-yumuşak, pürüzlü-pürüzsüz vb. özelliklerini dokunarak ayırt edebilme yeteneğidir.

f) Koku Algısı: Farklı kokular arasındaki ayrımı fark edebilme yetisidir. Gıda ve parfüm endüstrisinde aroma veya kokuyu yaratma veya kopyalama görevi olan uzmanların bu algısının yüksek olması beklenir.

g) Tat Algısı: Farklı tatlar arasındaki ayrımı algılayabilme yetisidir. Yiyecek ve içecek sektöründe çalışan aşçıların ve gurmelerin üstün bir tat algısına sahip olmaları beklenir.

UZAY-MEKÂN İLİŞKİLERİ YETENEĞİ

Cisimleri iki veya üç boyutlu olarak görebilme veya geometrik şekil-

leri farklı açılardan bakıldığında anlama veya zihinde canlandırma yeteneğidir. Bu yetenek, sanatsal ve görsel tasarım yapmayı gerektiren harita mühendisliği, mimarlık, iç mimarlık, peyzaj mimarlığı, grafik tasarımcılık, endüstri ürünleri tasarımcılığı, ressamlık, heykeltıraşlık, diş hekimliği, terzilik, marangozluk ve şehir planlamacılığı gibi mesleklerde çok gereklidir.

ŞEKİL ALGISI

Birbirine oldukça benzeyen iki görseli karşılaştırabilme, cisimlerin uzunluk, genişlik gibi ölçüleri arasındaki küçük farklılıkları görebilme yeteneğidir. Teknik ve plastik sanatlarda, diş hekimliğinde, çiçek, örgü, nakış ve dokumacılık gibi alanlarda gerekli bir yetenektir.

MEKANİK YETENEK

Bu yetenek makineleri kullanma, onarma veya montaj yapmayı gerektiren işlerde çalışanlar için gerekli bir yetenektir. Makine tamiri ve üretimi alanında çalışanların bu yeteneğe sahip olması beklenir. Makine mühendisleri, tamirciler, teknisyenler ve teknikerlerin bu yeteneğe sahip olmaları beklenir.

BÜRO İŞLERİ YETENEĞİ

Ofis işlerinde çalışan büro memurları ve sekreterlerin sahip olması gereken bir yetenektir.

FORM 6

YETENEKLERİMİ DEĞERLENDİRME ANKETİ

Yönerge

Aşağıda yer alan yeteneklere ne derece sahip olduğunuzu 1 – 5 arasında değişen sütunlardan size en uygun olanını işaretleyerek belirtiniz. (1) bu yeteneğinizin hiç olmadığı veya çok az olduğu, (5) ise çok olduğu anlamına gelmektedir.

	1	2	3	4	5
1. ZİHİNSEL YETENEKLER					
a) Sayısal Yetenek					
b) Sözel Yetenek					
2. BEDENSEL YETENEKLER					
a) Bedensel Koordinasyon					
b) El ve Parmak Becerisi					
c) Yaratıcı Bedensel Yetenekler					
d) Sportif Beceriler					
e) Jest ve Mimikleri Kullanma Yeteneği					
3. DUYUSAL VE ALGISAL YETENEKLER					
a) Görüş Keskinliği					
b) Görsel Algı					
c) Renk Algısı					
d) İşitsel Algı					
e) Dokunsal Algı					
f) Koku Algısı					
g) Tat Algısı					
4. UZAY-MEKÂN İLİŞKİLERİ YETENEĞİ					
5. ŞEKİL ALGISI					
6. MEKANİK YETENEK					
7. BÜRO İŞLERİ YETENEĞİ					

FORM 7

ÇALIŞMA HAYATINDA GEREKLİ BECERİLER ANKETİ

Yönerge

Çalışma hayatında gerekli olan bazı temel beceriler aşağıda sunulmuştur. Lütfen bu becerilere ne ölçüde sahip olduğunuzu 1 – 5 arasında değişen sütunlardan size en uygun olanını işaretleyerek belirtiniz. (1) bu becerinizin hiç olmadığı veya çok az olduğu, (5) ise çok olduğu anlamına gelmektedir.

BECERİLER	1	2	3	4	5
1. İletişim Becerisi					
• Kendini sözlü olarak ifade etme becerisi					
• Kendini yazılı olarak ifade etme becerisi					
• Dinleme becerisi					
• Başkalarını anlama, empatik beceri					
2. Uyum ve Takım Becerisi					
• Değişime uyum sağlama					
• Farklı insanlara ve düşüncelere saygı duyma					
• Ekip içerisinde çalışabilme					
• İnsanların sorunlarını çözmede yardımcı olabilme					
3. Özdenetim Becerileri					
• Duygularını kontrol edebilme					
• Kendi kendini yönetebilme					

4. Düşünme Becerisi

- Mantıksal analizler yapabilme
- Hızlı ve etkili karar alabilme
- Sebep-sonuç ilişkilerini kurabilme
- Uzun vadeli düşünebilme (vizyon)

5. Planlama ve Organizasyon Becerisi

- İşleri planlayabilme
- Zamanı planlayabilme (işleri zamanında bitirebilme)

6. Öğrenme Becerisi

- Öğrenmeye istek duyma
- Gelişim ve yeniliğe açık olma
- Gerektiğinde doğru bilgiye nasıl ulaşılabileceğini bilme
- İlgi duyulan alanda daha fazla öğrenme çabası
- Hatalardan ders çıkarabilme

7. Kişisel Beceriler

- Dürüst ve güvenilir olma
- Sorumluluk sahibi olma
- Eleştirilere açık olma
- Gerektiğinde risk alabilme
- Kendi kendimi motive edebilme
- Özgün fikirler veya ürünler geliştirebilme

FORM 8

SEVEREK YAPTIĞIM ETKİNLİKLER

	1	2	3	4	5	6	7	8
	SEVEREK YAPTIĞIM ETKİNLİKLER	P/R	i/Y	A/B	A/K	5 Yıl	No	ilk 5
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
	TOPLAM	P= R= P/R=	i= Y= iY=	A= B= A/B=	A= K= A/K=	Evet= Hayır=		

FORM 9

SEVEREK YAPTIĞIM ETKİNLİKLER UYGULAYICI BİLGİ NOTU

Bu etkinlik için önce öğrencilerden severek yaptıkları, yaparken keyif aldıkları faaliyetleri 1. sütuna alt alta yazmaları istenir. Yazma işlemi bittikten sonra, tablonun diğer sütunlarını da doldurmaları istenir. P/R ile anlatılmak istenen, hoşlanılan etkinlikleri planlı mı yoksa rastgele mi yaptıklarıdır. Yazdıkları faaliyeti gerçekten planlı olarak yapıyorlarsa bu faaliyetin yanındaki sütuna P harfini, plansız bir şekilde rastgele yapıyorlarsa R harfini yazmaları istenir. Daha sonra benzeri biçimde diğer sütunları da doldurmaları istenir. Diğer stunlarda yer alan kısaltmaların anlamı aşağıda sunulmuştur:

İ/Y: Bu sütunda yer alan İ= İnsanlar; Y= Yalnız anlamına gelmektedir. Bu etkinliği çoğunlukla diğer insanlarla birlikte yapıyorsanız İ harfini, çoğunlukla yalnız başınıza yapıyorsanız Y harfini yazınız. Burada amaç sizin daha çok diğer insanlarla birlikte yapılan etkinliklerden mi, yoksa yalnız başına yapılan etkinliklerden mi hoşlandığınızı belirlemektir.

A/B: Bu sütunda A= Anne; B= Baba anlamına gelmektedir. Bu etkinlikliği anneniz de severek yapıyorsa ilgili stuna A harfini, babanız severek yapıyorsa B harfini, her ikisi de severek yapıyorsa AB harfini yazınız. Hiç biri hoşlanmıyorsa boş bırakınız. Burada amaç severek yaptığınız etkinliklerin anne ve babanızın ilgi alanlarına ne kadar benzeyip benzediğini görmektir.

A/K: Bu sütunda A=Açık Alan; B= Kapalı Alan anlamına gelmektedir. Sevdiğinizizi belirttiğiniz her bir etkinliği çoğunlukla açık havada yapıyorsanız A harfini, çoğunlukla kapalı alanda yapıyorsanız K harfini yazınız. Bir etkinliği eşit düzeyde bazen açık, bazen kapalı alanda yapıyorsanız A/K harfini yazınız. Burada amaç açık alanda mı yoksa kapalı alanda mı yapılan faaliyetleri daha çok sevdiğinizizi belirlemektir.

5 Yıl: Beş yıl önce de bu etkinliği severek yaptığınızı düşünüyorsanız Evet, 5 yıl önce sevmediğinizi düşünüyorsanız Hayır yazınız. Burada amaç beş yıl öncesine göre ilgi alanlarınızda değişimlerin olup olmadığını görmektir.

No: Son bir ay içinde bu etkinliği toplam kaç kez yaptığınızı yazınız.

İlk 5: Listenizde yer alan etkinliklerden en çok hoşlandığınız 5 tanesini belirleyiniz? En çok hoşlandığınız etkinliğin karşısına 1 yazınız. Diğerlerini de hoşlanma düzeyinize göre 2, 3, 4 ve 5 diye belirtiniz.

Etkinlik No: 6

Etkinlik Adı:

MESLEK DEĞERLERİM

Kazanımlar

- İnsanların meslekler aracılığıyla ihtiyaçlarını karşıladığını kavrar,
- Kendisi için önemli olan meslek değerlerini bilir,
- Kariyer kararı vermede kendi mesleki değerlerini dikkate almanın önemini kavrar,
- Meslek değerlerinin bireyden bireye değiştiğini fark eder.

Süre

→ 30 dakika

Araç Gereç

→ Form 10: Meslek Değerleri Anketi

Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık:

- Uygulayıcının meslek seçiminde değerlerin önemi konusunda ön hazırlık yapmaları önerilir.
- Öğrenci sayısı kadar **Form 10: Meslek Değerleri Anketi** çoğaltılır.

Süreç

(Uygulama Basamakları)

1. Uygulayıcı öğrencileri selamlayarak oturuma başlar. Geçen haftadan bu yana nasıl bir hafta geçirdikleri sorulur. Geçen oturumda yapılanlar özetlenir. Uygulayıcı *"Son oturumda yetenek ve ilgilerimizi tanıma etkinlikleri yapmıştık. Şimdi ise meslek değerlerimizi öğrenmeye yönelik bir çalışma yapacağız."* diye bir açıklama yapar.
2. Uygulayıcı öğrencilere *" Mesleki değer nedir?"* sorusu yöneltir. Öğrencilerin yanıtları alındıktan sonra ek olarak aşağıdaki açıklamayı yapar.

"Meslek değerleri, bir mesleğe girme sonucunda o mesleğin getirilerinden elde edilen doyumdur. Meslek değerleri, bir mesleği sizin için değerli kılan özellikler anlamına gelir. Mesleğin kazanç duru-

mu, sosyal güvencesi, kazandırdığı toplumsal saygınlık buna örnek verilebilir. Mesleklerin sahip olduğu özelliklere atfedilen değer kuşkusuz bireyden bireye değişir. Bunun nedeni insanların ekonomik veya psikolojik ihtiyaçlarının farklı olmasıdır. Meslekler bizim gözümüzde ihtiyaçlarımıza yanıt verdiği oranda değerlidir. Her insanın ihtiyacı farklı olduğundan, meslek değerleri de farklılaşır. Bu nedenle herkes için geçerli olabilecek ortak meslek değerlerinden söz edilemez."

3. Uygulayıcı öğrencilere: "Bireysel meslek değerlerimizi belirlemek için bir çalışma yapacağız." diyerek Form 10: Meslek Değerleri Anketini dağıtır ve doldurmaları için 5 dakika süre verir.
4. Tüm öğrenciler anketi doldurup, kendileri için en önemli beş meslek değerini belirledikten sonra, uygulayıcı öğrencilerin yanında oturan bir öğrenci ile eşleşmesini ve anket sonuçlarını arkadaşıyla paylaşmalarını ister. Bu süreçte her öğrencinin en önemli değerlerinin neler olduğunu ve neden bu değerlerin kendisi için çok önemli olduğunu arkadaşına açıklaması istenir.
5. İkili paylaşımlardan sonra uygulayıcı birkaç gönüllü öğrenciden kendileri için en önemli meslek değerlerini grupta paylaşmalarını ister. Bu paylaşımlardan sonra uygulayıcı öğrencilere aşağıdaki soruları sorar.
 - *Sizin ve ailenizin meslek değerlerinin benzer olması kariyer kararlarınızı nasıl etkiler?*
 - *Sizin ve ailenizin meslek değerlerinin farklı olması kariyer kararlarınızı nasıl etkiler?*
 - *Kariyer kararlarınızı kendi meslek değerlerinizi dikkate alarak değil de çevrenizin meslek değerlerine göre vermeniz yaşamınızı nasıl etkiler?*
6. Soruların yanıtları alındıktan sonra uygulayıcı "Meslek değerlerimizin gerisinde ihtiyaçlarımız yatmaktadır. Herkesin ihtiyacı farklı olduğundan önem verdiği değer sıralaması da farklılaşmaktadır. Doğru ve yanlış meslek değerleri yoktur. Zamanla ihtiyaçlarımız değiştiğinde önem verdiğimiz değerler de değişebilir." diyerek etkinliği sonlandırır.

Etkinlik No: 7

Etkinlik Adı:

KİŞİLİK TİPİMİ ÖĞRENİYORUM

Kazanımlar

- En baskın üç kişilik tipini ve özelliklerini bilir,
- Bu tiplerle örtüşen mesleklerin neler olduğunu öğrenir.

Süre

→ 50 dakika

Araç Gereç

- Form 11: Kendini Tanıma Formu
- Form 12: Kişilik Tipleri Ve İlgili Meslekler

Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık:

- Uygulayıcının özellik-faktör kuramının temel varsayımları ile John Holland'ın Tipoloji Kuramını gözden geçirmesi ve farklı kişilik tiplerine uygun meslekler hakkında ön hazırlık yapması önerilir.
- Öğrenci sayısı kadar Form 11 çoğaltır.
- İmkânlar doğrultusunda Form 12 çoğaltılabilir, öğrencilerin görebileceği bir noktaya poster hâlinde asılabilir veya tahtaya yansıtılabilir.

Süreç

(Uygulama Basamakları)

1. Uygulayıcı: *"Yetenek, ilgi ve meslek değerlerinizi tanımanın ve meslek seçiminde dikkate almanın önemi üzerinde durmuştuk. Bu özelliklerinizi daha iyi tanımanız için bir etkinlik yapacağız"* açıklamasını yapar.
2. Uygulayıcı **Form 11: Kendini Tanıma Formunu** öğrencilere dağıtır, doldurmaları için 10 dakika süre verir ve aşağıdaki açıklamayı yapar:

"Lütfen formdaki kutucuklarda yer alan her bir ifadeyi soldan sağa doğru okuyun. Bunlardan sizi yansıttığını düşündüğünüz ifadelerin sağ tarafında yer alan beyaz kutucuklara çarpı (X) işareti koyun. Sizi yansıtmadığını düşündüğünüz ifadeleri ise boş bırakın. Bu uygulamadan sonra hem kendi özelliklerinizi hem de size uygun mesleklerin neler olduğunu öğrenmiş olacaksınız. Bu nedenle doldurma işlemini lütfen dikkatli yapın".

3. Doldurma işlemi tamamlandıktan sonra, uygulayıcı formun puanlanması için aşağıdaki açıklamayı yapar:

"Lütfen, her sütunda kaç işaretleme yaptığınızı sayarak, elde ettiğiniz toplam sayıyı ilgili sütunun altında yer alan boşluğa yazın. Bu işlemi yaptıktan sonra 6 ayrı tipe ilişkin puanınızı belirlemiş olacaksınız. Her bir tipe ilişkin alabileceğiniz en yüksek puan 12, en düşük puan ise 0 olacaktır".

4. Tüm öğrencilerin hesaplama işlemi tamamlandıktan sonra uygulayıcı: *"En yüksek puan aldığınız sütun sizin en baskın kişilik tipinizi, ikinci en yüksek puan aldığınız sütun ikinci baskın kişilik tipinizi, üçüncü en yüksek puan aldığınız sütun ise üçüncü baskın kişilik tipinizi göstermektedir."* der.
5. Tüm öğrenciler en baskın üç kişilik tipini belirledikten sonra, bu tiplerin özellikleri ile bu tiplere uygun mesleklerin neler olduğunu görmeleri için **Form 12: Kişilik Tipleri Ve İlgili Meslekler** formu öğrencilere dağıtılır. Alternatif olarak bu form poster olarak sınıfa asılabilir veya projeksiyon ile tahtaya yansıtılır. Öğrencilere kendi baskın özellikleri ile bu özelliklere uygun mesleklerin listesini incelemeleri için 10 dakika süre verilir.
6. Bu inceleme tamamlandıktan sonra uygulayıcı, her öğrencinin yanında oturan bir öğrenci ile eşleşmesini ve arkadaşına aşağıdaki soruları sormasını ister. Bunun için öğrencilere 5 dakika süre verilir.
 - a. En baskın üç kişilik tipin nelerdir?
 - b. Senin kişilik tipine uygun meslekler nelerdir?
 - c. Bu sonuç seni ne derece yansıtmaktadır?
7. İkili gruplarda karşılıklı paylaşımlar yapıldıktan sonra, uygulayıcı birkaç gönüllü öğrenciden elde ettiği sonucu tüm grupla paylaşımlarını ister.
8. Oturumun sonunda, uygulayıcı *"İnsanların farklı özellikleri olduğu gibi mesleklerin de farklı özellikleri vardır. Bireylerin özellikleri ile mesleklerin gerektirdiği özelliklerin örtüşmesi durumunda bireylerin başarılı ve mutlu olma ihtimali daha yüksektir."* der ve oturumun genel bir özetini yapar.

DEĞERLENDİRME

Bu oturumda öğrendiklerim

This image shows a full page of white paper with horizontal dashed lines, typical of primary-ruled notebook paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

FORM 10

MESLEK DEĞERLERİ ANKETİ

Aşağıda yer alan ifadelerde belirtilen hususların sizin için ne kadar önemli olduğunu ilgili kutucuğa (X) işareti koyarak belirtiniz.

	MESLEK DEĞERLERİ	Önemli Değil	Biraz Değil	Çok Değil
1.	Çok para kazanma ve yüksek hayat standartlarında yaşama.	☐	☐	☐
2.	Mesleğin toplumsal saygınlığının yüksek olması.	☐	☐	☐
3.	Kişinin kendini güvende hissedecek bir gelire ve emeklilik gibi olanaklara sahip olması.	☐	☐	☐
4.	Mesleğin kişiye terfi ederek yükselme olanağı sağlaması.	☐	☐	☐
5.	İşin yaratıcı ve özgün fikirler ve ürünler tasarlama olanağı tanınması.	☐	☐	☐
6.	İşin ağırlıklı olarak başkalarına yardım etmeyi gerektirmesi.	☐	☐	☐
7.	İş başkalarına bağlı olmadan bağımsız olarak yapabilme.	☐	☐	☐
8.	Başkalarını yönetebilecek ve denetleyebilecek bir konumda olma.	☐	☐	☐
9.	İşin başkalarıyla yarışma ve rekabet etmeyi gerektirmesi.	☐	☐	☐
10.	İşin başkalarını ikna etme ve etkilemeyi gerektirmesi.	☐	☐	☐
11.	İşin sıkça değişik görev ve etkinlikler yapma olanağı tanınması.	☐	☐	☐
12.	Çalışma saatlerinin ve yapılan işlerin rutin ve düzenli olması.	☐	☐	☐
13.	İşin sık sık seyahat etmeyi gerektirmesi.	☐	☐	☐
14.	İşin önemli oranda sorumluluk üstlenmeyi gerektirmesi.	☐	☐	☐
15.	İşin tehlikelerden uzak, güvenli ortam ve koşullarda yapılması.	☐	☐	☐
16.	İşin, ünlü bir kişi olma ve adını duyurma olanağı sağlaması.	☐	☐	☐
17.	İşin aileye ve özel yaşama yeterince zaman ayırma olanağı tanınması.	☐	☐	☐
18.	İşin önemli oranda sayı ve verilerle çalışmayı gerektirmesi.	☐	☐	☐
19.	İşin ağırlıklı olarak fiziksel güç ve bedensel çalışmayı gerektirmesi.	☐	☐	☐
20.	İşin önemli oranda alet ve makine kullanmayı gerektirmesi.	☐	☐	☐

Yukarıda sıralanan değerlerden sizin için en önemli 5 tanesini önem sırasına göre yazınız.

	En Fazla Önem Verdiğim Meslek Değerleri
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

FORM 11

KENDİNİ TANIMA FORMU

Açık alanda çalışmaktan hoşlanırım ☐	Matematik problemlerini çözmekten hoşlanırım ☐	Resim veya çizim yapmayı severim ☐	Birine bir şeyler öğretmeyi severim ☐	Birine bir şeyler satmayı severim ☐	Düzenli olmayı severim ☐
Eşyaları tamir etmekten keyif alırım ☐	Bilimsel yazı-ları okumayı severim ☐	Hikâye, oyun veya şiir yazmayı severim ☐	İnsanlarla sohbet etmekten hoşlanırım ☐	İnsanları ikna etmek hoşuma gider ☐	Ödevlerimi titizlikle yapmayı severim ☐
Hayvan beslemeyi severim ☐	Deney yapmaktan hoşlanırım ☐	Tiyatro oynamayı severim ☐	İnsanlara yardımcı olmayı severim ☐	İleride kendi işimi kurmayı isterim ☐	Yazı yazmayı severim ☐
Bahçe düzenlemek hoşuma gider ☐	Yeni buluşlardan söz eden yazıları okumayı ☐	Eşyalarımın yerini değiştirmeyi severim ☐	Canı sıkkın arkadaşlarıma moral verebilirim ☐	Sorumluluk almaktan hoşlanırım ☐	Sayılarla çalışmaktan hoşlanırım ☐
El ve parmak becerim gelişmiştir ☐	Bilimsel deney veya araştırma yapabilirim ☐	Bir müzik aleti çalabilirim ☐	Sorunları olanlara yardım edebilirim ☐	İnsanları kolaylıkla ikna ederim ☐	Derste anlatılanları hızlıca not alabilirim ☐
Tamirat işlerinde başarılıyım ☐	Sayısal derslerde başarılıyım ☐	Güzel Sanatlarda başarılıyım ☐	Sosyal ilişkilerde başarılıyım ☐	Oyunlarda takımıma liderlik ederim ☐	Bilgisayarda yazı yazmada iyiyim ☐
Alet ve makine kullanmada iyiyim ☐	Biyoloji dersinde başarılıyım ☐	İyi resim yapabilirim ☐	Ders anlatmada başarılıyım ☐	Konuşarak insanları etkileyebilirim ☐	Dört işlem hesaplamalarında iyiyim ☐
Evcil bir hayvana bakabilirim ☐	Kalıtımda DNA'nın rolünü biliyorum ☐	Hikâye veya şiir yazıyorum ☐	Sorunları olanlar beni ararlar ☐	Satış konusunda başarılıyım ☐	Odamı derli toplu tutarım ☐
Atletik biriyim ☐	Meraklıyım ☐	Farklıyım ☐	Anlayışlıyım ☐	Hırslıyım ☐	Düzenliyim ☐
Gerçekçiyim ☐	Mantıklıyım ☐	Hayal gücüm zengindir ☐	Yardımsever biriyim ☐	Risk almayı severim ☐	Dikkatliyim ☐
Pratiğim ☐	Entelektüelim ☐	Dağınığım ☐	Sabırlıyım ☐	Rekabetçiyim ☐	Detaycıyım ☐
Açık sözlüyüm ☐	Çalışkanım ☐	Sezgilerim güçlüdür ☐	Empatiğim ☐	Girişkenim ☐	Sistematığım ☐
GERÇEKÇİ —	ARAŞTIRMACI —	SANATÇI —	SOSYAL —	GİRİŞİMCİ —	GELENEKÇİ —

FORM 12

KİŞİLİK TİPLERİ VE İLGİLİ MESLEKLER

1. GERÇEKÇİ TİP

BU TİPİN ÖZELLİKLERİ

- Mekanik ve atletik yetenekleriniz gelişmiştir.
- Alet ve makinelerle, bitki ya da hayvanlarla çalışmaktan hoşlanıyorsunuz.
- Açık alanda yapılan faaliyetlerden hoşlanıyorsunuz.
- İnşa veya tamirle ilgili işleri tercih ediyorsunuz.
- Gerçekçi ve pratik bir insansınız.
- İnsanlar yerine araç ve makinelerle çalışmayı tercih ediyorsunuz.
- Açık sözlü, sonuç odaklı, geleneklerine bağlı, çalışkan birisiniz.

BU TİPE UYGUN BAZI MESLEKLER

• Bahçıvan	• İnşaat teknikeri	• Petrol mühendisi
• Balıkçı	• İtfaiyeci	• Polis
• Çiçekçi	• Kaynakçı	• Radyo TV tamircisi
• Demir doğrama	• Kuyumcu	• Saat tamircisi
• Diş teknisyeni	• Makine mühendisi	• Sıhhi Tesisatçı
• Elektrik teknisyeni	• Makine operatörü	• Spor eğitmeni
• Elektrikçi	• Makinist	• Subay-astsubay
• Fırıncı-pastacı	• Marangoz	• Şoför
• Gözlükçü	• Montaj elemanı	• Veteriner
• Güvenlik görevlisi	• Orman mühendisi	• Ziraat mühendisi
• İnşaat mühendisi	• Otomobil tamircisi	

2. ARAŞTIRMACI TİP

BU TİPİN ÖZELLİKLERİ

- Matematik ve fen bilimlerinde başarılısınız.
- Grup yerine yalnız başınıza çalışmayı tercih ediyorsunuz.
- Soyut ve karmaşık problemleri çözmekten hoşlanıyorsunuz.
- Biyoloji ve fizik konuları ilginizi çekiyor.
- Bilim ve tıp alanındaki işleri tercih ediyorsunuz.
- Gözlem yapmak, öğrenmek ve araştırma yapmaktan hoşlanıyorsunuz.
- Sorgulayıcı, meraklı, çalışkan ve bağımsız bir yapınız var.
- İnsanlar ve nesneler yerine fikirlerle uğraşmayı tercih ediyorsunuz.

BU TİPE UYGUN BAZI MESLEKLER

• Antropolog	• Diyetisyen	• Kimya mühendisi
• Arkeolog	• Eczacı	• Kimya teknisyeni
• Astronom	• Ekonomist	• Laborant
• Bilgisayar mühendisi	• Elektrik mühendisi	• Matematikçi
• Bilgisayar programcısı	• Elektronik mühendisi	• Psikolog
• Biyolog	• Endüstri mühendisi	• Sosyolog
• Biyokimyacı	• Fizikçi	• Tıp doktoru
• Coğrafyacı	• İstatistikçi	• Yazılım mühendisi
• Diş hekimi	• Jeolog	• Web sitesi hazırlayıcısı

3. SANATÇI TİP

BU TİPİN ÖZELLİKLERİ

- Dil, sanat, müzik veya drama becerileriniz gelişmiştir.
- Sanatsal ve sezgisel yetenekleriniz güçlüdür.
- Yeni şeyler bulma ve keşfetmede başarılısınız.
- Sıradanlıktan uzak, yaratıcı etkinlikleri seviyorsunuz.
- Hayal gücünüzü kullanmayı gerektiren etkinliklerden hoşlanıyorsunuz.
- Bağımsız, duyarlı, duygusal, karmaşık, dağınık, özgün, yeni yaşantılara açık ve yenilikçisiniz.
- Alet ve makineler yerine fikirlerle uğraşmaktan hoşlanıyorsunuz.

BU TİPE UYGUN BAZI MESLEKLER

• Aktör/Aktris	• Gazeteci/Muhabir	• Model
• Balet	• Giyim Tasarımcısı	• Müzik Öğretmeni
• Balerin	• Grafik tasarımcı	• Müzisyen
• Besteci	• Heykeltıraş	• Oyuncu
• Çevirmen	• İç mimar	• Reklam yönetmeni
• Dansçı	• Kameraman	• Ressam
• Dekoratör	• Koreograf	• Şarkıcı
• Drama Öğretmeni	• Mimar	• Sanat yönetmeni
• Editör	• Mobilya Tasarımcısı	• Yazar/Editör
• Fotoğrafçı	• Moda Tasarımcısı	• Yönetmen

4. SOSYAL TİP

BU TİPİN ÖZELLİKLERİ

- Sözel becerileriniz gelişmiştir.
- Sosyal ilişkilerde başarılısınız.
- Bir insana bir şey öğretmede başarılısınız.
- İnsanlarla çalışmaktan hoşlanıyorsunuz.
- Yardımseversiniz.
- Arkadaşlığa ve dostluğa değer veriyorsunuz.
- Anlayışlı, sıcakkanlı, destekleyici, sabırlı, nazik ve duyarlısınız.
- Alet ve makineler yerine insanlarla çalışmaktan hoşlanıyorsunuz.

BU TİPE UYGUN BAZI MESLEKLER

• Anaokulu öğretmeni • Çocuk bakıcısı • Din görevlisi • Endüstri Psikoloğu • Fizik tedavi uzmanı • Halk Sağlığı Eğitimcisi • Hasta Kayıt Memuru	• Hava Trafik Kontrolörü • Hemşire / Ebe • İlkokul Öğretmeni • İnsan Kaynakları uzmanı • Kariyer danışmanı • Konuşma Patoloğu • Lise öğretmeni	• Okul müdürü • Özel eğitim uzmanı • İş ve Meslek Danışmanı • Psikolojik danışman • Psikoterapist • Sağlık memuru • Sosyal hizmet uzmanı

5. GİRİŞİMCİ TİP

BU TİPİN ÖZELLİKLERİ

- Liderlik becerileriniz gelişmiştir.
- İnsanları etkilemede ve yönlendirmede başarılısınız.
- Ekonomi ve politikaya ilgilisiniz.
- Ticaret veya yönetim işlerini tercih ediyorsunuz.
- Rekabetten hoşlanıyorsunuz.
- Ön plana çıkmayı seviyorsunuz.
- Risk almaktan hoşlanıyorsunuz.
- Konuşkan, girişken, hırslı, enerjik ve kendinize güvenlisiniz.
- İnsanlar ve fikirlerle çalışmaktan hoşlanıyorsunuz.

BU TİPE UYGUN BAZI MESLEKLER

• Acil Tıp Teknisyeni• Avukat• Borsacı/ Broker• Büro Yöneticisi• Emlakçı• Finansçı• Gazeteci• Halkla ilişkiler uzmanı• Hastane müdürü• Hukukçu	• İktisatçı• İnsan Kaynakları yöneticisi• İşletmeci• Kredi Analisti• Mali sorumlu• Müşteri hizmetleri uzmanı• Oto alım satımcı• Pazarlama yöneticisi• Personel şefi• Politikacı	• Reklam yöneticisi• Restoran Yöneticisi• Satın alma uzmanı• Satış görevlisi• Satış Yöneticisi• Sigortacı• Sosyal Hizmetler Müdürü• Şehir Planlayıcısı• Uçak hostesi• Üretim Temsilcisi

6. GELENEKÇİ TİP

BU TİPİN ÖZELLİKLERİ

- Büro işleri ve hesap işlerinde başarılısınız.
- İşleri kurallara göre yerine getirmede başarılısınız.
- Verilerle çalışmaktan hoşlanıyorsunuz.
- Bilgileri düzenli bir şekilde tutmayı gerektiren etkinliklerden hoşlanıyorsunuz.
- Kayıt tutma ve bilgisayar kullanmayı içeren işleri tercih ediyorsunuz.
- Sorumlu, kuralcı, titiz ve ayrıntıya dikkat etme eğilimindesiniz.
- Düzenli, sistematik, dikkatli, kurallara uyan ve öz denetimli bir yapınız var.
- Kapalı alanlarda ve genellikle büro ortamlarında çalışmayı seviyorsunuz.
- İnsanlar ve fikirler yerine kelimeler ve sayılarla uğraşmayı seviyorsunuz.

BU TİPE UYGUN BAZI MESLEKLER

• Arşiv görevlisi	• Hesap Uzmanı	• Sekreter
• Banka yöneticisi	• İnşaat Kontrolörü	• Telefon Operatörü
• Banka işlem uzmanı	• Kayıt sorumlusu	• Tıbbi Sekreter
• Bilgisayar Operatörü	• Kütüphane Asistanı	• Vergi uzmanı
• Büro memuru	• Kütüphaneci	• Vergi Danışmanı
• Bütçe uzmanı	• Maliyeci	• Veri giriş operatörü
• Dosyalama Memuru	• Mahkeme Raportörü	• Veznedar
• Gümrük Kontrol Memuru	• Muhasebeci	• Vezne sorumlusu
• Güvenlik Kontrolörü	• Santral Operatörü	• Yönetici sekreter
• Hasta Kayıt Teknisyeni		

Etkinlik No: 8

Etkinlik Adı:

BANA UYGUN MESLEKLER

Kazanımlar

- Yetenek, ilgi ve kişilik özelliklerinin insanlarla mı, verilerle mi, nesnelerle mi yoksa fikirlerle mi çalışmaya uygun olduğunu kavrar,
- Bu özelliklerin hangi mesleklere uygun olduğunu fark eder.

Süre

➔ 40 dakika

Araç Gereç

- ➔ Form 13: Yetenek ve Beceriler
- ➔ Form 14: İlgiler
- ➔ Form 15: Kişilik
- ➔ Form 16: Kendini Değerlendirme Özet Tablosu

Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık:

- ➔ Uygulayıcı oturumdan önce formları inceler ve öğrenci sayısı kadar çıktı alır.

Süreç

(Uygulama Basamakları)

1. Uygulayıcı öğrencileri selamlayarak oturuma başlar. Geçen haftadan bu yana nasıl zaman geçirdiklerini sorar ve ardından son oturumda yapılanları kısaca özetler.
2. Uygulayıcı "*Çalışma hayatındaki bazı işler ağırlıklı olarak **insanlarla**, bazı işler **verilerle**, bazı işler **nesnelerle** (alet ve makinelerle), bazı işler ise **fikirlerle** çalışmayı gerektirir. Bu oturumda sizin bu iş kategorilerinden hangilerine daha yatkın olduğunuzu öğrenmenize yönelik etkinlikler yapacağız.*" diye açıklama yapar.
3. Uygulayıcı, öğrencilere **Form 13: Yetenek ve Beceriler**, **Form 14: İlgiler** ve **Form 15: Kişilik** adlı formları dağıtır. Bu formları doldurmalarını ve her bir kategoride toplam kaç puan aldıklarını toplam sütununa yazmalarını ister. Bunun için kendilerine 15 dakika süre verir.

4. Bu formlar öğrenciler tarafından doldurulduktan sonra, **Form 16: Kendini Değerlendirme Özet Tablosu** dağıtılır. Öğrencilerin **Form 13, Form 14 ve Form 15**'te her bir kategoriden elde ettikleri toplam sonuçları bu tabloya yazmaları istenir.
5. Öğrenciler Form 16'daki tabloyu doldurup, **İnsanlar, Veriler, Nesneler ve Fikirler** kategorisinden elde ettikleri toplam puanları bu tablonun son satırına yazdıktan sonra, uygulayıcı tüm gruba en yüksek puan aldıkları kategoriye uygun meslekler tablosunu da incelemelerini ister ve bu inceleme için kendilerine 5 dakika süre verir.
6. Bu işlem bittikten sonra, uygulayıcı tüm gruba aşağıdaki soruları yöneltir:
 - *En yüksek toplam puanı **insanlar** kategorisinden alanlar kimler? Sizce yoğun olarak insanlarla çalışmayı gerektiren meslekler hangileridir? Bu mesleklerden hangileri sizin için daha uygundur?*
 - *En yüksek toplam puanı **veriler** kategorisinden alanlar kimler? Sizce yoğun olarak verilerle çalışmayı gerektiren meslekler hangileridir? Bu mesleklerden hangileri sizin için daha uygundur?*
 - *En yüksek toplam puanı **nesneler** kategorisinden alanlar kimler? Sizce yoğun olarak nesnelerle çalışmayı gerektiren meslekler hangileridir? Bu mesleklerden hangileri sizin için daha uygundur?*
 - *En yüksek puanı **fikirler** kategorisinden alanlar kimler? Sizce yoğun olarak fikirlerle çalışmayı gerektiren meslekler hangileridir? Bu mesleklerden hangileri sizin için daha uygundur?*
7. Uygulayıcı öğrencilerden dönütleri aldıktan sonra Form 16'ya göre uygun geri bildirimler verir ve aşağıdaki açıklamayı yapar: *"Her insanın sahip olduğu özellikler farklıdır. Bu özellikler kişinin seçmeyi düşündüğü meslekte **insanlarla mı, verilerle mi, nesnelerle mi yoksa fikirlerle mi çalışmaya uygun olduğunu belirler.**"* diyerek etkinliği sonlandırır.

Etkinlik No: 9

Etkinlik Adı:

MESLEK OKYANUSU

Kazanımlar

- Meslekler hakkında bilgi sahibi olmanın önemini kavrar,
- Meslekler hakkında hangi bilgilere ulaşması gerektiğini bilir,
- Meslekler hakkında bilgi toplama yöntemlerini öğrenir,
- Meslekler hakkında güvenilir bilgi kaynaklarının özelliklerini bilir.

Süre

- ➔ 40 dakika

Araç Gereç

- ➔ Form 17: Mesleklere İlişkin Bilinmesi Gerekenler
- ➔ Form 18: Mesleki Bilgi Kaynakları
- ➔ Form 19: Güvenilir Mesleki Bilgi Kaynaklarının Özellikleri
- ➔ Form 20: İstasyon Soruları

Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık:

- ➔ Uygulayıcının oturumdan önce ekteki formları (Form 17-20) incelemesi önerilir.
- ➔ 3 adet A3 kâğıdı ve renkli kalem.
- ➔ A3 kâğıdının her birine **Form 20**'de yer alan istasyon sorularından ilgili soru yazılır.

Süreç

(Uygulama Basamakları)

1. Uygulayıcı aşağıdaki açıklamayı yapar.

*"Önceki oturumlarda kariyer planlama sürecinin **kendini tanıma** aşaması üzerinde durulmuştu. Kendinizi doğru tanımanız, kariyer planlamanız için önemli olmakla birlikte tek başına yeterli değildir. Bunun yanında, iş gücü piyasası, meslekler ve sizi bu mesleklere götürecek üniversite programları hakkında da bilgi sahibi olmanız gerekir."*

2. Açıklamanın ardından uygulayıcı öğrencileri üç gruba ayırır. Her gruba aşağıdaki açıklamayı yapar.

"Sevgili öğrenciler, grupta 3 farklı istasyon kuracağız ve her istasyonda farklı sorularla karşılaşacaksınız. İstasyonda cevap aradığımız sorular şunlardır:

- *"Bir mesleği ayrıntılı biçimde tanımak için o mesleğe ilişkin hangi konularda bilgi toplamalıyız?"*
- *"Meslekler hakkında güvenilir bilgiler edinmek için yararlanılabilecek farklı bilgi kaynakları nelerdir?"*
- *"Meslekler hakkında bilgi veren kaynakların seçiminde nelere dikkat etmeliyiz?"*

Sizden istediğim her istasyon için 5 dakika içinde bu sorulara yanıt vermeniz. Süre dolduğunda saat yönünü takip ederek diğer istasyona geçecek ve aynı işlemi tekrarlayacaksınız. Bu işlem tüm gruplar 3 istasyonda da çalışana kadar devam edecektir. 15 dakikanın bitiminde her grup başladığı istasyona dönecek ve aralarından bir temsilci istasyonda yer alan yanıtları büyük grupta paylaşacaktır."

3. Grupların çalışmaları tamamlandığında, önce birinci gruba söz verilir. Birinci istasyonun temsilcisi *"bir mesleği ayrıntılı biçimde tanımak için hangi bilgilere sahip olmak gerekir"* sorusunun cevabını tüm grupta paylaşır. Eksik kalan hususlar olursa uygulayıcı Form 17'den yararlanarak bu eksikliği tamamlar.
4. Birinci grubun paylaşımından sonra sıra ikinci grubun paylaşımına gelir. İkinci grubun temsilcisi *meslekler hakkında güvenilir bilgiler edinmek için yararlanılabilecek farklı bilgi kaynakları* konusundaki bilgileri tüm grupta paylaşır. Eksik kalan hususlar olursa uygulayıcı Form 18'den yararlanarak gerekli bilgileri sunar.
5. Son olarak üçüncü grubun paylaşımına geçilir. Üçüncü grubun temsilcisi *meslekler hakkında bilgi sunan kaynakların seçiminde dikkat edilmesi gereken noktaları* açıklar. Eksik kalan hususlar olursa uygulayıcı Form 19'dan yararlanarak gerekli bilgileri sunar.

6. Uygulayıcı aşağıdakine benzer bir açıklama yaparak etkinliği özetler.

"Bu etkinliğimizde meslekler hakkında bilgi sahibi olmanın önemini, ne tür bilgi toplanması gerektiğini, bilgi toplama yöntemlerini ve güvenilir mesleki bilgi kaynaklarının sahip olması gereken özellikleri öğrendik."

7. Varsa öğrencilerin ek soruları yanıtlanır ve oturum sonlandırılır.

DEĞERLENDİRME

Bu oturumda öğrendiklerim

This image shows a full page of white paper with horizontal dashed lines. The lines are evenly spaced and run across the entire width of the page, providing a guide for handwriting practice. There are no margins, text, or other markings on the page.

FORM 13

YETENEK VE BECERİLER

(İnsanlar - Veriler - Nesneler - Fikirler)

Her iş farklı yetenek ve beceri gerektirir. Benzeri şekilde her insanın sahip olduğu yetenek ve beceriler de farklı farklıdır. Bu anlamda güçlü olduğumuz, yapabildiğimiz faaliyetler olduğu gibi, yeterince başarılı olamadığımız işler de vardır. Yetenekli olduğumuz işlerde daha başarılı olurken, yeteneğimizin sınırlı olduğu işlerde gerektiği kadar başarılı olamayız.

Yönerge:

- Aşağıdaki dört kutuda bir dizi beceriye yer verilmiştir. Lütfen bu becerilere şu anda yeterince sahip olduğunuzu düşünüyorsanız veya kısa bir çalışmayla başarılı olabileceğinizi düşünüyorsanız bu ifadelerin sağ tarafında yer alan kutucuklara ✓ işareti koyunuz.
- Kendinizi yeterince başarılı görmediğiniz faaliyetler için bir işaretleme yapmayınız.
- Son olarak her kategoride yaptığınız işaretlemeleri sayarak toplam sütununa yazınız.

İNSANLAR	✓
Ders anlatmak	
Başkalarını denetlemek	
Toplantılara başkanlık etmek	
Başkalarını yönetmek	
İnsanları dinlemek	
Satış yapmak	
Başkalarına yardım etmek	
Toplam	

VERİLER	✓
Araştırma yapmak	
İstatistiklerle uğraşmak	
Hesaplama yapmak	
Veri, bilgi toplamak	
Bilgisayar programı yazmak	
Bilimsel deneylerde çalışmak	
Ürünleri veya fikirleri test etmek	
Toplam	

NESNELER	✓
Eşyaları tamir etmek	
Makine veya ekipman kullanmak	
Yemek pişirmek	
Ahşaptan objeler yapmak	
İnşaat işlerinde çalışmak	
Montaj yapmak	
Musluk tamiri yapmak	
Toplam	

FİKİRLER	✓
Şiir veya öykü yazmak	
Beste yapmak	
Yeni bir ürün tasarlamak	
Çizim yapmak	
Özgün bir fikir geliştirmek	
Bir müzik aleti çalmak	
Soyut problemlerle uğraşmak	
Toplam	

İNSANLAR	VERİLER	NESNELER	FİKİRLER

FORM 14

İLGİLER

(İnsanlar - Veriler - Nesneler - Fikirler)

Kariyer planlama sürecinde sevdiğimiz ve sevmediğimiz faaliyetleri bilmemiz son derece önemlidir. Çünkü yaptığımız işi ne kadar seversek işimizde de o kadar mutlu oluruz. Aşağıdaki etkinlik sizin sevdiğiniz faaliyetleri **insanlar, veriler, nesneler ve fikirler** olmak üzere dört ayrı kategoride değerlendirmenize yardımcı olacaktır.

Yönerge:

- Aşağıdaki kutularda yer alan her bir faaliyeti okuyun. Yapmaktan hoşlandığınız faaliyetlerin sağ tarafında yer alan kutucuğa ✓ işaretini koyunuz. Sevmediğiniz faaliyetler için bir işaretleme yapmayınız.
- Son olarak her kategoride yaptığınız işaretleme sayarak toplam sütununa yazınız.

İNSANLAR ✓

Çocukları eğlendirmek
 İnsanların özel problemlerini dinlemek
 Birine ders anlatmak
 Hasta birine bakmak
 Bir ürün satmak
 Bir yardım kuruluşunda çalışmak
 Bir gruba liderlik etmek

Toplam**VERİLER** ✓

Araştırma verilerini toplamak
 Öğrenci kulübünün bütçesine bakmak
 Sayı ve istatistiklerle çalışmak
 Bilgisayar programı yazmak
 Bilimsel bir deney yapmak
 Finansal işlerle uğraşmak
 Bilgisayara veri girişi yapmak

Toplam**NESNELER** ✓

Alet ve makine kullanmak
 Mekanik arızaları gidermek
 Montaj yapmak
 Yemek yapmak
 Ahşaptan objeler yapmak
 Bahçe işleriyle uğraşmak
 Elektrik tamiri yapmak

Toplam**FİKİRLER** ✓

Oda dekorasyonu yapmak
 Şiir veya hikâye yazmak
 Bir müzik aleti çalmak
 Yeni bir şey üretmek
 Tasarım yapmak
 Bir tiyatro oyunu yazmak
 Okul yıllığı veya gazetesi çıkarmak

Toplam**İNSANLAR****VERİLER****NESNELER****FİKİRLER**

FORM 15

KİŞİLİK

(İnsanlar - Veriler - Nesneler - Fikirler)

Duygusal ve davranışsal özelliklerimizin kombinasyonundan oluşan kişilik yapımız her insanda farklıdır. Kişiliğimiz insanlarla olan ilişkilerimizde veya farklı durumlarda nasıl düşündüğümüz, neler hissettiğimiz ve nasıl davrandığımızı etkiler. Tıpkı bizlerin farklı kişilik özelliklerimiz olduğu gibi farklı mesleklerin gerektirdiği kişilik özellikleri de farklıdır. Bu nedenle kişilik özelliklerimizin farkında olmamız önemlidir.

Yönerge:

- Aşağıda yer alan ifadelerden size uygun olanların sağındaki sütuna ✓ işareti koyunuz. Sizi yeterince tanımlamayan ifadeler için bir işaretleme yapmayınız.
- Bu işlemi bitirdikten sonra her kategoride yaptığınız işaretlemeleri sayarak toplam sütununa yazınız

İNSANLAR ✓

Neşeliyim
Yardımseverim
İş birliği yapmaya yatkınım
Yeni kişilerle kolayca tanışırım
İnsanların duygularını kolayca anlarım
İnsanları rahatlıkla etkilerim
Rekabet etmeyi severim

Toplam**VERİLER** ✓

Ayrıntılara önem veririm
Düzenliyim
Rutin işleri tercih ederim
İşleri pratik bir şekilde yaparım
Sayısal verilerle çalışmayı severim
Dikkatliyim
Kurallara uymayı severim

Toplam**NESNELER** ✓

Pratiğim
Sonuç odaklıyım
Kuralları net olan işleri severim
İnsanlar yerine, makine ve nesnelerle çalışmayı severim
Ellerimi kullanmayı gerektiren işleri tercih ederim
Yalnız başıma çalışmayı tercih ederim
Makinelerin nasıl çalıştığını öğrenmeye meraklıyım

Toplam**FİKİRLER** ✓

Yaratıcıyım
Sorgulayıcıyım
Kuralcılığı değil, esnekliği severim
Özgün fikirler geliştirmeyi severim
Yeni şeyler öğrenmeye meraklıyım
Değişik işler yapmayı tercih ederim
İşimde bağımsız olmayı tercih ederim

Toplam**İNSANLAR****VERİLER****NESNELER****FİKİRLER**

FORM 16**KENDİMİ DEĞERLENDİRME ÖZET TABLOSU****Yönerge:**

Daha önce doldurmuş olduğunuz Form 13, Form 14 ve Form 15'te elde ettiğiniz sonuçları aşağıdaki kutulara yazınız.

		İNSANLAR	VERİLER	NESNELER	FİKİRLER
1.	YETENEK VE BECERİLER				
2.	İLGİLER				
3.	KİŞİLİK				
	TOPLAM				

İNSANLAR

- Doktor
- Hemşire
- Sağlık Memuru
- Psikolog
- Psikolojik Danışman
- Sosyal Çalışmacı
- Öğretmen
- Subay-astsubay
- Yönetici

VERİLER

- Veri Analizcisi
- Veri Giriş Operatörü
- Sistem Analizcisi
- Yazılımcı
- Borsacı
- Aktüerya
- Muhasebeci
- Maliyeci
- Büro Memuru

NESNELER

- Makine Mühendisi
- İnşaat Mühendisi
- Marangoz
- Elektrikçi
- Berber/Kuaför
- Tamirci
- Şoför
- Kuyumcu
- Montaj Elemanı

FİKİRLER

- Grafik tasarımcı
- Moda tasarımcı
- Sanatçı
- Gazeteci
- Yazar
- Mimar
- Araştırmacı
- Akademisyen
- ARGE Mühendisleri

FORM 17

MESLEKLERE İLİŞKİN BİLİNMESİ GEREKENLER

- Mesleğin gerektirdiği eğitim
- Meslekte yürütülecek görev ve sorumluluklar
- Mesleğin gerektirdiği yetenek ve diğer özellikler
- Mesleğin icrasında kullanılan alet ve malzemeler
- Çalışma ortamı
- Mesleğin iş bulma olanakları
- Mesleğin sağlayacağı gelir durumu ve diğer imkânlar
- Meslekte ilerleme olanakları

FORM 18

MESLEKİ BİLGİ KAYNAKLARI

- Türkiye İş Kurumu web sitesi
- YÖK Atlası
- Üniversitelerin web siteleri
- ÖSYS Başvuru Kılavuzu
- Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu –
- Mesleki Yeterlik Kurumu web sitesi
- Meslek Danışma Komisyonu (MEDAK) üyesi kuruluşlar
- İlgili eğitim kurumları
- Kamu veya özel sektörde çalışan meslek üyeleri

FORM 19

GÜVENİLİR MESLEKİ BİLGİ KAYNAKLARININ ÖZELLİKLERİ

Doğru Olmalı

İş, meslek, üniversite, bölüm vb. konulardaki bilgilerinin doğru olduğundan emin olmaya çalışın. Özellikle internetteki bilgi kirliliğini dikkate alarak, bu bilgileri güvenilir kaynaklardan almaya çalışın.

Güncel Olmalı

Kariyer bilgilerin sık sık güncellenmesi gerekir. Bu nedenle bilgi aldığınız kaynağın güncel olup olmadığını kontrol edin.

Yeterli Ayrıntıda Olmalı

Bilgilerin sizi tatmin edecek ayrıntıda olması gerekir. Bazen tek bir kaynaktan elde ettiğiniz bilgiler yeterli olmayabilir. Bu nedenle alternatif kaynaklardan bilgi edinmeniz yarar vardır.

Yansız Olmalı

Bazı kurumların kaynakları ile web sitelerinde yer alan meslek bilgileri yanlı olabilmektedir. Bu nedenle farklı kaynaklardan bilgi edinmeye çalışın.

FORM 20

İSTASYON SORULARI

Uygulayıcı A3 kâğıtlarına aşağıdaki sorulardan her birini bir istasyon olacak şekilde yazar.

İstasyonlarda yer alacak sorular:

Birinci İstasyon: Bir mesleği iyi tanımak için o mesleğe ilişkin hangi konularda bilgi toplamalısınız?

İkinci İstasyon: Meslekler hakkında güvenilir bilgiler edinmek için hangi bilgi kaynaklarından yararlanabiliriz?

Üçüncü İstasyon: Meslekler hakkında bilgi veren kaynakların seçiminde nelere dikkat etmeliyiz?

Etkinlik No: 10

Etkinlik Adı:

HEDEFLEDİĞİM MESLEK

Kazanımlar

- Hedeflediği meslekler hakkında bilgisini artırır,
- Hedeflediği mesleklere ilişkin daha gerçekçi görüş sahibi olur,
- Hedeflediği meslekler/üniversite programlarına girme ihtimalini değerlendirir.

Süre

➔ 40 dakika

Araç Gereç

- ➔ Form 21: Hedeflediğim Bölümler Formu
- ➔ Form 22: Hedeflediğim Meslekler Formu

Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık:

- ➔ Uygulayıcı oturum öncesinde **Form 21 ve Form 22**'yi inceler ve öğrenci sayısı kadar çoğaltır.

Süreç

(Uygulama Basamakları)

1. Uygulayıcı öğrencileri selamlar, geçen haftadan bu yana nasıl bir hafta geçirdiklerini sorar ve ardından son oturumda yapılanları kısaca özetler.
2. Uygulayıcı aşağıdaki açıklamayı yaparak yeni oturuma başlar:

"Kariyer kararlarımız, hayatımız boyunca verdiğimiz en önemli birkaç karardan biridir. Bu nedenle istediğimiz mesleklerin olumlu ve olumsuz yönlerinin neler olduğunu analiz etmemiz ve bize uygun olup olmadıklarını değerlendirmemiz oldukça önemlidir."

3. Uygulayıcı **Form 21: Hedeflediğim Bölümler** Formu'nu öğrencilere dağıtır ve izleyen açıklamayı yaptıktan sonra doldurmaları için 10 dakika süre verir.

"Sevgili öğrenciler bu formun ilk sütununa en fazla istediğiniz üç mesleği alt alta yazınız. Daha sonra ikinci sütuna bu mesleklerin gerektirdiği temel nitelikleri (puan, sıralama, gerekli yetenekler ve koşullar), üçüncü sütuna bu niteliklere sahip olma düzeyinizi (az, orta, çok, emin değilim) ve son sütuna ise bu mesleklerin her birine girme ihtimalinizi yüzde olarak yazınız."

4. **Form 21: Hedeflediğim Bölümler Formu** tamamlandıktan sonra, uygulayıcı gönüllü öğrencilere söz vererek en çok istedikleri üniversite programlarının neler olduğunu, bu programlara girebilme şansları konusunda ne düşündüklerini sorar.
5. **Form 22: Hedeflediğim Meslekler Formu** dağıtılır. Uygulayıcı; "Formun ilk sütununa en çok istediğiniz üç mesleği yazınız. Ardından ikinci sütuna o mesleğe ilişkin size göre olumlu bulduğunuz yönlerini, üçüncü sütuna ise o mesleğin olumsuz yanlarını yazınız." der. Bu uygulama için öğrencilere beş dakika süre verilir.
6. **Form 22: Hedeflediğim Meslekler Formu** doldurulduktan sonra, uygulayıcı gönüllü öğrencilere istedikleri mesleklerin olumlu ve olumsuz yanlarının neler olduğu ile ilgili paylaşımlarını alır.
7. Uygulayıcı, "Sevgili öğrenciler çok istediğiniz mesleklere/bölümlere/programlara girmek her zaman kolay olamayabilir. Bunun için sıkı çalışmalı ve kendinizi geliştirmelisiniz." diyerek etkinliği sonlandırır.

Etkinlik No: 11
Etkinlik Adı:
GELECEKTEKİ
MESLEKTAŞIMLA
KONUŞUYORUM

Kazanımlar

- Bilgilenme amaçlı mülakat becerileri geliştirir,
- Hedeflediği meslek hakkında bilgi düzeyi artar.

Süre

➔ 20 dakika

Araç Gereç

➔ Form 23: Görüşme Soruları

Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık:

- ➔ Uygulayıcının bu oturumdan önce bilgilenme amaçlı mülakatın ne olduğu ile bu yöntemin avantaj ve dezavantajları konusunda ön hazırlık yapması beklenir.
- ➔ Form 23 öğrenci sayısı kadar çoğaltılır.

Süreç

(Uygulama Basamakları)

1. Uygulayıcı katılımcılara *"Bir meslek hakkında nasıl bilgi toplayabiliriz?"* sorusunu yönelterek gelen cevapları tahtaya yazar.
2. Öğrencilerden gelen cevaplardan sonra uygulayıcı *"Meslekler hakkında bilgi toplama yöntemlerinden birisi de bilgilenme amaçlı mülakattır"* der ve aşağıdaki gibi kısaca bir açıklama yapar.

"Bilgilenme amaçlı mülakat, bireyin girmeyi düşündüğü iş ya da meslek hakkında ihtiyaç duyduğu bilgilere ulaşmak amacıyla o işi yapan meslek mensuplarıyla yaptığı görüşmelerdir. Ancak bir tek meslek mensubu ile görüşmenin sakıncaları da vardır. Örneğin mesleğini çok seven bir kişinin mesleği hakkında daha çok olumlu şeyler söyleme ihtimali olduğu gibi, mesleğinde mutsuz olan bir kişinin mesleğinin olumsuz yönlerini ön plana çıkarması da mümkündür. Bu tür yanlı bilgilerin sakıncası nedeniyle çok farklı bilgi kaynaklarından yararlanmakta yarar vardır."

3. Uygulayıcı öğrencilere "Merak ettiğiniz bir meslek hakkında bilgi toplamak amacıyla o meslekte çalışan bir kişi görüşmeyi planladığınızı düşünün. Ona hangi soruları sorarsınız?" der ve öğrencilerden gelen yanıtları tahtaya yazar.
4. Uygulayıcı "Bu sorulara ek olarak dağıtacağım **Form 23'deki Görüşme Soruları'n**dan da yararlanabilirsiniz" diyerek bu formu öğrencilere dağıtır.
5. Etkinliğin sonunda uygulayıcı öğrencilere "Bilgilenmek istediğiniz bir meslek var ise o meslekte çalışan bir kişi ile mülakat yaparak bilgi almanız oldukça yararlı bir yöntemdir" diyerek etkinliği sonlandırır.

Etkinlik No: 12 ÜNİVERSİTEMI SEÇİYORUM

Kazanımlar

- Üniversite seçerken nelere dikkat etmesi gerektiğini bilir,
- İsteddiği üniversitenin özelliklerini bilir ve bu ölçütlere en fazla uyan üniversiteleri belirler.

Süre

→ 20 dakika

Araç Gereç

- Form 24: Hayalimdeki Üniversite- nin Özellikleri
- Form 25: Hayalimdeki 5 Üniversite

Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık:

- Form 24 ve Form 25 öğrenci sayısı ka- dar çoğaltılır.

Süreç

(Uygulama Basamakları)

1. Uygulayıcı öğrencilere aşağıdaki- ne benzer bir konuşma yaparak "Üniversitemi Seçiyorum" etkinliğini başlatır.

"Profesyonel mesleklerin çoğu üniversite eğitimiyle elde edilmektedir ve Türki- ye'de 131'i devlet, 78'i vakıf üniversitesi olmak üzere farklı nitelikte toplam 209 üniversite vardır. Doğru bölüm/program seçmek kadar doğru üniversite seçmek de son derece önemlidir. Bu nedenle şimdi sizlerle üniversite seçerken dikkat edilmesi gereken hususlarla ilgili bir et- kinlik yapacağız"

2. Uygulayıcı tüm gruba "Sizce iyi bir üniversite hangi özelliklere sahip olma- lıdır? Bu özellik neden önemlidir?" diye bir biriyle bağlantılı iki soru sorar. Gönüllü öğrencilerden alınan ce- vaplar tahtaya yazılır.

3. Bu paylaşımlardan sonra uygulayıcı **Form 24: Hayalimdeki Üniversitenin Özellikleri** adlı formu öğrencilere dağıtarak, doldurmalarını ister. Bunun için öğrencilere 5 dakika süre verir.
4. Form 24 doldurulduktan sonra, uygulayıcı öğrencilere **Form 25: Hayalimdeki 5 Üniversite** adlı formu dağıtır. Öğrencilerden önce bu formun üst kısmında yer alan boşluklara bir üniversiteden bekledikleri en önemli 5 özelliği önem sırasına göre yazmalarını, ardından formun alt kısmında yer alan boşluğa ise bu özellikleri en fazla karşılayan 5 üniversitenin adını uygunluk sırasına göre yazmalarını ister.
5. Uygulayıcı gruba aşağıdaki soruları yöneltir:
 - *Üniversite seçiminde sizin için en önemli 5 özellik nedir?*
 - *Bu özelliklere en fazla uyan 5 üniversite hangileridir?*
6. Uygulayıcı öğrenci paylaşımlarına geri bildirimler verir. Üniversite seçerken dikkat edilmesi gereken hususlar ile üniversitelerin avantaj ve dezavantajlarını bilmenin öneminden söz eder.
7. Oturumu özetler ve sonlandırır.

DEĞERLENDİRME

Bu oturumda öğrendiklerim

[illegible]

FORM 21

HEDEFLEDİĞİM BÖLÜMLER FORMU

Hedeflediğim Bölümler	YKS Başarı Sıralaması, Yetenek ve Diğer Koşullar	Bu Koşullara Sahip Olma Düzeyim				Girme İhtimalim %
		Az	Orta	Çok	Emin Değilim	
Örnek Ankara Üniversitesi Hukuk Fak.	- Başarı sırası= 3.434 - Sözel-dilsel yetenek - Muhakeme becerisi - Okuduğunu anlama - Ezber yeteneği - Vb		X			50
1.						
2.						
3.						

FORM 22

HEDEFLEDİĞİM MESLEKLER FORMU

Hedeflediğim Meslekler	YKS Başarı Sıralaması, Yetenek ve Diğer Koşullar	Bu Mesleğin Bana Göre Olumsuz Yönleri (Dezavantajları)
Örnek Doktor	• Toplumsal Saygınlığı • Atamasının kolay olması • Kamu ve özel sektörde çalışma bilme olanağı • Vb.	• Eğitiminin uzun olması • Çok çalışma gerektirmesi • Nöbetlerinin olması • Vb.
1.		
2.		
3.		

FORM 23**BİLGİLENME AMAÇLI MÜLAKAT SORULARI**

Bir meslek ya da iş hakkında bilgi toplamak için yollarından biri de o meslekte çalışan bir meslek üyesiyle görüşme yapmaktır. Bu görüşmede sorabileceğiniz temel sorular arasında şunlar sayılabilir:

1. Bu mesleğe nasıl girdiniz? Bu mesleğe girebilmek için ne tür eğitim gereklidir?
2. Bu mesleği seçme nedeniniz hakkında bilgi verir misiniz?
3. Mesleğinizi icra ederken geçen tipik bir gününüzü anlatır mısınız? Ne tür işler ve görevler yapmaktasınız?
4. Bu işte başarılı olmak için hangi özelliklere sahip olmak gereklidir?
5. Bu meslekte iş bulma olanakları nasıldır?
6. Bu meslekte yükselme olanakları nelerdir?
7. Gelecekte bu mesleğe ihtiyaç artacak mı yoksa azalacak mıdır?
8. Bu meslek mensuplarının yaşadığı en önemli sorunlar nelerdir?
9. Bu mesleğin sizce en olumlu ve en olumsuz tarafları nelerdir?
10. Bu mesleğin "keşke önceden bilseydim" dediğiniz yanları nelerdir?
11. Bu meslekte başlangıç ücret aralığı konusunda neler söylersiniz?
12. Bu mesleğe girmeyi düşünen biri olarak bana hangi tavsiyelerde bulunursunuz?
13. Bu meslek hakkında daha fazla bilgileri nereden alabilirim?

FORM 24

HAYALİMDEKİ ÜNİVERSİTENİN ÖZELLİKLERİ

Yönerge:

Üniversite seçerken aşağıda yer alan özelliklerin **sizin için ne kadar önemli** olduğunu uygun seçeneğe (X) işareti koyarak belirtiniz.

	Pek önemli değil	Önemli	Çok Önemli
Öğretim üyelerinin sayısı ve tanınırlığı			
Üniversitenin marka değerinin yüksek olması			
Köklü bir üniversite olması			
Ünlü mezunlarının olması			
Mezunlarının KPSS vb. merkezi sınavlardaki başarısı			
Mezunlarının kısa sürede iş bulup, iyi yerlere gelmesi			
Eğitim dilinin İngilizce olması			
İyi bir kampüsünün olması			
İş dünyasıyla sıkı bağlantıları olması			
Öğrenciler için sportif ve sosyal etkinlikler sunması			
Öğrencilere part-time iş /staj olanakları sağlaması			
Çift Anadal-Yandal-Erasmus imkânı sunması			
Üniversitenin bulunduğu kentin yaşam koşullarının iyi olması			
Üniversitenin aileme yakın olması			
Üniversitenin bulunduğu kentin ucuz olması			
Üniversitenin yurt ve yemek imkânlarının olması			
Üniversitenin burs imkânının bulunması			

FORM 25

HAYALİMDEKİ 5 ÜNİVERSİTE

Üniversite seçerken sizin için en önemli 5 faktörü, önem sırasına göre aşağıya yazın.

1.
2.
3.
4.
5.

Yukarıda belirttiğiniz ölçütlere en fazla uyan 5 üniversiteyi uygunluk sırasına göre yazın.

1.
2.
3.
4.
5.

Etkinlik No: 13

Etkinlik Adı:

YOL HARİTAM

Kazanımlar

- Uzun dönemli hedefini belirler,
- Kısa dönemli hedeflerini belirler,
- Hedefine ulaşma sürecinde destek ve engelleri fark eder.

Süre

- ➔ 30 dakika

Araç Gereç

- ➔ Form 26: Kariyer Hedefi Belirleme Formu

Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık:

- ➔ Uygulayıcının uzun ve kısa dönemli hedef belirleme konusundaki literatürü kısaca incelemesi önerilir.
- ➔ Bu etkinlikte kullanılacak formların öğrenci sayısı kadar çoğaltılması beklenir.

Süreç

(Uygulama Basamakları)

1. Uygulayıcı öğrencileri selamlayarak oturuma başlar. Geçen haftadan bu yana nasıl bir hafta geçirdikleri sorulur. Ardından son oturumda yapılanları kısaca özetler.
2. Uygulayıcı "*Kariyer hedefimizi neden belirlemeliyiz?*" sorusunu öğrencilere sorar. Birkaç öğrenciden görüş aldıktan sonra, aşağıdaki gibi bir açıklama yapar:

"Rotası belli olmayan bir yelkenli nasıl okyanusta oraya buraya sürüklenirse, hedefi olmayan bir genç de ne yapacağını bilemez ve kariyer kararlarını gerçekleştiremez. Bu nedenle her gencin uzun ve kısa süreli hedeflerini belirlemesi, bu hedeflere ne zaman ulaşmayı planladığını saptaması, bu hedeflere ulaşabilmek için yapması gerekenleri bilmesi ve hedefini gerçekleştirmek için çaba göstermesi gerekir."

3. Uygulayıcı, **Form 26: Kariyer Hedefi Belirleme Formu**'nu öğrencilere dağıtır ve aşağıdaki açıklamayı dikkate alarak doldurmalarını ister. Formun doldurulması için öğrencilere 15 dakika süre verir.

- *Önce kariyerinize ilişkin uzun dönemli bir hedef belirleyin. Bu hedefin 1-3 yıl sonra gerçekleştirmeyi düşündüğünüz bir hedef olmasına dikkat edin.*
- *Uzun dönemli hedefinizi üç küçük parçaya ayırarak kısa dönemli hedeflerinizi de belirleyin.*
- *Bu hedeflerinizin somut ve gerçekçi olmasına dikkat edin.*
- *Bu süreçte hedefinize ulaşmak için adım adım yapmanız gerekenleri belirleyin.*
- *Yapacaklarınızı ne zaman gerçekleştirmeyi planladığınızı belirleyin.*
- *Koyduğunuz hedefe ulaşmanızı kolaylaştıracak faktörler ile güçleştirecek olası engellerin neler olabileceğini belirleyin.*

4. Form tamamlandıktan sonra gönüllü öğrencilerden uzun ve kısa dönem hedeflerini grupta paylaşmaları istenir. Öğrencilerin paylaşımlarına uygun geri dönütler verilir.
5. Uygulayıcı *"Bu etkinliğimizde uzun ve kısa dönemli hedeflerimizi belirledik, ayrıca hedefe ulaşmamızı kolaylaştıracak destek kaynaklarımız ile karşılaşabileceğimiz olası engellerin neler olabileceğini fark ettik"* diye bir açıklama yaparak etkinliği sonlandırır.

Etkinlik No: 14
Etkinlik Adı:
KARAR VERME
STİLİMİ
ÖĞRENİYORUM

Kazanımlar

- Karar vermenin önemini kavrar,
- Farklı karar verme stillerini tanır,
- Kendi baskın karar verme stilini belirler,
- Planlı karar vermenin önemini kavrar.

Süre

➔ 20 dakika

Araç Gereç

➔ Form 27: Karar Verme Stili Belirleme Anketi

Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık:

➔ Form 27 öğrenci sayısı kadar çoğaltılır.

Süreç

(Uygulama Basamakları)

1. Uygulayıcı karar verme stilleri konusundaki etkinliğe aşağıdakine benzer bir giriş konuşması yaparak başlar:

"İnsanlar günlük yaşamlarında karar verme durumunda kaldıkları gibi, kariyerleriyle ilgili önemli kararlar verme durumunda da kalırlar. Karar verme süreci, olası iki veya daha fazla seçenektan birine yönelme sürecidir. Karar verme durumunda kalan bireylerin farklı karar verme stillerini kullandıkları görülmektedir. Her ne kadar etkili bir karar verme süreci kendini tanıma, alternatifleri tanıma ve en tatmin edici seçenekte karar kılma süreçlerinden oluşsa da pek çok kişi uygun olmayan karar verme stillerini kullanmaktadır. Bu nedenle bu etkinlikte kendi karar verme stilimizi öğrenmeyi amaçlıyoruz".

2. Bu açıklamanın ardından, uygulayıcı öğrencilerin kendi karar verme stillerini belirlemeleri için **Form 27: Karar Verme Stili Belirleme Anketini** dağıtır ve doldurmaları için 10 dakika süre verir.
3. Formu doldurma işlemi tamamlandıktan sonra uygulayıcı öğrencilere aşağıdaki soruları sırasıyla yöneltir ve gelen cevaplara uygun geri bildirimler verir.
 - *Sezgisel karar verme stilini kimler kullanıyor? Sizin veya bir tanıdığınızın bu karar verme stilini kullandığı bir durumu anlatır mısınız? Bu karar verme stilini kullanmanın ne gibi dezavantajları olabilir?*
 - *Istırap Çekenler karar verme stilini kimler kullanıyor? Sizin veya bir tanıdığınızın bu karar verme stilini kullandığı bir durumu anlatır mısınız? Bu karar verme stilini kullanmanın ne gibi dezavantajları olabilir?*
 - *Uygucu karar verme stilini kimler kullanıyor? Sizin veya bir tanıdığınızın bu karar verme stilini kullandığı bir durumu anlatır mısınız? Bu karar verme stilini kullanmanın ne gibi dezavantajları olabilir?*
 - *Eteleyici karar verme stilini kimler kullanıyor? Sizin veya bir tanıdığınızın bu karar verme stilini kullandığı bir durumu anlatır mısınız? Bu karar verme stilini kullanmanın ne gibi dezavantajları olabilir?*
 - *Kaderci karar verme stilini kimler kullanıyor? Sizin veya bir tanıdığınızın bu karar verme stilini kullandığı bir durumu anlatır mısınız? Bu karar verme stilini kullanmanın ne gibi dezavantajları olabilir?*
 - *Risk korkusu karar verme stilini kimler kullanıyor? Sizin veya bir tanıdığınızın bu karar verme stilini kullandığı bir durumu anlatır mısınız? Bu karar verme stilini kullanmanın ne gibi dezavantajları olabilir?*
 - *Planlı karar verme stilini kimler kullanıyor? Bu stile uygun karar verdiğiniz bir durumu anlatır mısınız? Bu karar verme stilini kullanmanın sizin için avantajları ne oldu?*
4. Uygulayıcı "Bu etkinliğimizde farklı karar verme stillerinin olduğunu, kendi baskın karar verme stilimizin hangisi olduğunu ve planlı karar vermenin önemini öğrenmiş olduk" diye bir açıklama yaparak, etkinliği sonlandırır.

Etkinlik No: 15

Etkinlik Adı:

YOLUN SONU

Kazanımlar

- Kariyer Planlama Sürecini değerlendirir.

Süre

- ➔ 20 dakika

Araç Gereç

- ➔ Form 28- Kariyer Trenim

Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık:

- ➔ Form 28 öğrenci sayısı kadar çoğaltılır.
- ➔ 10'dan 100'e kadar A4 kâğıtlarına onarlı olacak şekilde sayılar yazılır.

Süreç

(Uygulama Basamakları)

1. Uygulayıcı, "Sevgili öğrenciler sizlere dağıttığım Form-28: Kariyer Trenim formunun her vagonuna bu program süresince kariyer yolculuğunuzda kullanacağınız ve etkili olacağına inandığınız ölçütleri yazmanızı istiyorum" der. Yazmakta zorlanan öğrencilere hatırlatıcı geri bildirimler verir.
2. Formu doldurma işlemini tamamladıktan sonra, uygulayıcı gönüllü öğrencilerden yazdıklarını grupta paylaşımlarını ister.
3. Uygulayıcı 6 haftalık oturumda yürütülen çalışmaları aşağıdakine benzer bir açıklama yaparak özetler:

"Birlikte olduğumuz bu altı haftalık süreçte kariyer planlama süreci ile ilgili birçok etkinlik yaptık. Bu etkinlikler ile kariyer sürecinde gerekli olan unsurların neler olduğunu fark ettik. Kendimizi tanımamızın önemini kavradık, ilgilerimizi, yeteneklerimizi, becerilerimizi, kişiliğimizi, değerlerimizi tanıma çalışmaları yaptık ve bunların meslek seçimi ile ilişkisi üzerinde durduk. Kendi kişilik tipimiz ve kişilik tipimizin mesleklerle ilişkisi hakkında bilgi edindik. Mesleklerin özellikleri, üniversitelerin özellikleri, meslekler ve üniversiteler hakkında doğru bilgiye nasıl ulaşacağımız hakkında farkındalık kazandık. Karar verme becerileri ve karar verme stilleri konusunda farkındalık kazandık".

4. Bu açıklamanın ardından, uygulayıcı, A4 kâğıtlarına 10'dan 100 e kadar onarlı olacak şekilde yazarak uygulamanın yapıldığı yere dağınık bir şekilde yerleştirir.
5. Uygulayıcı, *"Şimdi kendinizi bu program sürecinde kazandıklarınız açısından değerlendirmenizi istiyorum. Yerde dağınık olarak bulunan rakamlardan hangisi sizin altı oturumda edindiğiniz kazanımları yansıtıyor ise o rakamın yakınında durun."* der. Öğrenciler kendilerine uygun buldukları sayının yakınına gittikten sonra her öğrenciye tek tek aşağıdaki sorular yöneltilir:
 - *Bu sayıyı tercih etme sebebin nedir?*
 - *Bu çalışmamızda ne farklı olsaydı tercih ettiğin sayı daha yüksek olurdu?*
6. Uygulayıcı, *"Sevgili öğrenciler, bugün altı oturumluk kariyer planlama ve farkındalık yolculuğumuzun sonuna geldik. Bu süreç boyunca elde ettiğimiz kazanımların, tüm hayatımızı etkileme potansiyeline sahip olan meslek seçiminizde sizlere yol gösterici olmasını diliyorum. Katılımınız ve işbirliğiniz için çok teşekkür eder, kariyer yolculuğunuzda hepinize başarılar diler, kariyer hedeflerinize ulaşmanızı dilerim."* der ve oturumu bitirir.

DEĞERLENDİRME

Bu oturumda öğrendiklerim

[illegible]

FORM 26

KARİYER HEDEFİ BELİRLEME FORMU

Uzun Dönemli Hedefim:	Öngörülen Tarih
-----------------------	-----------------

--	--

Kısa Dönemli Hedefim - A	Öngörülen Tarih
--------------------------	-----------------

--	--

Bu Hedefe Ulaşmak İçin Yapmam Gerekenler

--

Kısa Dönemli Hedefim - B	Öngörülen Tarih
--------------------------	-----------------

--	--

Bu Hedefe Ulaşmak İçin Yapmam Gerekenler

--

Kısa Dönemli Hedefim - C	Öngörülen Tarih
Bu Hedefe Ulaşmak İçin Yapmam Gerekenler	
Kariyer Hedefime Ulaşmamı Kolaylaştırıcı-Destekleyici Faktörler	
Kariyer Hedefime Ulaşmamı Güçleştirecek Olası Engeller	

FORM 27

KARAR VERME STİLİ BELİRLEME ANKETİ

Yönerge:

Aşağıda yer alan her bir ifadeyi okuyarak bu ifadelerde belirtilen karar verme stillerini ne sıklıkla kullandığınızı sağ tarafta yer alan kutucuklara işaretleyiniz.

KARAR VERME STİLLERİ	Hiç	Bazen	Sık Sık
PLANLI- Karar verirken tüm seçenekleri analiz eder, seçeneklerin artı ve eksilerini değerlendirir, mantıklı ve gerçekçi bir yaklaşım izlerim.			
IZDIRAP ÇEKENLER - Karar verirken seçenekler hakkında bilgileri toplama ve düşünmeye çok zaman harcar ama bir türlü karar verme aşamasına gelemem.			
SEZGİSEL - Seçenekler hakkında yeterli bilgi toplamadan ve olası sonuçlarını yeterince düşünmeden acele ve sezgilerimle karar veririm.			
UYGUCU - Karar verirken kendimden çok diğer insanları memnun etmeye çalışırım. Vereceğim kararın sorumluluğunu başkalarına yükleyerek rahatlama ihtiyacı duyarım.			
ERTELEYİCİ - Karar vermem gereken durumlarda tembellik yapar, yeterince çaba göstermem, kararımı sürekli ertelerim.			
KADERCİ - Kararı daha çok başkalarına ya da kadeere bırakırım.			
RİSK KORKUSU - Karar verme sorumluluğundan ve vereceğim kararın doğuracağı sonuçlardan korktuğum için karar vermekten çekinirim.			

FORM 28

KARIYER TRENİM

Açıklama: Kariyer Trenim formunun her vagonuna bu program süresince kariyer yolculuğunuzda kullanacağınız, önemli olduğunı düşündüğünüz, etkili olacağına inandığınız ölçütleri yazınız.

KARAR VERME STİLLERİ	Hiç	Bazen	Sık Sık
PLANLI- Karar verirken tüm seçenekleri analiz eder, seçeneklerin artı ve eksilerini değerlendirir, mantıklı ve gerçekçi bir yaklaşım izlerim.			
IZDIRAP ÇEKENLER - Karar verirken seçenekler hakkında bilgileri toplama ve düşünmeye çok zaman harcar ama bir türlü karar verme aşamasına gelemem.			
SEZGİSEL - Seçenekler hakkında yeterli bilgi toplamadan ve olası sonuçlarını yeterince düşünmeden acele ve sezgilerimle karar veririm.			
UYGUCU - Karar verirken kendimden çok diğer insanları memnun etmeye çalışırım. Vereceğim kararın sorumluluğunu başkalarına yükleyerek rahatlama ihtiyacı duyarım.			
ERTELEYİCİ - Karar vermem gereken durumlarda tembellik yapar, yeterince çaba göstermem, kararımı sürekli ertelerim.			
KADERCİ - Kararı daha çok başkalarına ya da kadeere bırakırım.			
RİSK KORKUSU - Karar verme sorumluluğundan ve vereceğim kararın doğuracağı sonuçlardan korktuğum için karar vermekten çekinirim.			

GRUP ÜYELERİ İÇİN GRUP YAŞANTILARI DEĞERLENDİRME FORMU

Sevgili öğrenciler,

Altı hafta boyunca devam ettiğiniz bu programda sizlerin görüşlerinizi ve farkındalıklarınızı almak için lütfen aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- Bu grup yaşantısının size sağladığı katkılar nelerdir? Açıklayınız.
- Bu grup çalışmasında en sevdiğiniz etkinlikler neler oldu? Açıklayınız.
- Bu grup çalışmasında en sevmediğiniz etkinlikler neler oldu? Açıklayınız.
- Bu grup çalışmasını diğer arkadaşlarınıza önerir misiniz? Nedenleri ile açıklayınız.
- Bu grup çalışmasında yer alan etkinliklere ilişkin diğer istek, öneri ve görüşleriniz nelerdir? Açıklayınız.

Lütfen aşağıdaki ifadeleri dikkatlice okuyunuz ve sizi en iyi ifade ettiğini düşündüğünüz seçeneği işaretleyiniz.

	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum
Bu program yaşamımda olumlu değişikliklerin olmasını sağladı.			
Bu programda günlük yaşamımda kullanabileceğim birçok şey öğrendim.			
Bu program sayesinde alan/dal/ders seçimim ile ilgili birçok şey öğrendim.			
Bu program sayesinde kariyerim ile ilgili hedefler belirleyebildim.			
Bu program sayesinde her gün kullanabileceğim beceriler edindim.			

GRUP LİDERİ İÇİN GRUP YAŞANTILARI DEĞERLENDİRME FORMU

1. Programı uygularken en çok nelere (kaynak, kitap, bilgi vb.) ihtiyaç duydunuz?

2. Programı uygularken, en çok hangi oturumda/etkinlikte/formda zorlandınız?

3. Programın geliştirilebilir yönleri kapsamında neler önerebilirsiniz?

4. Programın en güçlü yanları nelerdir?

5. Programın en zayıf yanları nelerdir?

6. Programdan genel olarak memnuniyet düzeyiniz:

1 10

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- Amundson, N., Poehnell, G. ve Pattern, M. (2021). Mesleki teleskop: Kendinize ve etrafınıza bakmak, karar vermek (Çev., F. Korkut Owen). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bauman, Z. (2005). Education in liquid modernity. *The Review of Education, Pedagogy, and Cultural Studies*, 27(4), 303-317.
- Betz, N. E. ve Fitzgerald, L. F. (1995). Career assessment and intervention with racial and ethnic minorities. F. T. L. Leong (Ed.), *Career development and vocational behavior of racial and ethnic minorities* (pp. 263-279). New Jersey: Routledge.
- Bolles, R. N. (2017). Paraşütün ne renk?: İş arayanlar ve kariyer değişikliği yapmak isteyenler için pratik bir rehber (Çev., D. Boyraz). İstanbul: Sola Yayınları.
- Brunstein, J. C. (1993). Personal goals and subjective well-being: a longitudinal study. *Journal of Personality and Social Psychology*, 65(5), 1061-1070.
- Byars-Winston, A. M. ve Fouad, N. A. (2006). Metacognition and multicultural competence: Expanding the culturally appropriate career counseling model. *The Career Development Quarterly*, 54(3), 187-201.
- Conkel-Ziebell, J. L., Turner, S. L. ve Gushue, G. V. (2018). Testing an integrative contextual career development model with adolescents from high-poverty urban areas. *The Career Development Quarterly*, 66(3), 220-232.
- Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth in crisis*. New York, NY: W. W. Norton ve Company.

Ginzberg, E., Ginsburg, S. W., Axelrad, S. ve Herma, J. L. (1951). *Occupational choice: An approach to a general theory*. New York: Colombia University Press.

Gottfredson, L. S. (2005). Applying Gottfredson's Theory of Circumscription and Compromise in Career Guidance and Counseling. In S. D. Brown ve R. W. Lent (Eds.), *Career development and counseling: Putting theory and research to work* (pp. 71-100). Hoboken, NJ, US: John Wiley ve Sons Inc.

Gushue, G. V., Clarke, C. P., Pantzer, K. M. ve Scanlan, K. R. (2006). Self- efficacy, perceptions of barriers, vocational identity, and the career exploration behavior of Latino/a high school students. *The Career Development Quarterly*, 54(4), 307-317.

Harris-Bowlsbey, J., Suddarth, B. H. ve Reile, D. M. (1998). *Facilitating career development: Student manual*. (1st ed.). Broken Arrow, OK: National Career Development Association.

Hartung, P. J. ve Santilli, S. (2018). My career story: Description and initial validity evidence. *Journal of Career Assessment*, 26(2), 308-321.

Havighurst, R. J. (1956). Research on the developmental-task concept. *The School Review*, 64(5), 215-223. doi: 10.1086/442319

Holland, J. L. (1997). *Making vocational choices: A theory of vocational personalities and work environments* (3rd ed.). Odessa, FL: Psychological Assessment Resources.

Kağnıcı, D. Y. (2020). Kariyer psikolojik danışmanlığında çok kültürlülük, sosyal adalet ve hak savunuculuğu. D. Y. Kağnıcı (Ed.), *Dezavantajlı gruplarla kariyer psikolojik danışmanlığı*. Ankara: Pegem Akademi.

- Kasperzack, D., Ernst, A. L. ve Pinguart, M. (2014). Ambivalence during and after career decision making of high school graduates. *Journal of Career Assessment*, 22(2), 248-260.
- Kneebone, E. ve Holmes, N. (2016). U.S. concentrated poverty in the wake of the Great Recession. <https://www.brookings.edu> adresinden alınmıştır.
- Krumboltz, J. D. (2009). The happenstance learning theory. *Journal of Career Assessment* 17(2), 135-154.
- Lapan, R. T. (2004). Career development across the K-16 years: Bridging the present to satisfying and successful futures. Alexandria, VA: American Counseling Association.
- NCDA, (t.y.). Why and how to advocate. https://www.ncda.org/aws/NCDA/pt/sp/govtrelations_advocate adresinden alınmıştır.
- Niles, S. G. (2011). Career flow: a hope- centered model of career development. *Journal of Employment Counseling*, 48(4), 173-175.
- Niles, S. G., Amundson, N. E. ve Neault, R. A. (2011). Career flow: A hope-centered approach to career development. Boston, MA: Pearson Education.
- Niles, S. G., In, H. ve Amundson, N. (2014). Using an Action Oriented Hope-Centered Model of Career Development. *Journal of Asia Pacific Counseling*, 4(1), 1-13.
- Pişkin, M. (2002). Çocuğun Kariyer Planlamasında Ailenin Rolü. İçinde: 2001 Yılı Aile Raporu. (s.245-272). Ankara: T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları.

Pişkin, M. (2005). Kariyer Planlama Sürecinde Ölçme Teknikleri. İçinde: Recep Varçın (Ed.). İşletmelerde Kariyer Planlaması. (s.70-99). Ankara: Ankara Sanayi Odası (ASO) ve A.Ü. İKY ve Kariyer Danışmanlığı Araştırma ve Uygulama Merkezi (İKDAM) – Mesleki Rehberlik ve Kariyer Danışmanlığı İş Kulübü (MEKDAM) Projesi Yayını.

Pişkin, M. (2010). Kariyerim – Kariyer Yönetim Rehberi. Ankara: Ankara Ticaret Odası Yayınları.

Pişkin, M. (2011). Kariyer Gelişim Sürecini Etkileyen Faktörler. İçinde: Binnur Yeşilyaprak (ed.). Mesleki Rehberlik ve Kariyer Danışmanlığı: Kuramdan Uygulamaya, (s.43-78). Ankara: PEGEM Akademi.

Pişkin, M. (2019). Uzun Soluklu Bir Yol: Kariyer. İŞKUR Meslek Seçimine Destek Dergisi, Sayı: 6, 8-9.

Pope, M. (2011). The career counseling with underserved populations model. Journal of Employment Counseling, 48(4), 153-155.

Sabates, R., Harris, A. L. ve Staff, J. (2011). Ambition gone awry: The long-term socioeconomic consequences of misaligned and uncertain ambitions in adolescence. Social Science Quarterly, 92(4), 959-977.

Savickas, M. L. (1997). Career adaptability: An integrative construct for life span, life-space theory. Career Development Quarterly, 45, 247-259.

Savickas, M. L. (2005). The theory and practice of career construction. In D. Brown and R. W. Lent (Eds.). Career development and counseling. New Jersey: John Wiley.

Savickas, M. L. (2013). Career construction theory and practice. R. W. Lent ve S. D. Brown (Eds.), Career development and counseling: Putting theory and research to work. Hoboken, New Jersey: John Wiley ve Sons.

- Savickas, M. L. (2015). Life-design counseling manual. Rootstown, OH: Author.
- Savickas, M. L. (Ed.). (2011). Career counseling. Washington, DC: American Psychological Association.
- Steinberg, L. ve Morris, A. S. (2001). Adolescent development. Annual Review of Psychology, 52(1), 83-110.
- Stimac, D. J. (1997). The ultimate job search kit : featuring interview preparation flash cards and a job search handbook. Lawrence, KS: Seaton Corp.
- Super, D. E. (1963). Vocational development in adolescence and early childhood: Tasks and behaviors. In D. E. Super, R. Stareshesky, N. Martin, ve J. P. Jordaan (Eds.), Career development: Self-concept theory (pp. 79-95). New York: College Entrance Examination Board.
- Super, D. E. (1980). A life-span, life-space approach to career development. Journal of Vocational Behavior, 16(3), 282-298.
- Super, D. E. (1990). A life-span, life-space approach to career development. In D. Brown, ve L. Brooks (Eds.), Career choice and development (2nd ed., pp. 197-261). San Francisco: Jossey-Bass.
- Super, D. E., Savickas, M. L. ve Super, C. M. (1996). The life-span, life-space approach to careers. In D. Brown ve L. Brooks (Eds.), Career choice and development (pp. 121-178). San Francisco, CA. Jossey-Bass.
- Super, D., E. ve Bohn, M., J. (1970). Occupational psychology. California: Wadsworth Publishing Company.

- Turner, S. L. (2007). Preparing inner-city adolescents to transition into high school. *Professional School Counseling*, 10, 245–252. doi:10.5330/prs-c.10.3.aq10271p3q0467ml
- Turner, S. L. ve Conkel, J. L. (2010). Evaluation of a career development skills intervention with adolescents living in an inner city. *Journal of Counseling ve Development*, 88, 457–465.
- Turner, S. L., Trotter, M. J., Lapan, R. T., Czajka, K. A., Yang, P. ve Brissett, A. E. A. (2006). Vocational skills and outcomes among Native American adolescents: A test of the integrative contextual model of career development. *The Career Development Quarterly*, 54, 216–226. doi:10.1002/j.2161-0045.2006.tb00153.x
- Ueichi, H., Kuriyama, N., Saito, T. ve Kusumi, T. (2012). Effects of the deliberate decision-making style on career decision-making processes and coping with regret after high school. *Psychologia*, 55(1), 28–44.
- Ulaş, Ö. (2019). Kariyer gelişiminde yeni yaklaşımlar: Planlanmış Şans Kuramı ve Kariyer Yapılandırma Kuramı. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 51, 356–385.
- Voltan-Acar, N. (2017). *Grupla psikolojik danışmada alıştırma-deneysel*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Walsh, W.B. (2006). Person-Environment Fit. İçinde: Jeddrey H. Greenhaus and Gerard A. Callanan (Eds.). *Encyclopedia of Career Development – Volume 2*. (s.622–625). Sage Reference Publications.
- Ward, C. M. ve Bingham, R. P. (1993). Career assessment of ethnic minority women. *Journal of Career Assessment*, 1(3), 246–257.